

گزارش پایانی

# پیمایش زیستی- رفتاری در مصرف کنندگان تزریقی مواد و شرکای جنسی آن‌ها در شهرهای کرج، اصفهان و گرگان

زمستان ۱۳۹۰



## پیش‌گفتار

طرح پیمایش رفتاری و سرولوژیک از نظر اچ‌آی‌وی، هپاتیت ب و سی در مصرف‌کنندگان تزریقی مواد و شرکای جنسی آنها به سفارش دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم سازمان ملل متحد<sup>۱</sup> با همکاری مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، دانشگاه-های علوم پزشکی اصفهان، البرز و گلستان، ستاد مبارزه با مواد مخدر و مرکز منطقه‌ای آموزش نظام مراقبت اچ‌آی‌وی/ایدز دانشگاه علوم پزشکی کرمان در زمستان ۱۳۹۰ و بهار ۱۳۹۱ به اجرا درآمد.

تا کنون بیشتر مطالعات انجام شده بر روی جمعیت‌های مختلف مصرف‌کننده مواد صرفاً به فراوانی رفتارهای پرخطر و شیوع عفونت‌ها در خود مصرف‌کنندگان پرداخته‌اند، اما رفتارهای پرخطر، ابتلا به عفونت اچ‌آی‌وی و سایر عفونت‌ها در شرکای جنسی آنها کمتر مورد پژوهش قرار گرفته است.

هدف اصلی این طرح تعیین میزان هم‌خوانی<sup>۲</sup> وضعیت رفتارهای پرخطر و وضعیت سرولوژی اچ‌آی‌وی، هپاتیت ب و سی در مصرف‌کنندگان تزریقی مواد و شرکای جنسی آنها در سه استان کشور است. داده‌های این مطالعه دانش ما را درباره فراوانی رفتارهای پرخطر منجر به انتقال این عفونت‌ها در شرکای جنسی مصرف‌کنندگان تزریقی مواد به عنوان یکی از گروه‌های در معرض خطر در جامعه افزایش می‌دهد.

امید است نتایج این مطالعه بتواند به منظور طراحی مداخلات مبتنی بر زوجها به منظور پیشگیری از انتقال الگوهای رفتاری پرخطر و عفونت‌ها از مصرف‌کنندگان تزریقی مواد به شرکای جنسی آنها مفید واقع گردد.

---

<sup>۱</sup> UNODC: United Nation Office of Drug and Crime

<sup>۲</sup> concordance

## همکاران طرح

### علیرضا نوروزی

روان‌پزشک، دستیار پی‌اچ‌دی مطالعات اعتیاد، مرکز ملی مطالعات اعتیاد، مجری طرح

### سیدرامین رادفر

پزشک، دانشنامه عالی سلامت، مؤسسه فرهنگ و سلامت اصفهان، مجری طرح و ناظر طرح در اصفهان

### زهرا اعلم مهرجردی

کارشناس ارشد روان‌شناسی، مرکز ملی مطالعات اعتیاد، همکار اصلی

### سیدعباس متولیان

اپیدمیولوژیست، مرکز ملی مطالعات اعتیاد معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی تهران، همکار اصلی

### دکتر علی حق‌دوست

اپیدمیولوژیست، مرکز منطقه‌ای آموزش نظام مراقبت اچ‌آی‌وی/ایدز، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، همکار اصلی

### دکتر پردیس نعمت‌اللهمی

بورده تخصصی کلینیکال و آناتومی‌کال پاتولوژی، همکار اصلی

### دکتر زهرا غلامی

پزشک، کارشناس مسؤل کنترل اچ‌آی‌وی، دانشگاه علوم پزشکی البرز، ناظر طرح در دانشگاه علوم پزشکی البرز

### دکتر سیدمهدی صداقت

پزشک، کارشناس مسؤل کنترل اچ‌آی‌وی، دانشگاه علوم پزشکی البرز، ناظر طرح در دانشگاه علوم پزشکی گلستان

### دکتر علی ساورعلیا

پزشک، کارشناس مسؤل کنترل اچ‌آی‌وی، دانشگاه علوم پزشکی البرز، همکار طرح در دانشگاه علوم پزشکی گلستان

## تقدیر و سپاس گذاری

مجریان طرح بر خود واجب می‌دانند مراتب قدردانی خود از دفتر مقابله با جرم و مواد سازمان ملل، معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی تهران، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، ستاد مبارزه با مواد مخدر، معاونت بهداشتی دانشگاه‌های علوم اصفهان، البرز و گلستان اعلام نمایند.

همچنین از مشاوره‌های ارزشمند جناب آقای دکتر آزادمنش از انستیتو پاستور و جناب آقای دکتر بیان‌الحق از مرکز تحقیقات اچ‌آی‌وی/ایدز در خصوص نحوه نمونه‌گیری و انجام آزمایش‌ها با لکه خون خشک بسیار سپاس‌گزاریم.

همچنین به این وسیله از زحمات و تلاش‌های مدیران و کارکنان مراکز همکار طرح در استان‌های مجری شامل جناب آقای جهان‌دیده از استان اصفهان، جناب آقای حسینی، جناب آقای قاضی، سرکار خانم نظری، سرکار خانم آذر، سرکار خانم کفش‌گیری، سرکار خانم شیخی، جناب آقای صحرایی و جناب آقای صالحی از استان گلستان و سرکار خانم مهناز محمودیان، سرکار خانم مهتاب کاظم‌نژاد و سرکار خانم دکتر جغتایی از استان البرز تقدیر می‌گردد.

# فهرست مطالب

فهرست جدول‌ها

مقدمه

ضرورت اجرای طرح

اهداف

روش اجرا

نتایج

بحث و نتیجه‌گیری

فهرست منابع

پیوست‌ها

## فهرست جداول

ردیف	شماره و عنوان جدول	شماره صفحه
۱	جدول ۱-۱- فراوانی نتایج آزمایش اچ‌آی‌وی (HIV)	۱۷
۲	جدول ۱-۲- فراوانی نتایج آزمایش اچ‌سی‌وی (HCV)	۱۷
۳	جدول ۱-۳- فراوانی نتایج آزمایش اچ‌بی‌اس‌آنتی‌ژن (HbsAg)	۱۸
۴	جدول ۱-۴- فراوانی نتایج آزمایش‌های سرولوژی به تفکیک استان: اصفهان	۱۹
۵	جدول ۱-۵- فراوانی نتایج آزمایش‌های سرولوژی به تفکیک استان: البرز (کرج)	۲۰
۶	جدول ۱-۶- فراوانی نتایج آزمایش‌های سرولوژی به تفکیک استان: گلستان	۲۱
۷	جدول ۲- خصوصیات دموگرافیک	۲۲
۸	جدول ۳-۱- تاریخچه مصرف سیگار	۲۸
۹	جدول ۳-۲- تاریخچه مصرف حشیش	۲۹
۱۰	جدول ۳-۳- تاریخچه مصرف تریاک	۳۰
۱۱	جدول ۳-۴- تاریخچه مصرف شیره	۳۱
۱۲	جدول ۳-۵- تاریخچه مصرف سوخته	۳۲
۱۳	جدول ۳-۶- تاریخچه مصرف هروئین	۳۳
۱۴	جدول ۳-۷- تاریخچه مصرف کراک	۳۴
۱۵	جدول ۳-۸- تاریخچه مصرف نورجیزک	۳۵
۱۶	جدول ۳-۹- تاریخچه مصرف تمجیزک	۳۶
۱۷	جدول ۳-۱۰- تاریخچه مصرف بوپرنورفین غیرقانونی	۳۷
۱۸	جدول ۳-۱۱- تاریخچه مصرف متادون غیرقانونی	۳۸
۱۹	جدول ۳-۱۲- تاریخچه مصرف ترامادول، استامینوفن کدئین و دیفنوکسیلات بدون تجویز پزشک	۳۹

۴۰	جدول ۱۳-۳- تاریخچه مصرف شیشه	۲۰
۴۱	جدول ۱۴-۳- تاریخچه مصرف اکستیزی	۲۱
۴۲	جدول ۱۵-۳- تاریخچه مصرف کوکائین	۲۲
۴۳	جدول ۱۶-۳- تاریخچه مصرف الکل	۲۳
۴۴	جدول ۱۷-۳- تاریخچه مصرف داروهای آرام‌بخش و خواب‌آور	۲۴
۴۵	جدول ۱۸-۳- تاریخچه مصرف ال‌اس‌دی (LSD)	۲۵
۴۶	جدول ۱۹-۳- هزینه پرداختی برای مصرف مواد	۲۶
۴۷	جدول ۲۰-۳- محل اولین بار مصرف مواد	۲۷
۴۸	جدول ۲۱-۳- فرد پیشنهاددهنده برای اولین بار مصرف مواد	۲۸
۴۹	جدول ۲۲-۳- مصرف مواد و فرد هم‌مصرف در ماه گذشته	۲۹
۵۰	جدول ۲۳-۳- تاریخچه طول عمر مصرف هروئیت یا کراک و فرد پیشنهاددهنده برای اولین بار	۳۰
۵۱	جدول ۲۴-۳- تاریخچه طول عمر تزریق مواد و فرد پیشنهاددهنده برای اولین بار	۳۱
۵۲	جدول ۲۵-۳- سن و ماده مورد استفاده در اولین تزریق	۳۲
۵۳	جدول ۲۶-۳- عدم موفقیت در استفاده از سرنگ نو	۳۳
۵۵	جدول ۲۷-۳- تهیه سرنگ نو	۳۴
۵۸	جدول ۲۸-۳- استفاده از سرنگ استفاده شده دیگران برای تزریق	۳۵
۶۳	جدول ۲۹-۳- استفاده از سایر وسایل تزریق استفاده شده توسط دیگران	۳۶
۶۴	جدول ۳۰-۳- دادن سرنگ استفاده شده خود به دیگران	۳۷
۶۵	جدول ۳۱-۳- خال کوبی با جوهر و/یا سوزن مشترک	۳۸
۶۶	جدول ۳۲-۳- سایر رفتارهای پرخطر تزریق	۳۹
۶۸	جدول ۱-۴- تاریخچه درمان‌های اختیاری اعتیاد	۴۰
۷۴	جدول ۲-۴- تاریخچه درمان‌های اجباری اعتیاد	۴۱

۷۶	جدول ۳-۴- رفتارهای پرخطر در کمپ‌های مجاز درمان اعتیاد	۴۲
۷۸	جدول ۴-۴- دسترسی به خدمات پیشگیری و آزمایش در کمپ‌های مجاز درمان اعتیاد	۴۳
۷۹	جدول ۱-۵- تاریخچه زندان	۴۴
۸۰	جدول ۲-۵- رفتارهای پرخطر مصرف مواد در زندان	۴۵
۸۲	جدول ۳-۵- تاریخچه درمان در اردوگاه درمان اجباری	۴۶
۸۳	جدول ۴-۵- رفتارهای پرخطر مصرف مواد در اردوگاه درمان اجباری	۴۷
۸۴	جدول ۵-۵- خال کوبی در زندان و اردوگاه درمان اجباری	۴۸
۸۵	جدول ۶-۵- رفتارهای پرخطر جنسی در زندان یا اردوگاه درمان اجباری	۴۹
۸۷	جدول ۷-۵- دسترسی به خدمات پیشگیری و آزمایش در زندان	۵۰
۸۸	جدول ۸-۵- دسترسی به خدمات پیشگیری و آزمایش در اردوگاه درمان اجباری	۵۱
۸۹	جدول ۱-۶- آشنایی با راه‌های انتقال اچ‌آی‌وی	۵۲
۹۰	جدول ۲-۶- آشنایی با راه‌های پیشگیری از اچ‌آی‌وی	۵۳
۹۱	جدول ۳-۶- ارزیابی آگاهی درباره عفونت اچ‌آی‌وی	۵۴
۹۳	جدول ۴-۶- تاریخچه آزمایش اچ‌آی‌وی	۵۵
۹۶	جدول ۱-۷- سن اولین رابطه جنسی	۵۶
۹۷	جدول ۲-۷- نیم‌رخ رفتاری در رابطه جنسی با فرد شرکت‌کننده در مطالعه	۵۷
۱۰۰	جدول ۳-۷- نیم‌رخ رفتاری در رابطه جنسی با فرد یا افرادی به جز فرد شرکت‌کننده در مطالعه	۵۸
۱۰۲	جدول ۴-۷- رفتار ارتباط جنسی گروهی	۵۹
۱۰۳	جدول ۵-۷- روش‌های پیشگیری از بارداری	۶۰
۱۰۵	جدول ۶-۷- نیم‌رخ رفتاری در رابطه جنسی مرد با مرد	۶۱
۱۰۷	جدول ۱-۸- تاریخچه ابتلا به بیماری‌های منتقله از راه جنسی	۶۲
۱۱۰	جدول ۲-۸- هپاتیت‌ها	۶۳



۱۱۳	جدول ۳-۸- علایم عفونت سل	۶۴
۱۱۴	جدول ۱-۹- آشنایی با برنامه‌های درمان و کاهش آسیب اعتیاد	۶۵
۱۲۰	جدول ۱-۱۰- هم‌خوانی نتایج آزمایش اچ‌آی‌وی (HIV) در دو گروه	۶۶
۱۲۱	جدول ۲-۱۰- هم‌خوانی نتایج آزمایش اچ‌سی‌وی (HCV) در دو گروه	۶۷
۱۲۱	جدول ۳-۱۰- هم‌خوانی نتایج آزمایش اچ‌بی‌اس‌آنتی‌ژن (HbsAg) در دو گروه	۶۸

## مقدمه

تعداد مصرف‌کنندگان تزریقی مواد در دنیا و ایران به ترتیب ۱۳/۲ میلیون نفر و ۱۸۰ هزار نفر تخمین زده شده (مترز ۲۰۰۸)، که برآورد ارایه شده برای ایران به نظر محافظه‌کارانه می‌رسد. مطالعه ارزیابی سریع وضعیت مواد در کشور در سال ۱۳۸۶ که نتایج آن به تأیید ستاد مبارزه با مواد مخدر رسیده است نشان می‌دهد که ۱۸/۱٪ مصرف‌کنندگان مواد تزریقی را بعنوان روش اصلی مصرف خود ذکر کرده‌اند و ۲۶/۵٪ آن‌ها در سال گذشته تزریق داشته‌اند (نارنجی‌ها و همکاران ۲۰۰۷). در این مطالعه تعداد کل مصرف‌کنندگان مواد ۱/۲ میلیون نفر برآورد شده که ۹۴٪ آن‌ها را مردان تشکیل می‌دهند.

داده‌های نظام مراقبت اچ‌آی‌وی وزارت بهداشت نشان می‌دهد که بیش از ۹۰ درصد موارد شناخته شده اچ‌آی‌وی در کشور مرد هستند و راه انتقال در ۶۷٪ موارد مصرف تزریقی مواد بوده است (مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر ۲۰۱۰). مطالعات مختلف شیوع بیماری‌های منتقله از راه جنسی را در شهرها و جایگاه‌های مختلف همچون مراکز درمان اعتیاد، زندان‌ها و... مورد بررسی قرار داده‌اند و میزان‌های مختلفی برای شیوع اچ‌آی‌وی در دامنه‌ای بین صفر تا ۲۳/۲٪ گزارش نموده‌اند (خمیسی‌پور ۲۰۰۰؛ میراحمدی‌زاده ۲۰۰۱؛ روحانی رهبر ۲۰۰۴؛ خدادادیزاده و همکاران ۲۰۰۶؛ زمانی ۲۰۰۵؛ رحیمی-موقر ۲۰۱۰؛ زمانی ۲۰۱۰). شیوع عفونت اچ‌آی‌وی در مصرف‌کنندگان مواد ۱۰ شهر کشور در طول دور اول پیمایش زیستی، رفتاری در ۲۰۰۷ به طور میانگین ۱۵/۳٪ در دامنه‌ای بین ۲/۱٪ در استان‌های جنوب غربی کشور تا ۳۷/۷٪ در استان‌های غربی متفاوت بود (مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر ۲۰۰۸). گرچه در این مطالعه شیوع مصرف‌کنندگان تزریقی مواد در تهران ۱۲/۳٪ بود، این گزارش نشان داد که شیوع عفونت اچ‌آی‌وی در بیش از نیمی از شهرها بالای ۱۴٪ است.

مطالعات بین‌المللی نشان می‌دهند که رفتارهای پرخطر جنسی در مصرف‌کنندگان تزریقی مواد بالاست (وانیچسنی و همکاران ۱۹۹۹) و احتمال ارتباط جنسی محافظت نشده با شریک جنسی اولیه در مقایسه با دیگر شرکای جنسی بالاتر است (روزنگارد ۲۰۰۴). پاندا و همکاران (۲۰۰۹) گزارش کردند که ۴۵٪ همسران مصرف‌کنندگان تزریقی مواد مرد در مانیپور هند اچ‌آی‌وی مثبت هستند. شیوع اچ‌آی‌وی در مصرف‌کنندگان تزریقی مواد در این مطالعه ۸۰٪ بود.

مطالعه روی مصرف‌کنندگان مواد ایرانی نیز حاکی از آن است که این گروه از نظر جنسی فعال بوده و شیوع رفتارهای پرخطر جنسی در آن‌ها بالاست. در ارزیابی سریع وضعیت ۲۳/۹٪ و ۵/۶٪ شرکت‌کنندگان مطالعه به ترتیب ارتباط جنسی با شرکای جنسی ثانویه و جنس موافق را در طول سال پیش از مطالعه گزارش نموده بودند (نارنجی‌ها و همکاران ۲۰۰۷).

به علاوه در سال‌های اخیر، ایران با همه‌گیری مصرف مت‌آمفتامین در مصرف‌کنندگان مواد مواجه بوده است (گزارش جهانی مواد ۲۰۱۰) که به نوبه خود رفتارهای پرخطر جنسی را در مصرف‌کنندگان مواد افزایش داده و حتی می‌تواند خطر ابتلا به عفونت اچ‌آی‌وی را در مصرف‌کنندگان مواد بالا ببرد (هارت و همکاران ۲۰۱۰).

با توجه به شیوع بالای عفونت اچ‌آی‌وی در مصرف‌کنندگان تزریقی مواد، مسأله انتقال عفونت از طریق این گروه به همسران و/یا شرکای جنسی آن‌ها یک نگرانی جدی به نظر می‌رسد. مصرف‌کنندگان تزریقی مواد اچ‌آی‌وی مثبت، نقش مهمی در انتقال آن به افراد غیرمصرف‌کننده تزریقی، از طریق رفتارهای جنسی پرخطر دارند (تورتو و همکاران ۱۹۹۴، هلال و همکاران ۱۹۹۵). این رفتارها شامل برقراری رابطه جنسی محافظت نشده، برقراری رابطه جنسی در ازای پول یا مواد و داشتن شرکای جنسی متعدد می‌شوند (بوث و همکاران ۲۰۰۰). شرکای جنسی آلوده نیز منجر به گسترش این عفونت در سطح جامع و هم منجر به تولد نوزادان آلوده خواهند گردید (سوملای و همکاران ۲۰۰۳).

شیوع عفونت هپاتیت سی همچنین در مصرف‌کنندگان تزریقی مواد بسیار بالاست و مطالعات مختلف شیوع آن را در دامنه‌ای از ۱۱/۲ تا ۸۹/۵٪ بسته به منطقه مطالعه گزارش نموده است (خمیسی‌پور ۲۰۰۰؛ صالحی ۲۰۰۱؛ زالی ۲۰۰۱؛ روحانی رهبر ۲۰۰۴؛ میرانصاری ۲۰۰۵؛ محمدعلیزاده ۲۰۰۵؛ خدادادیزاده ۲۰۰۶؛ زمانی ۲۰۰۷؛ هجرانی و همکاران ۲۰۰۶؛ ایمانی ۲۰۰۸؛ رحیمی - موقر ۲۰۱۰؛ زمانی ۲۰۱۰). اکثریت این مطالعات مقادیری بین ۵۰ تا ۷۵٪ را گزارش نموده‌اند.

هپاتیت ب یک بیماری منتقله از راه خون جدی است که می‌تواند عفونت هپاتیت سی را تشدید کند، باعث آسیب جدی به کبد شده و گاه منجر به مرگ شود. ابتلا به عفونت اچ‌آی‌وی سیر طبیعی آلودگی با هپاتیت ب را تحت تاثیر قرار می‌دهد. به این صورت که میزان مزمن شدن هپاتیت ب و پیش‌رفت آن به سمت نارسایی پیشرفته کبدی را در افرادی که عفونت همزمان اچ‌آی‌وی و هپاتیت ب دارند بالا می‌برد (بنهامو و همکاران ۱۹۹۹).

عفونت هپاتیت ب با استفاده از یک دوره واکسیناسیون تشکیل یافته از سه تزریق قابل پیشگیری است. علی‌رغم دسترسی به واکسیناسیون هپاتیت ب، پوشش واکسیناسیون در مصرف‌کنندگان تزریقی مواد در ایران بسیار پایین است. به تعداد بیش‌تری از مصرف‌کنندگان تزریقی مواد می‌توان از طریق خدمات درمان و کاهش آسیب واکسیناسیون هپاتیت ب را ارایه نمود. در مطالعه‌ای در کشور انگلستان از هر ۶ مصرف‌کننده تزریقی یکی سابقه ابتلا به هپاتیت ب را داشت (آژانس محافظت از سلامت ۲۰۰۸). این نشان می‌دهد ایمن‌سازی هپاتیت ب می‌تواند از ابتلا به عفونت در میان ۸۵٪ باقیمانده آن‌ها پیشگیری نماید.

نتایج یک مطالعه اخیر (حقدوست و همکاران ۲۰۱۱) بر روی مصرف‌کنندگان تزریقی مواد و شرکای جنسی آن‌ها شیوع بالای عفونت اچ‌آی‌وی (۳/۶۹٪) را در شرکای جنسی مصرف‌کنندگان تزریقی مرد شهرهای شیراز، مشهد و تهران گزارش کرد. در این مطالعه شیوع اچ‌آی‌وی در مصرف‌کنندگان تزریقی مرد ۹/۴۲٪ بود. این مطالعه همچنین شیوع بالای رفتارهای پرخطر در تعاملات بین زوجین را نشان داد.

## ضرورت اجرای طرح

گرچه داده‌های موجود نشان می‌دهد که شیوع عفونت اچ‌آی‌وی و رفتارهای پرخطر جنسی در مصرف‌کنندگان تزریقی مواد در کشور ایران نسبتاً بالاست، اطلاعات موجود در خصوص فراوانی رفتارهای پرخطر در تعاملات بین‌زوجی بین مصرف‌کنندگان تزریقی مواد و شرکای جنسی‌شان و ارتباط آن با ابتلای آن‌ها به اچ‌آی‌وی و هپاتیت ب و سی بسیار محدود است؛ لذا نیاز مبرم به اجرای مطالعات زیستی، رفتاری مبتنی بر زوج به منظور تأمین اطلاعات درباره پس‌زمینه‌های روابط بین‌فردی زوجین و ارتباط آن با ابتلا به عفونت اچ‌آی‌وی و هپاتیت‌ها احساس می‌شود. نتایج چنین مطالعاتی بیش ارزشمندی برای تدوین برنامه‌های پیشگیری از اچ‌آی‌وی مبتنی بر زوجین در دراختیار ما می‌گذارد.

## اهداف طرح

### هدف کلی

مطالعه زیستی، رفتاری مصرف‌کنندگان تزریقی مواد و شرکای جنسی آن‌ها در سه شهر اصفهان، کرج و گرگان

### اهداف اختصاصی

- تعیین شیوع رفتارهای پرخطر در مصرف‌کنندگان تزریقی مواد و شرکای جنسی آن‌ها
- تعیین شیوع اچ‌آی‌وی، هپاتیت ب و سی در مصرف‌کنندگان تزریقی مواد و شرکای جنسی آن‌ها
- تعیین میزان هم‌خوانی رفتارهای پرخطر در مصرف‌کنندگان تزریقی مواد و شرکای جنسی آن‌ها
- تعیین میزان هم‌خوانی ابتلا به عفونت‌ها در مصرف‌کنندگان تزریقی مواد و شرکای جنسی آن‌ها

## روش اجرا

### جمعیت مطالعه و نمونه‌گیری

جمعیت مطالعه مصرف‌کنندگان تزریقی مواد متقاضی خدمات از مراکز درمان و کاهش آسیب اعتیاد و شرکای جنسی آن‌ها هستند. مصرف‌کنندگان تزریقی فعال کسانی هستند که در طول سال پیش از ورود به مطالعه حداقل یک بار مواد را به صورت تزریقی مصرف کرده‌اند. منظور از شریک جنسی در این مطالعه کسی است که مصرف‌کننده تزریقی شرکت‌کننده در مطالعه حداقل یک بار در ماه گذشته با او ارتباط جنسی داشته است.

### روش‌های جمع‌آوری داده‌ها و ابزارها

پس از مرور پرسش‌نامه‌های مطالعات مشابه پرسشنامه مطالعه رفتاری در ۴ نسخه شامل مردان مصرف‌کننده تزریقی مواد و شرکای جنسی زن آن‌ها و زنان مصرف‌کننده تزریقی مواد و شرکای جنسی مرد آن‌ها (پیوست‌های ۱ تا ۴ را ملاحظه فرمایید).

لازم به ذکر است به منظور تدوین و طراحی پرسشنامه‌های مختلفی شامل موارد زیر مرور شده و پرسش‌نامه نهایی طرح تدوین شد:

- پرسشنامه طرح مشابه که در سال گذشته توسط مرکز منطقه‌ای نظام مراقبت اچ‌آی‌وی/ایدز، دانشگاه علوم پزشکی کرمان اجرا شده بود (حق‌دوست و همکاران ۲۰۱۱)
- پرسشنامه مطالعه زیستی، رفتاری مصرف‌کنندگان تزریقی مواد (زمانی و همکاران ۲۰۰۵) (با کسب اجازه)
- پرسشنامه RDS در مصرف‌کنندگان تزریقی مواد دانشگاه کالیفرنیا، سان‌فرانسیسکو (UCSF) (مالکی‌نژاد و همکاران، در دست انتشار) (با کسب اجازه)
- پرسشنامه گروه خانم کارلا ترلوار در خصوص هپاتیت C در بین مصرف‌کنندگان تزریقی مواد (با کسب اجازه)

- پرسشنامه گروه لوئیزا ژیلبرت و نییلا الباصل از دانشگاه کلمبیا که به طور اختصاصی برای ارزیابی مبتنی بر زوج رفتارهای پرخطر در مصرف‌کنندگان تزریقی مواد طراحی شده است (الباصل و همکاران ۲۰۱۱) (با کسب اجازه)

با توجه به این که ممکن بود مصرف‌کننده تزریقی مواد زن و شریک جنسی او مرد باشد، پرسشنامه‌ها در دو مجموعه به صورت (مصرف‌کننده مرد- شریک جنسی زن) و (مصرف‌کننده زن- شریک جنسی مرد) طراحی شد. به منظور سهولت در نمونه‌گیری روش انجام آزمایش سرولوژی از نظر ابتلا به عفونت‌ها هماهنگی لازم به منظور نمونه‌گیری خون به روش لکه خون خشک با آزمایشگاه رازی در اصفهان انجام شد.

### اخذ مجوز کمیته اخلاق

پس از اخذ تأیید دفتر مقابله با جرم و مواد سازمان ملل در خصوص پرسش‌نامه‌ها و پروتکل اجرایی، طرح در سامانه مدیریت پژوهش‌های معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی تهران - پژوهشیار- ثبت شد. طرح پژوهشی حاضر در تاریخ ۱۳۹۰/۹/۲ با کد ۱۵۲۷۴ طرح در کمیته اخلاق دانشگاه مورد تأیید قرار گرفت (پیوست ۵).

### انتخاب مراکز همکار طرح

در ادامه هماهنگی لازم با اداره کنترل ایدز، دفتر مدیریت بیماری‌های واگیر جهت معرفی یک ناظر استانی در هر یک از دانشگاه‌های علوم پزشکی همکاری‌کننده در طرح انجام شد. با هدایت تیم تحقیق، ناظران از بین مراکز تحت پوشش دانشگاه مراکز گذری که تعداد کافی مراجعه‌کننده مصرف‌کننده تزریقی مواد دارند و مدیریت مراکز تمایل به همکاری در طرح دارند انتخاب نمودند. در مجموع ۷ مرکز از سه دانشگاه علوم پزشکی کشور تعداد ۱۹۲ زوج را نمونه‌گیری کردند (جدول ۱).

نام استان/دانشگاه	شهر	تعداد مراکز نمونه‌گیری	تعداد نمونه اخذشده
اصفهان	اصفهان	۲	۴۲
البرز	کرج	۲	۷۵
گلستان	گرگان	۲	۳۲
	گنبد	۱	۴۳
<b>جمع کل نمونه‌ها</b>			<b>۱۹۲</b>

### انتخاب و آموزش دستیاران پژوهش

انتخاب پرسش‌گران با توجه به مهارت‌های مصاحبه و آشنایی و تجربه کار با مصرف‌کنندگان تزریقی مواد و خانواده‌های آنان بود و این افراد به وسیله مدیران مراکز همکار طرح معرفی شدند. از هر مرکز حداقل یک پرسش‌گر انتخاب و آموزش داده شد. بر اساس پروتکل اجرایی ترجیحاً

مصاحبه‌ها باید توسط پرسش‌گر هم‌جنس انجام شود، اما در صورت محدودیت مصاحبه با شرکت‌کنندگان زن حتماً باید توسط پرسش‌گران مؤنث انجام گردد.

طی دو کارگاه آموزشی آموزش‌های لازم در خصوص ملاک‌های ورود و خروج مطالعه، نحوه تکمیل ارزیابی‌های رفتاری و اخذ نمونه خون به همکاران طرح آموزش داده شد. کارگاه اول به منظور آموزش همکاران طرح از استان‌های گلستان و البرز در مرکز ملی مطالعات اعتیاد و کارگاه دوم به منظور آموزش همکاران طرح اصفهان در مؤسسه فرهنگ و سلامت اصفهان برگزار گردید.

## نظارت در هر دانشگاه

با هماهنگی اداره کنترل ای‌دی، مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر در هر دانشگاه یک ناظر تعیین شد تا در ارتباط مستقیم با پرسش‌گران باشد و آموزش‌های لازم به همراه وسایل و تجهیزات مورد نیاز را در اختیار آنها قرار دهد و بر روند اجرای طرح در هر دانشگاه نظارت داشته باشد.

## نحوه نمونه گیری

معیارهای ورود فرد مصرف‌کننده تزریقی شامل موارد زیر بود:

- سن بالای ۱۸ سال
- سابقه تزریق در ۱۲ ماه گذشته
- داشتن حداقل یک شریک جنسی جهت معرفی و شرکت در مطالعه

پس از کنترل معیارهای ورود این فرد، پرسش‌نامه رفتاری در زمان حدود ۲۰ دقیقه برای وی تکمیل و نمونه خون از او اخذ می‌شد. به فرد دو کوپن، یکی برای معرفی شریک جنسی (کوپن ارجاع) و دیگری برای دریافت مشوق دوم خودش (کوپن پرداخت) داده می‌شد. بر روی کوپن‌های پرداخت، کد نمونه و شرایطی که باعث می‌شد کوپن پذیرفته نشود درج شده بود. همچنین، بر روی کوپن‌های مربوط به ارجاع شریک جنسی، و شماره تلفن مرکز در صورت نیاز به هماهنگی قید شده بود. شریک جنسی می‌بایست طبق قرار با پرسش‌گر و در ساعات کاری مرکز، برای شرکت در مطالعه مراجعه می‌نمود. در زمان مراجعه شریک جنسی، پرسشنامه رفتاری در مدت حدود ۲۰ دقیقه برای او تکمیل و نمونه‌گیری خون انجام می‌شد. تکمیل ارزیابی رفتاری و نمونه‌گیری در اتاق خصوصی و در بسته بدون حضور اشخاص دیگر انجام و به کلیه آزمودنی‌ها در خصوص محرمانه بودن کلیه اطلاعاتی که می‌دهند اطمینان داده شد.

پس از تکمیل ارزیابی رفتاری نمونه‌گیری خون خشک جهت آزمایش سرولوژی انجام می‌شد. به این منظور ابتدا مصاحبه‌کننده دلایل انجام نمونه و معنای ضمنی پاسخ آن به طور مختصر برای فرد شرکت‌کننده توضیح داده و از او برای نمونه‌گیری اجازه شفاهی خواسته می‌شد. در صورت اجازه فرد، پرسش‌گر با امضای محل مربوطه در پرسشنامه اخذ رضایت آگاهانه از فرد را تأیید می‌نمود. سپس بر اساس دستورالعمل مربوطه نمونه‌گیری انجام می‌شد. در صورت عدم رضایت فرد، نمونه‌گیری انجام نمی‌گرفت و تنها محل مربوطه به عدم رضایت فرد در پرسشنامه توسط پرسش‌گر امضا می‌گردید.

در پایان هر مصاحبه مشوق فرد شرکت‌کننده توسط پرسش‌گر به صورت نقدی پرداخت می‌شد که مبلغ این مشوق ۷۰۰۰ تومان در نظر گرفته شده بود. لازم به ذکر است برای مصرف‌کننده‌های تزریقی شرکت‌کننده در مطالعه مبلغی به عنوان مشوق دوم معادل ۶۰۰۰ تومان در نظر گرفته شده بود که پس از مراجعه شریک جنسی، به وی پرداخت می‌گردید.

## نحوه کددهی پرسش‌نامه‌ها و نمونه‌های خون

پرسش‌گر برای هر فرد شرکت‌کننده در مطالعه یک کد اختصاصی ۸ آیتی بر اساس پروتکل اجرایی طرح این کار تعیین و در محل‌های در نظر گرفته شده بر روی پرسشنامه، کوپن مشوق و نمونه خون به صورت یکسان درج می‌شد. آیت‌ها پیش‌بینی شده در کد مشخص‌کننده مصرف-کننده/شریک جنسی، مرد/زن، استان، مرکز و پرسش‌گر تکمیل‌کننده مصاحبه بود.

## آزمایشگاه نمونه‌های خون

دستورالعمل نحوه اخذ و نگهداری لکه خون خشک با نظر آزمایشگاه رازی طرف قرارداد طرح زیر نظر سرکار خانم دکتر پردیس نعمت‌اللهی دارای برد تخصصی کلینیکال و آناتومی‌کال پاتولوژی و اخذ مشاوره از جناب آقای دکتر آزادمنش از انستیتو پاستور و جناب آقای دکتر بیان‌الحق از مرکز تحقیقات اچ‌ای‌وی/ایدز دانشگاه علوم پزشکی تهران طراحی و به پرسش‌گران آموزش داده شد. هر نمونه خون لکه خشک طبق دستورالعمل و مندرج در پروتکل اجرایی مطالعه، در هوای آزاد نگهداری می‌شد و پس از بسته‌بندی مخصوص توسط پست پیشتاز به آزمایشگاه مجری آزمایش‌های مطالعه ارسال و سپس در آنجا در دمای ۲۰- نگهداری شد.

در حین اجرای طرح به منظور حصول اطمینان از فرایند آزمایش ۲۵٪ از نمونه‌ها همزمان با خون خشک و خون کامل مورد آزمایش قرار گرفتند. آزمایش مجدد به صورت یک سو کور بود و تکنسین مربوطه اطلاعاتی از سیستم کد گذاری و تشابه نمونه‌های خشک و خون کامل نداشت. در موارد کنترل مجدد با خون کامل نتایج با هم هم‌خوانی داشتند.

## پایش و کنترل کیفیت نمونه‌گیری

در هر دانشگاه بازدیدهای منظم از روند اجرایی و پرسش‌گری توسط ناظران طرح به عمل می‌آمد. به علاوه روند پیش‌رفت طرح به لحاظ نمونه-گیری به صورت روزانه توسط همکار گروه تحقیق در مرکز ملی مطالعات اعتیاد پیگیری و در خصوص نحوه پیش‌رفت کار بازخورد داده در این بازدیدها نحوه انجام ارزیابی رفتاری و گرفتن نمونه خون کنترل شده و به منظور تسریع در فرآیند نمونه‌گیری آموزش‌های لازم منتقل می‌شد.

## نحوه ورود داده‌ها و تحلیل آماری

کلیه پرسشنامه‌ها پس از تکمیل با پست پیشتاز به مرکز ملی مطالعات اعتیاد ارسال و اطلاعات آن توسط یکی از همکاران طرح به برنامه اکسلی که برای پرسشنامه‌های این طرح آماده شده بود، وارد شد. همکار طرح در خصوص وجود هر گونه اشکال با پرسش‌گران مربوطه تماس گرفته و پس از پاکسازی و رفع اشکالات احتمالی، داده‌ها را وارد نرم‌افزار SPSS (نسخه ۱۶) نمود. تحلیل داده‌ها توسط یکی دیگر از همکاران طرح با استفاده از آزمون‌های آماری توصیفی برای تعیین میانگین و انحراف استاندارد در شاخص‌های کمی و توزیع فراوانی برای شاخص‌های کیفی انجام شد.

## ملاحظات اخلاقی

این مطالعه از توصیه‌های اخلاقی هیأت سازمان‌های بین‌المللی علوم پزشکی (۱۹۹۱) و اعلامیه هلسینکی: اصول اخلاقی پژوهش‌های پزشکی بر روی آزمودنی‌های انسانی (انجمن پزشکی جهانی، ادینبورو ۲۰۰۰) پیروی می‌نماید. شرکت‌کنندگان برای شرکت در مطالعه و جبران هزینه رفت و آمد و وقت‌شان مبلغی دریافت نمودند. شرکت در مطالعه کاملاً داوطلبانه بوده و شرکت‌کنندگان در هر نقطه از زمان می‌توانستند از آن انصراف دهند، بدون آن که در دریافت خدمات با مشکلی مواجه شوند. به علاوه مشاوره داوطلبانه و آزمایش پس از آزمایش برای تمام شرکت-

کنندگان انجام و نتیجه آزمایش به صورت محرمانه به خود فرد اطلاع داده شد. نگهداری تمام داده‌های مطالعه از جمله داده‌های رفتاری و آزمایشگاهی به صورت کاملاً محرمانه انجام گردید.



## نتایج

### یک- نتایج آزمایش‌های سرولوژی

جدول ۱-۱- فراوانی نتایج آزمایش اچ‌آی‌وی (HIV)

شریک جنسی			مصرف‌کننده تزریقی			
کل (n=192)	۲۵ سال و بیش‌تر (n=168)	زیر ۲۵ سال (n=24)	کل (n=192)	۲۵ سال و بیش‌تر (n=184)	زیر ۲۵ سال (n=8)	
۲ (۱٪)	۲ (۱٪)	۰	۸ (۴/۲٪)	۸	۰	مثبت
۱۸۸ (۹۷/۹٪)	۱۸۸ (۹۷/۹٪)	۰	۱۸۲ (۹۴/۸٪)	۱۸۲ (۹۴/۸٪)	۰	منفی
۲ (۱٪)	۲ (۱٪)	۰	۲ (۱٪)	۲ (۱٪)	۰	نمونه ناکافی

جدول ۱-۲- فراوانی نتایج آزمایش اچ‌سی‌وی (HCV)

شریک جنسی			مصرف‌کننده تزریقی			
کل (n=192)	۲۵ سال و بیش‌تر (n=168)	زیر ۲۵ سال (n=24)	کل (n=192)	۲۵ سال و بیش‌تر (n=184)	زیر ۲۵ سال (n=8)	
۱۷ (۸/۹٪)	۱۶ (۸/۹٪)	۱ (۰/۵٪)	۵۳ (۲۶/۶٪)	۵۲ (۲۶/۱٪)	۱ (۰/۵٪)	مثبت
۱۷۳ (۹۰/۱٪)	۱۷۳ (۹۰/۱٪)	۰	۱۳۶ (۷۰/۸٪)	۱۲۹ (۶۷/۲٪)	۷ (۳/۶٪)	منفی
۲ (۱٪)	۱ (۰/۵٪)	۱ (۰/۵٪)	۳ (۱/۶٪)	۳ (۱/۶٪)	۰	نمونه ناکافی

جدول ۳-۱- فراوانی نتایج آزمایش اچ بی اس آنتی ژن (HbsAg)

	مصرف کننده تزریقی			شریک جنسی		
	زیر ۲۵ سال	۲۵ سال و بیش تر	کل	زیر ۲۵ سال	۲۵ سال و بیش تر	کل
	(n=8)	(n=184)	(n-192)	(n=24)	(n=168)	(n=192)
مثبت	۰	۳ (٪۱/۶)	۳ (٪۱/۶)	۰	۲ (٪۱)	۲ (٪۱)
منفی	۰	۱۸۷ (٪۹۴/۷)	۱۸۷ (٪۹۴/۷)	۰	۱۸۸ (٪۹۷/۹)	۱۸۸ (٪۹۷/۹)
نمونه ناکافی	۰	۲ (٪۱)	۲ (٪۱)	۰	۲ (٪۱)	۲ (٪۱)

جدول ۴-۱- فراوانی نتایج آزمایش‌های سرولوژی به تفکیک استان: اصفهان

(n=42)

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۰	۱ (۲/۴٪)	مثبت	اچ‌آی‌وی (HIV)
	۴۲ (۱۰۰٪)	منفی	
	۰	نمونه ناکافی	
۲ (۴/۸٪)	۲۱ (۵۰٪)	مثبت	اچ‌سی‌وی (HCV)
	۴۰ (۹۵/۲٪)	منفی	
	۰	نمونه ناکافی	
۰	۰	مثبت	اچ‌بی‌اس‌آنتی‌ژن (HbsAg)
	۴۲ (۱۰۰٪)	منفی	
	۰	نمونه ناکافی	

جدول ۵-۱- فراوانی نتایج آزمایش‌های سرولوژی به تفکیک استان: البرز (کرج)

(n=75)

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۱ (۱/۳٪)	۴ (۵/۳٪)	مثبت	اچ‌آی‌وی (HIV)
۷۲ (۹۶٪)	۶۹ (۹۲٪)	منفی	
۲ (۲/۷٪)	۲ (۲/۷٪)	نمونه ناکافی	
۸ (۱۰/۷٪)	۱۳ (۱۷/۳٪)	مثبت	اچ‌سی‌وی (HCV)
۶۵ (۸۶/۷٪)	۵۹ (۷۸/۷٪)	منفی	
۲ (۲/۷٪)	۳ (۴٪)	نمونه ناکافی	
۱ (۱/۳٪)	۱ (۱/۳٪)	مثبت	اچ‌بی‌اس‌آنتی‌ژن (HbsAg)
۷۲ (۹۶٪)	۷۲ (۹۶٪)	منفی	
۲ (۲/۷٪)	۲ (۲/۷٪)	نمونه ناکافی	

جدول ۶-۱- فراوانی نتایج آزمایش‌های سرولوژی به تفکیک استان: گلستان

(n=75)

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۱ (۱/۳٪)	۳ (۴٪)	مثبت	اچ‌آی‌وی (HIV)
۷۴ (۹۸/۷٪)	۷۲ (۹۶٪)	منفی	
۰	۰	نمونه ناکافی	
۷ (۹/۳٪)	۱۹ (۲۵/۳٪)	مثبت	اچ‌سی‌وی (HCV)
۶۸ (۹۰/۷٪)	۵۶ (۷۴/۷٪)	منفی	
۰	۰	نمونه ناکافی	
۱ (۱/۳٪)	۱ (۱/۳٪)	مثبت	اچ‌بی‌اس‌آنتی‌ژن (HbsAg)
۷۴ (۹۸/۷٪)	۷۴ (۹۸/۷٪)	منفی	
۰	۰	نمونه ناکافی	

## دو- خصوصیات دموگرافیک

جدول ۲- خصوصیات دموگرافیک

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۹ (۴/۷٪)	۱۸۳ (۹۵/۳٪)	مرد	جنسیت
۱۸۳ (۹۵/۳٪)	۹ (۴/۷٪)	زن	
۳۳/۵۴ (±۸/۰۲)	۳۵/۹۶ (±۸/۰۳)	میانگین (انحراف استاندارد)	سن
۱۶-۵۳	۲۰-۵۴	دامنه	
۱۹۲ (۱۰۰٪)	۱۹۰ (۹۹٪)	مسلمان	دین
۰	۲ (۱٪)	غیرمسلمان	
۱۹۰ (۹۹٪)	۱۹۱ (۹۹/۵٪)	ایران	کشور محل تولد
۲ (۱٪)	۱ (۰/۵٪)	افغانستان	
۱۳۹ (۷۲/۴٪)	۱۵۸ (۸۲/۳٪)	شهر	موقعیت محل تولد
۵۳ (۲۷/۶٪)	۳۴ (۱۷/۷٪)	روستا	

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		قومیت
۹۴ (۴۹٪)	۹۲ (۴۷/۹٪)	فارس	
۳۹ (۲۰/۳٪)	۳۶ (۱۸/۸٪)	آذری	
۱۲ (۶/۳٪)	۳ (۱/۶٪)	کرد	
۱۴ (۷/۳٪)	۱۷ (۸/۹٪)	لر	
۲ (۱٪)	۵ (۲/۶٪)	عرب	
۳ (۱/۶٪)	۲ (۱٪)	افغانی	
۱۱ (۵/۷٪)	۱۵ (۷/۸٪)	سایر	
۱۵ (۷/۸٪)	۲۱ (۱۰/۹٪)	نمی دانم	
۲ (۱٪)	۱ (۰/۵٪)	بدون پاسخ	

تشریح جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۱۷۳ (۹۰/۱٪)	۱۴۰ (۷۲/۹٪)	خانه (شامل خانه بستگان و دوست)	وضعیت زندگی (کجا؟)
۳ (۱/۶٪)	۱ (۰/۵٪)	مسافر خانه	
۶ (۳/۱٪)	۲۰ (۱۰/۴٪)	خیابان، پارک یا پاتوق (کارتن خواب)	
۶ (۳/۱٪)	۱۷ (۸/۸٪)	محل کار	
۲ (۱٪)	۹ (۴/۷٪)	زندان	
۲ (۱٪)	۲ (۱٪)	کمپ درمان اعتیاد	
۰	۰	نمی دانم/یادم نیست	
۰	۲ (۱٪)	بدون پاسخ	
(n=173)	(n=140)		وضعیت خانه محل زندگی
۳۶ (۱۸/۸٪)	۳۵ (۱۸/۲٪)	مالک	
۵۵ (۲۸/۶٪)	۵۱ (۲۶/۶٪)	خانه متعلق به خانواده	
۷۱ (۳۷٪)	۴۸ (۲۵٪)	مستأجر	
۹ (۴/۷٪)	۷ (۳/۷٪)	منزل دوست	
۲۶ (۱۳/۵٪)	۲۳ (۱۲٪)	والدین خودم	وضعیت زندگی (با چه کسی؟)
۱۲۷ (۶۶/۱٪)	۱۱۵ (۵۹/۹٪)	همسر و/یا بچه ها	
۲۵ (۱۳٪)	۴۲ (۲۱/۹٪)	همسر و/یا بچه ها و والدین خودم یا همسر	
۱۱ (۵/۷٪)	۶ (۳/۱٪)	تنها	
۳ (۱/۶٪)	۳ (۱/۶٪)	با دوستان	
۰	۳ (۰/۵٪)	با همکاران	
۰	۲ (۱٪)	بدون پاسخ	



شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۱۶۵ (۸۹/۹٪)	۱۷۵ (۹۱/۱٪)	بله	سواد خواندن و نوشتن
۲۷ (۱۴/۱٪)	۱۷ (۸/۹٪)	خیر	
۶ (۳/۱٪)	۸ (۴/۲٪)	نهضت سوادآموزی	سطح تحصیلات
۵۳ (۲۷/۶٪)	۴۸ (۲۵٪)	دبستان	
۵۹ (۳۰/۷٪)	۶۴ (۳۳/۳٪)	راهنمایی	
۴۴ (۲۲/۹٪)	۴۷ (۲۴/۵٪)	دبیرستان	
۳ (۱/۶٪)	۶ (۳/۱٪)	دانشگاه	
۰	۲ (۱٪)	بدون پاسخ	
۴۰ (۲۰/۸٪)	۱۲۸ (۶۷/۷٪)	بله	
۱۴۶ (۷۶٪)	۶۳ (۳۲/۸٪)	خیر	
۶ (۳/۱٪)	۱ (۰/۵٪)	بدون پاسخ	
۱۵ (۷/۸٪)	۲۹ (۱۵/۱٪)	تمام وقت	وضعیت اشتغال
۱۱ (۵/۷٪)	۲۷ (۱۴/۱٪)	پاره وقت منظم	
۱۴ (۷/۳٪)	۷۳ (۳۸٪)	پاره وقت نامنظم	
۰	۰	محصل	
۱۲۱ (۶۳٪)	۳ (۱/۶٪)	خانه دار	
۰	۰	بازنشسته	
۲۵ (۱۳٪)	۵۹ (۳۰/۷٪)	بیکار	
۶ (۳/۱٪)	۱ (۰/۵٪)	بدون پاسخ	

نشریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۱۷۱ (۸۹/۱٪)	۱۶۶ (۸۶/۵٪)	بله	تاریخچه طول عمر ازدواج دائم
۲۱ (۱۰/۹٪)	۲۶ (۱۳/۵٪)	خیر	
۰/۹۹ (±۰/۴۶)	۰/۹۷ (±۰/۵۲)	میانگین (انحراف استاندارد)	تعداد دفعات ازدواج دائم
۰-۲	۰-۳	دامنه	(n=192)
(n=171)	(n=166)		سن اولین ازدواج دائم
۲۰/۴۹ (±۵/۰۴)	۲۴/۰۴ (±۴/۵)	میانگین (انحراف استاندارد)	
۱۲-۳۹	۱۳-۴۰	دامنه	
۱۴۰ (۷۲/۹٪)	۱۳۵ (۷۰/۳٪)	متأهل	وضعیت تأهل در حال حاضر
۱۷ (۸/۹٪)	۱۸ (۹/۴٪)	مطلقه	
۵ (۲/۶٪)	۱۰ (۵/۲٪)	متارکه	
۸ (۴/۲٪)	۳ (۱/۶٪)	بیوه (همسر مرده)	
۲۲ (۱۱/۵٪)	۲۶ (۱۳/۵٪)	هرگز ازدواج نکرده	
۴۱ (۲۱/۴٪)	۵۲ (۲۷/۱٪)	بله	تاریخچه طول عمر ازدواج موقت (صیغه)
۱۵۱ (۷۸/۶٪)	۱۴۰ (۷۲/۹٪)	خیر	
۰	۰	نمی‌دانم/یادم نیست	
۰	۰	بدون پاسخ	
۰/۳۹ (±۱/۰۹)	۰/۴۰ (±۰/۸۷)	میانگین (انحراف استاندارد)	تعداد دفعات ازدواج موقت (صیغه)
۰-۱۰	۰-۷	دامنه	(n=192)

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۱۲۸ (۶۶/۷٪)	۱۳۰ (۶۷/۷٪)	همسر دائم	نوع رابطه با زوج شرکت کننده در مطالعه
۲۴ (۱۲/۵٪)	۲۲ (۱۱/۵٪)	همسر موقت (صیغه)	
۳۹ (۲۰/۳٪)	۳۹ (۲۰/۳٪)	سایر	
۱ (۰/۵٪)	۱ (۰/۵٪)	بدون پاسخ	
۱/۶۳ (±۱/۴۹)	۱/۵۱ (۱/۴۷٪)	میانگین (انحراف استاندارد)	تعداد فرزندان
۰-۸	۰-۸	دامنه	(منظور فرزندان بیولوژیک خود فرد است)
۱۰۵ (۵۴/۷٪)	۱۰۴ (۵۴/۲٪)	بله	آیا فردی که با شما در مطالعه حاضر شرکت کرده مادر/پدر یکی از فرزندان شماست؟
۸۳ (۴۳/۲٪)	۸۷ (۴۵/۳٪)	خیر	
۰	۰	نمی دانم	
۱ (۰/۵٪)	۱ (۰/۵٪)	بدون پاسخ	
۱۳۹ (۷۲/۳٪)	۱۳۸ (۷۱/۸٪)	بله	آیا با فردی که با شما در این مطالعه شرکت نموده در یک محل زندگی می کنید؟
۵۴ (۲۷/۷٪)	۵۴ (۲۸/۲٪)	خیر	

### سه- تاریخچه مصرف مواد

جدول ۱-۳- تاریخچه مصرف سیگار

تاریخچه طول عمر مصرف سیگار	مصرف کننده تزریقی	تشریک جنسی
بله	۱۸۶ (۹۶/۹٪)	۷۳ (۳۸٪)
خیر	۵ (۲/۶٪)	۱۱۸ (۶۱/۵٪)
بدون پاسخ	۱ (۰/۵٪)	۱ (۰/۵٪)
<b>سن اولین مصرف سیگار</b>		
میانگین (انحراف استاندارد)	۱۷/۰۹۳ (±۵/۳۸)	۲۲/۱۳ (±۵/۹۷)
دامنه	۶-۳۷	۱۰-۴۰
<b>تعداد نخ سیگار مصرفی در روز</b>		
میانگین (انحراف استاندارد)	۱۴/۱۶ (±۸/۲۰)	۸/۳۱ (±۹/۷۶)
دامنه	۰-۴۰	۰-۶۰

جدول ۲-۳- تاریخچه مصرف حشیش

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی	
۳۶ (۱۸/۸٪)	۱۳۱ (۶۸/۲٪)	بله
۱۵۶ (۳۱/۳٪)	۵۸ (۳۰/۲٪)	خیر
۰	۰	نمی دانم/یادم نیست
۰	۳ (۱/۶٪)	بدون پاسخ
<b>سن اولین مصرف حشیش</b>		
۲۳/۱۳ (±۷/۲۱)	۱۹/۴۷ (±۴/۹۶)	میانگین (انحراف استاندارد)
۱۰-۴۵	۸-۳۶	دامنه
<b>تناوب مصرف حشیش در ماه گذشته</b>		
۳ (۱/۶٪)	۳ (۱/۶٪)	سه بار یا بیشتر در روز
۰	۴ (۲/۱٪)	یک تا دو بار در روز
۲ (۱٪)	۰	روز در میان
۱ (۰/۵٪)	۶ (۳/۱٪)	هفته‌ای دو بار
۹ (۴/۷٪)	۱۹ (۹/۹٪)	یک بار در هفته یا دیرتر
۲۱ (۱۰/۹٪)	۹۲ (۴۷/۹٪)	در ماه گذشته مصرف نداشتم
۰	۲ (۱٪)	نمی دانم/یادم نیست
۰	۵ (۲/۶٪)	بدون پاسخ

جدول ۳-۳- تاریخچه مصرف تریاک

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی	تریاک
۶۹ (۳۵/۹٪)	۱۶۳ (۸۴/۹٪)	بله
۱۲۳ (۹۴/۱٪)	۲۹ (۱۵/۱٪)	خیر
سن اولین مصرف		
۲۳/۷۵ (±۵/۲۹)	۲۰/۲۱ (±۴/۷۵)	
طریقه اولین بار مصرف		
۱ (۰/۵٪)	۱ (۰/۵٪)	تزریقی
۱۴ (۷/۳٪)	۱۶ (۸/۳٪)	خوراکی
۵۴ (۲۸/۱٪)	۱۴۶ (۷۶٪)	دودی
۰	۰	از راه بینی/مشامی
مصرف در ماه گذشته		
۳۲ (۱۶/۷٪)	۲۵ (۱۳٪)	بله
۳۷ (۱۹/۳٪)	۱۳۸ (۷۱/۹٪)	خیر
تزریق در ماه گذشته		
۰	۰	بله
۳۲ (۱۶/۷٪)	۲۵ (۱۳٪)	خیر
na*	na*	سه بار یا بیشتر در روز
		روزی ۱ تا ۲ بار
		یک روز در میان
		هفته ای دو بار
		یک بار در هفته و یا دیرتر

\*not applicable

جدول ۴-۳- تاریخچه مصرف شیر

شیر	مصرف کننده تزریقی	شیریک جنسی
تاریخچه طول عمر مصرف	بله	۱۵۲ (۷۹/۲٪)
	خیر	۴۶ (۲۴٪)
سن اولین مصرف		۲۴/۲۰ (±۴/۳۲)
طریقه اولین بار مصرف	تزریقی	۰
	خوراکی	۳۹ (۲۰/۳٪)
	دودی	۱۱۳ (۵۸/۹٪)
	از راه بینی/مشامی	۰
مصرف در ماه گذشته	بله	۳۴ (۱۲/۵٪)
	خیر	۱۲۸ (۶۶/۷٪)
تزریق در ماه گذشته	بله	۰
	خیر	۲۴ (۱۲/۵٪)
دفعات تزریق در ماه گذشته	سه بار یا بیشتر در روز	na*
	روزی ۱ تا ۲ بار	na*
	یک روز در میان	
	هفته ای دو بار	
	یک بار در هفته و یا دیرتر	

\*not applicable

جدول ۵-۳- تاریخچه مصرف سوخته

سوخته	مصرف کننده تزریقی	شریک جنسی
تاریخچه طول عمر مصرف	بله ۱۰۶ (۵۵/۲٪)	۲۶ (۱۳/۵٪)
	خیر ۸۶ (۴۴/۸٪)	۱۶۶ (۸۶/۵٪)
سن اولین مصرف	۲۱/۵۷ (±۵/۵۴)	۲۵/۴۶ (±۵/۵۲)
طریقه اولین بار مصرف	تزریقی	۰
	خوراکی	۱ (۰/۵٪)
	دودی	۱۰۵ (۵۴/۷٪)
	از راه بینی /مشامی	۰
مصرف در ماه گذشته	بله ۷ (۳/۶٪)	۱۲ (۶/۳٪)
	خیر ۹۷ (۵۰/۵٪)	۱۴ (۷/۳٪)
تزریق در ماه گذشته	بله	۰
	خیر ۷ (۳/۶٪)	۱۲ (۶/۳٪)
دفعات تزریق در ماه گذشته	سه بار یا بیشتر در روز	na*
	روزی ۱ تا ۲ بار	na*
	یک روز در میان	na*
	هفته ای دو بار	na*
	یک بار در هفته و یا دیرتر	na*

\*not applicable



جدول ۶-۳- تاریخچه مصرف هروئین

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی	هروئین
۳۴ (۱۷/۷٪)	۱۳۰ (۶۷/۷٪)	بله
۱۵۸ (۸۲/۳٪)	۶۲ (۳۲/۳٪)	خیر
سن اولین مصرف		
۲۷/۵۳ (±۴/۷۱)	۲۵/۹۲ (±۶/۷۷)	
طریقه اولین بار مصرف		
۵ (۲/۶٪)	۲۲ (۱۱/۵٪)	تزریقی
۰	۰	خوراکی
۲۹ (۱۵/۱٪)	۱۰۰ (۵۲/۱٪)	دودی
۰	۸ (۴/۲٪)	از راه بینی/مشامی
مصرف در ماه گذشته		
۱۵ (۷/۸٪)	۴۰ (۲۰/۸٪)	بله
۱۹ (۹/۹٪)	۸۹ (۴۶/۴٪)	خیر
تزریق در ماه گذشته		
۴ (۲/۱٪)	۲۷ (۴/۱٪)	بله
۱۲ (۶/۳٪)	۱۲ (۶/۳٪)	خیر
دفعات تزریق در ماه گذشته		
۱ (۰/۵٪)	۵ (۲/۶٪)	سه بار یا بیشتر در روز
۰	۱۴ (۷/۳٪)	روزی ۱ تا ۲ بار
۳ (۱/۶٪)	۳ (۱/۶٪)	یک روز در میان
۰	۱ (۰/۵٪)	هفته ای دو بار
۰	۴ (۲/۱٪)	یک بار در هفته و یا دیرتر

جدول ۷-۳- تاریخچه مصرف کِراک

کِراک	مصرف کننده تزریقی	شریک جنسی
تاریخچه طول عمر مصرف	بله ۱۶۶ (۸۶/۵٪)	۴۸ (۲۵٪)
	خیر ۲۶ (۱۳/۵٪)	۱۴۴ (۷۵٪)
سن اولین مصرف		
(±۸/۱۲) ۳۰/۶۹		
(±۷/۶۳) ۳۰/۷۵		
طریقه اولین بار مصرف	تزریقی ۶۵ (۳۳/۹٪)	۶ (۳/۱٪)
	خوراکی	۰
	دودی ۱۰۱ (۵۲/۶٪)	۴۲ (۱۲/۹٪)
	مشامی	۰
مصرف در ماه گذشته	بله ۸۷ (۴۵/۳٪)	۳۳ (۱۷/۲٪)
	خیر ۷۹ (۴۱/۱٪)	۱۵ (۷/۸٪)
تزریق در ماه گذشته	بله ۵۶ (۲۹/۲٪)	۱۳ (۶/۸٪)
	خیر ۳۷ (۱۹/۳٪)	۲۰ (۱۰/۴٪)
دفعات تزریق در ماه گذشته	سه بار یا بیشتر در روز	
	۱۳ (۶/۸٪)	۳ (۱/۶٪)
	روزی ۱ تا ۲ بار	
	۲۳ (۱۲٪)	۳ (۱/۶٪)
	یک روز در میان	
	۸ (۴/۲٪)	۲ (۱٪)
هفته ای دو بار		
۲ (۱٪)	۱ (۰/۵٪)	
یک بار در هفته و یا دیرتر		
۸ (۴/۲٪)	۲ (۱٪)	

جدول ۸-۳- تاریخچه مصرف نورجیزک

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی	آمپول نورجیزک
۰	۳۳ (۱۷/۲٪)	بله
	۱۹۲ (۱۰۰٪)	خیر
-	۲۹/۶۷ (±۷/۱۶)	سن اولین مصرف
na*	۳۳ (۱۷/۲٪)	تزریقی
	۰	خوراکی
	۰	دودی
	۰	از راه بینی/مشامی
na*	۳ (۱/۶٪)	بله
	۳۰ (۱۵/۶٪)	خیر
na*	۳ (۱/۶٪)	بله
	۳۰ (۱۵/۶٪)	خیر
na*	۰	سه بار یا بیشتر در روز
	۱ (۰/۵٪)	روزی ۱ تا ۲ بار
	۲ (۱٪)	یک روز در میان
	۰	هفته ای دو بار
	۰	یک بار در هفته و یا دیرتر

\*not applicable

جدول ۹-۳- تاریخچه مصرف تمجیزک

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی	آمپول تمجیزک
۱ (۰/۵٪)	۲۹ (۱۵/۱٪)	بله
۱۹۱ (۹۹/۵٪)	۱۶۳ (۸۴/۹٪)	خیر
۳۹	۲۹/۳۷ (±۵/۸۵)	سن اولین مصرف
۱ (۰/۵٪)	۲۹ (۱۵/۱٪)	تزریقی
۰	۰	خوراکی
۰	۰	دودی
۰	۰	از راه بینی /مشامی
۰	۰	بله
۱ (۰/۵٪)	۲۹ (۱۵/۱٪)	خیر
na*	na*	بله
		خیر
na*	na*	سه بار یا بیشتر در روز
		روزی ۱ تا ۲ بار
		یک روز در میان
		هفته ای دو بار
		یک بار در هفته و یا دیرتر

\*not applicable

جدول ۱۰-۳- تاریخچه مصرف بوپرنورفین غیرقانونی

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی	بوپرنورفین غیرقانونی
۱ (۰/۵٪)	۵ (۲/۶٪)	بله
۱۹۱ (۹۹/۵٪)	۱۸۷ (۹۷/۴٪)	خیر
۲۷	۲۵/۶ (±۵/۳۲)	سن اولین مصرف
۰	۰	تزیقی
۱ (۰/۵٪)	۵ (۲/۶٪)	خوراکی
۰	۰	دودی
۰	۰	از راه بینی /مشمای
۰	۰	بله
۱ (۰/۵٪)	۵ (۲/۶٪)	خیر
na*	na*	بله
		خیر
na*	na*	سه بار یا بیشتر در روز
		روزی ۱ تا ۲ بار
		یک روز درمیان
		هفته ای دو بار
		یک بار در هفته و یا دیرتر

\*not applicable

جدول ۱۱-۳- تاریخچه مصرف متادون غیرقانونی

متادون غیرقانونی	مصرف کننده تزریقی	شریک جنسی
تاریخچه طول عمر مصرف	بله	۵ (۲/۶٪)
	خیر	۱۸۷ (۹۷/۴٪)
سن اولین مصرف		۳۳ (±۱۱/۴۶)
طریقه اولین بار مصرف	تزریقی	۰
	خوراکی	۵۴ (۲۸/۱٪)
	دودی	۰
	از راه بینی /مشمای	۰
مصرف در ماه گذشته	بله	۳ (۱/۶٪)
	خیر	۲ (۱٪)
تزریق در ماه گذشته	بله	۰
	خیر	۳ (۱/۶٪)
دفعات تزریق در ماه گذشته	سه بار یا بیشتر در روز	na*
	روزی ۱ تا ۲ بار	na*
	یک روز در میان	
	هفته ای دو بار	
	یک بار در هفته و یا دیرتر	

\*not applicable

جدول ۱۲-۳- تاریخچه مصرف ترامادول، استامینوفن کدئین، دیفنوکسیلات بدون تجویز پزشک

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۴۳ (۲۲/۴٪)	۱۲۶ (۶۵/۵٪)	بله	تاریخچه طول عمر مصرف
۱۴۹ (۷۷/۶٪)	۶۶ (۳۶/۴٪)	خیر	
۲۵ (۸/۳۱±)	۲۶/۲۹ (۶/۸۲±)		سن اولین مصرف
۰	۰	تزریقی	طریقه اولین بار مصرف
۴۳ (۲۲/۴٪)	۱۲۶ (۶۵/۵٪)	خوراکی	
۰	۰	دودی	
۰	۰	از راه بینی/مشامی	
۲۶ (۱۳/۵٪)	۴۸ (۲۵٪)	بله	مصرف در ماه گذشته
۱۷ (۸/۹٪)	۷۸ (۴۰/۶٪)	خیر	
۰	۰	بله	تزریق در ماه گذشته
۲۵ (۱۳/۵٪)	۴۸ (۲۵٪)	خیر	
na*	na*	سه بار یا بیشتر در روز روزی ۱ تا ۲ بار یک روز در میان هفته ای دو بار یک بار در هفته و یا دیرتر	دفعات تزریق در ماه گذشته

\*not applicable

جدول ۱۳-۳- سابقه مصرف شیشه

مت‌آفتامین (شیشه)	مصرف‌کننده تزریقی	شریک جنسی
تاریخچه طول عمر مصرف	بله	۵۰ (۲۶٪)
	خیر	۱۴۲ (۷۴٪)
سن اولین مصرف		
۳۱/۲۹ (±۷/۱۶)      ۳۰/۱۶ (±۸/۱۵)		
طریقه اولین بار مصرف	تزریقی	۷ (۳/۶٪)
	خوراکی	۰
	دودی	۴۸ (۲۵٪)
	از راه بینی/مشامی	۰
مصرف در ماه گذشته	بله	۳۹ (۲۰/۳٪)
	خیر	۱۱ (۵/۷٪)
تزریق در ماه گذشته	بله	۲۴ (۱۳/۶٪)
	خیر	۳۱ (۱۶/۱٪)
دفعات تزریق در ماه گذشته	سه بار یا بیشتر در روز	۱ (۰/۵٪)
	روزی ۱ تا ۲ بار	۱۰ (۵/۲٪)
	یک روز در میان	۴ (۲/۱٪)
	هفته ای دو بار	۶ (۳/۱٪)
	۰	۰
	یک بار در هفته و یا دیرتر	۶ (۳/۱٪)
۲ (۱٪)	۱ (۰/۵٪)	



جدول ۱۴-۳- سابقه مصرف اکستیزی

اکستیزی	مصرف کننده تزریقی	شریک جنسی
تاریخچه طول عمر مصرف	بله	۱ (۰/۵٪)
	خیر	۱۹۹ (۹۹/۵٪)
سن اولین مصرف	۲۶/۷۸ (±۶/۷۷)	۲۲
طریقه اولین بار مصرف	تزریقی	۰
	خوراکی	۱ (۰/۵٪)
	دودی	۰
	از راه بینی /مشامی	۰
مصرف در ماه گذشته	بله	۱ (۰/۵٪)
	خیر	۸ (۴/۲٪)
تزریق در ماه گذشته	بله	na*
	خیر	na*
دفعات تزریق در ماه گذشته	سه بار یا بیشتر در روز	na*
	روزی ۱ تا ۲ بار	na*
	یک روز در میان	na*
	هفته ای دو بار	na*
	یک بار در هفته و یا دیرتر	na*

\*not applicable

جدول ۱۵-۳- سابقه مصرف کوکائین

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی	کوکائین
۵ (۲/۶٪)	۲۰ (۱۰/۴٪)	بله
۱۸۷ (۹۷/۴٪)	۱۷۲ (۸۹/۶٪)	خیر
سن اولین مصرف		
۲۸ (±۵/۷۸)	۲۹/۹۵ (±۸/۲۷)	
طریقه اولین بار مصرف		
۰	۰	تزریقی
۰	۰	خوراکی
۱ (۰/۵٪)	۱۸ (۹/۴٪)	دودی
۴ (۲/۱٪)	۲ (۱٪)	از راه بینی /مشمای
مصرف در ماه گذشته		
۲ (۱٪)	۴ (۲/۱٪)	بله
۳ (۱/۶٪)	۱۶ (۸/۳٪)	خیر
تزریق در ماه گذشته		
na*	na*	بله
		خیر
دفعات تزریق در ماه گذشته		
na*	na*	سه بار یا بیشتر در روز
		روزی ۱ تا ۲ بار
		یک روز در میان
		هفته ای دو بار
		یک بار در هفته و یا دیرتر
		نمی دانم
		بدون پاسخ

\*not applicable

جدول ۱۶-۳- سابقه مصرف الکل

الکل	مصرف کننده تزریقی	شریک جنسی
تاریخچه طول عمر مصرف	بله	۴۲ (۲۱/۹٪)
	خیر	۱۵۰ (۷۸/۱٪)
سن اولین مصرف		
۱۸/۶۴ (±۴/۱۴) ۲۳/۶۷ (±۵/۵۵)		
طریقه اولین بار مصرف	تزریقی	۰
	خوراکی	۱۴۲ (۷۴٪)
	دودی	۰
	از راه بینی/مشامی	۰
مصرف در ماه گذشته	بله	۲۳ (۱۲/۱٪)
	خیر	۲۹ (۱۵/۱٪)
تزریق در ماه گذشته	بله	na*
	خیر	na*
دفعات تزریق در ماه گذشته	سه بار یا بیشتر در روز	na*
	روزی ۱ تا ۲ بار	
	یک روز در میان	
	هفته ای دو بار	
	یک بار در هفته و یا دیرتر	
	نمی دانم	
بدون پاسخ		

\*not applicable

جدول ۱۷-۳- سابقه مصرف داروهای آرام‌بخش و خواب‌آور

شریک جنسی	مصرف‌کننده تزریقی	داروهای آرام‌بخش و خواب‌آور	
۴۶ (۲۴٪)	۷۹ (۴۱/۱٪)	بله	تاریخچه طول عمر مصرف
۱۴۶ (۷۶٪)	۱۱۳ (۵۸/۹٪)	خیر	
سن اولین مصرف		۲۵/۸۹ (±۶/۳۴)	۲۸/۲۷ (±۵/۵۷)
طریقه اولین بار مصرف		تزریقی	•
		خوراکی	۷۹ (۴۱/۱٪)
		دودی	•
		از راه بینی/مشامی	•
مصرف در ماه گذشته		بله	۳۳ (۱۷/۲٪)
		خیر	۴۵ (۲۳/۴٪)
تزریق در ماه گذشته		بله	na*
		خیر	na*
دفعات تزریق در ماه گذشته		سه بار یا بیشتر در روز	
		روزی ۱ تا ۲ بار	
		یک روز در میان	
		هفته ای دو بار	
		یک بار در هفته و یا دیرتر	
		نمی‌دانم	
		بدون پاسخ	

\*not applicable

جدول ۱۸-۳- سابقه مصرف ال اس دی (LSD)

ال اس دی (LSD)	مصرف کننده تزریقی	تشریح جنسی
تاریخچه طول عمر مصرف	بله	۰
	خیر	۱۹۲ (٪۱۰۰)
سن اولین مصرف	۱۹	na*
طریقه اولین بار مصرف	تزریقی	۰
	خوراکی	۱ (٪۰/۵)
	دودی	۰
	از راه بینی /مشامی	۰
مصرف در ماه گذشته	بله	۰
	خیر	۱ (٪۰/۵)
تزریق در ماه گذشته	بله	na*
	خیر	na*
دفعات تزریق در ماه گذشته	سه بار یا بیشتر در روز	na*
	روزی ۱ تا ۲ بار	na*
	یک روز در میان	na*
	هفته ای دو بار	na*
	یک بار در هفته و یا دیرتر	na*
	نمی دانم بدون پاسخ	na*

\*not applicable

جدول ۱۹-۳- هزینه پرداختی برای مصرف مواد

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۵۷ (۲۹/۷٪)	۱۳۹ (۷۲/۴٪)	بله	پرداخت هزینه برای تهیه مواد در ماه گذشته
۱۳۵ (۷۰/۳٪)	۵۳ (۲۷/۶٪)	خیر	
(n=192)	(n=192)		هزینه پرداخت شده برای تهیه مواد در ماه گذشته (هزار تومان)
۳۲/۲۵ (±۷۳/۷)	۱۲۴/۵۱ (±۱۴۰/۴)	میانگین (انحراف استاندارد)	
۰-۷۰۰	۰-۹۰۰	دامنه	

جدول ۲۰-۳- محل اولین بار مصرف مواد

مصرف کننده تزریقی		شریک جنسی		
بله		۱۹۲ (۱۰۰٪)	۸۴ (۴۳/۸٪)	
خیر		۰	۱۰۸ (۵۶/۳٪)	
محل اولین بار مصرف مواد*		(n=192)	(n=192)	(n=84/192)
۱- منزل	۴۴ (۲۲/۹٪)	۵۹ (۳۰/۷٪)	۵۹ (۷۰/۲٪)	
۲- خیابان یا پارک	۳۰ (۱۵/۶٪)	۶ (۳/۱٪)	۶ (۷/۱٪)	
۳- زندان	۱ (۰/۵٪)	۱ (۰/۵٪)	۱ (۱/۲٪)	
۴- پاتوق یا خرابه	۲۲ (۱۱/۵٪)	۴ (۲/۱٪)	۴ (۴/۸٪)	
۵- منزل دوستان	۴۸ (۲۵/۱٪)	۱۱ (۵/۷٪)	۱۱ (۱۳/۱٪)	
۶- پادگان	۱۳ (۶/۸٪)	۲ (۱٪)	۲ (۲/۴٪)	
۷- محل کار	۲۵ (۱۳٪)	۱ (۰/۵٪)	۱ (۱/۲٪)	
۸- مدرسه	۱ (۰/۵٪)	۰	۰	
۹- باغ/بیابان	۲ (۱٪)	۰	۰	
۱۰- مسافرخانه	۱ (۰/۵٪)	۰	۰	
۱۱- ماشین دوستان	۱ (۰/۵٪)	۰	۰	
نمی دانم/یادم نیست	۳ (۱/۶٪)	۰	۰	
بدون پاسخ	۱ (۰/۵٪)	۰	۰	

\*درصدهای فراوانی «محل اولین بار مصرف» در گروه «شریک جنسی» ابتدا برای کل نمونه و سپس درون گروهی که در آنها سابقه طول عمر مصرف مواد (پرسش پیشین) مثبت بوده ارایه شده است. مجموع درصد فراوانی ستون اول معادل درصد افرادی است که در پاسخ به سوال پیشین -یعنی تاریخچه طول عمر مصرف- پاسخ مثبت داده‌اند (۴۳/۸٪).

جدول ۲۱-۳- فرد پیشنهاددهنده برای اولین بار مصرف مواد

شریک جنسی		مصرف کننده تزریقی		
(n=84/192)	(n=192)			فرد پیشنهاد دهنده برای اولین بار مصرف مواد*
۳۲ (۱۶/۷٪)	۳۲ (۱۶/۷٪)	۷ (۳/۶٪)	۱- همسر	
۲۵ (۱۳٪)	۲۵ (۱۳٪)	۱۲۱ (۶۳٪)	۲- دوست	
۲ (۱٪)	۲ (۱٪)	۰	۳- صیغه	
۸ (۴/۲٪)	۸ (۴/۲٪)	۱۱ (۵/۷٪)	۴- فامیل نزدیک (پدر، مادر، خواهر و برادر)	
۵ (۲/۶٪)	۵ (۲/۶٪)	۱۸ (۹/۳٪)	۵- فامیل درجه دو (عمو، دایی، پسرعمو...)	
۲ (۱٪)	۲ (۱٪)	۸ (۴/۱٪)	۶- فروشنده مواد	
۰	۰	۱ (۰/۵٪)	۷- هم‌زندانی	
۸ (۴/۲٪)	۸ (۴/۲٪)	۲۲ (۱۱/۵٪)	۸- کسی پیشنهاد نکرد	
۲ (۱٪)	۲ (۱٪)	۱ (۰/۵٪)	۹- هم‌کلاسی	
۰	۰	۱ (۰/۵٪)	۱۰- هم‌سایه	
۰	۰	۰	نمی‌دانم/یادم نیست	
۰	۰	۰	بدون پاسخ	

\*درصدهای فراوانی «فرد پیشنهاد دهنده اولین مصرف» برای گروه «شریک جنسی» ابتدا برای کل نمونه و سپس درون گروهی که در آن‌ها سابقه طول عمر مصرف مواد مثبت بوده ارایه شده است. مجموع درصد فراوانی ستون اول معادل درصد افرادی است که در آن‌ها تاریخچه طول عمر مصرف مواد مثبت بوده است (۴۳/۸٪).



جدول ۲۲-۳- مصرف مواد و فرد هم‌مصرف در ماه گذشته

شریک جنسی		مصرف‌کننده تزریقی		
۶۸ (۳۵/۸٪)	۱۳۱ (۶۸/۲٪)	بله	مصرف مواد	
۱۲۴ (۶۴/۲٪)	۶۰ (۳۱/۳٪)	خیر	در ماه گذشته	
.	.	نمی‌دانم/یادم نیست		
.	۱ (۰/۵٪)	بدون پاسخ		
(n=68/192)	(n=192)	(n=131/192)	(n=192)	در ماه گذشته
۱۵ (۲۲٪)	۱۵ (۷/۸٪)	۴۰ (۳۰/۵٪)	۴۰ (۲۰/۸٪)	۱- هیچ‌کس/تنها
۲۶ (۳۸/۲٪)	۲۶ (۱۳/۵٪)	۱۸ (۱۳/۷٪)	۱۸ (۹/۴٪)	۲- همسر
۲۱ (۳۰/۹٪)	۲۱ (۱۰/۹٪)	۶۷ (۵۱/۱٪)	۶۷ (۳۴/۹٪)	۳- دوست
۴ (۵/۹٪)	۴ (۲/۱٪)	۱ (۰/۷٪)	۱ (۰/۵٪)	۴- صیغه
۱ (۱/۸٪)	۱ (۰/۵٪)	۲ (۱/۵٪)	۲ (۱٪)	۵- فامیل نزدیک (پدر، مادر، خواهر و برادر)
.	.	۳ (۲/۳٪)	۳ (۱/۶٪)	۶- فامیل درجه دو (عمو، دایی، پسرعمو...)
.	.	۳ (۲/۳٪)	۳ (۱/۶٪)	۷- فروشنده مواد
.	.	.	.	۸- هم‌زندانی/هم‌بندی
۱ (۱/۸٪)	۱ (۰/۵٪)	.	.	۹- سایر
.	.	.	.	نمی‌دانم/یادم نیست
.	.	.	.	بدون پاسخ

\*درصدهای فراوانی «فرد هم‌مصرف در ماه گذشته» ابتدا برای کل نمونه و سپس درون گروهی که در آن‌ها سابقه مصرف مواد در ماه گذشته مثبت بوده ارزیابی شده است. مجموع درصد فراوانی ستون اول معادل درصد افرادی است که در آن‌ها تاریخچه مصرف مواد در ماه گذشته مثبت بوده است.

جدول ۲۳-۳- تاریخچه طول عمر مصرف هروئین یا کراک و فرد پیشنهاددهنده برای اولین بار

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی				
۵۶ (۲۹/۲٪)	۱۷۲ (۸۹/۶٪)				بله
۱۳۶ (۷۰/۸٪)	۲۰ (۱۰/۴٪)				خیر
فرد پیشنهاد دهنده برای اولین بار مصرف هروئین و/یا کراک*		(n=56/192)	(n=192)	(n=172/192)	(n=192)
۱- همسر		۲۳ (۴۱/۱٪)	۲۳ (۱۲٪)	۳ (۱/۷٪)	۳ (۱٪)
۲- دوست		۱۶ (۲۸/۶٪)	۱۶ (۸/۳٪)	۱۱۰ (۶۴٪)	۱۱۰ (۵۷/۳٪)
۳- صیغه		۲ (۵/۴٪)	۳ (۱/۶٪)	۱ (۰/۶٪)	۱ (۰/۵٪)
۴- فامیل نزدیک (پدر، مادر، خواهر و برادر)		۱ (۱/۸٪)	۱ (۰/۵٪)	۵ (۲/۹٪)	۵ (۲/۶٪)
۵- فامیل درجه دو (عمو، دایی، پسرعمو...)		۳ (۵/۴٪)	۳ (۱/۶٪)	۱۹ (۱۱/۰۴٪)	۱۹ (۹/۹٪)
۶- فروشنده مواد		۲ (۵/۴٪)	۳ (۱/۶٪)	۱۶ (۹/۳٪)	۱۶ (۸/۳٪)
۷- هم‌زندانی/هم‌بندی		۰	۰	۳ (۱/۷٪)	۳ (۱/۶٪)
۸- کسی پیشنهاد نکرد		۵ (۸/۹٪)	۵ (۲/۶٪)	۹ (۵/۲٪)	۹ (۴/۷٪)
۹- هم‌سایه		۱ (۱/۸٪)	۱ (۰/۵٪)	۳ (۱/۷٪)	۳ (۱/۶٪)
۱۰- هم‌کار		۰	۰	۲ (۱/۲٪)	۲ (۱٪)
نمی‌دانم/یادم نیست		۱ (۱/۸٪)	۱ (۰/۵٪)	۱ (۰/۶٪)	۱ (۰/۵٪)
بدون پاسخ		۰	۰	۰	۰

\*درصد‌های فراوانی «فرد پیشنهاد دهنده اولین بار مصرف هروئین/کراک» ابتدا برای کل نمونه و سپس درون گروهی که در آن‌ها سابقه مصرف هروئین/کراک در طول عمر مثبت بوده ارایه شده است. مجموع درصد فراوانی ستون اول معادل درصد افرادی است که در آن‌ها تاریخچه طول عمر مصرف هروئین/کراک مثبت بوده است.

جدول ۲۴-۳- تاریخچه طول عمر تزریق و فرد پیشنهاددهنده برای اولین بار

شریک جنسی		مصرف کننده تزریقی		
۲۵ (۱۳٪)		۱۹۲ (۱۰۰٪)		بله
۱۶۷ (۸۷٪)		۰		خیر
(n=25/192)		(n=192)		فرد پیشنهاد دهنده
۵ (۲۰٪)		۴ (۲۱٪)		۱- همسر
۱۱ (۴۴٪)		۱۱۳ (۵۸/۹٪)		۱- دوست
۱ (۴٪)		۰		۲- صیغه
۰		۳ (۱/۶٪)		۳- فامیل نزدیک (پدر، مادر، خواهر و برادر)
۲ (۸٪)		۱۱ (۵/۷٪)		۴- فامیل درجه دو (عمو، دایی، پسرعمو...)
۲ (۸٪)		۱۵ (۷/۸٪)		۵- فروشنده مواد
۰		۲ (۱٪)		۶- هم‌زندانی/هم‌بندی
۳ (۱۲٪)		۳۵ (۱۸/۲٪)		۷- کسی پیشنهاد نکرد
۱ (۴٪)		۲ (۱٪)		۸- هم‌سایه
۰		۳ (۱/۶٪)		۹- هم‌کار
۰		۰		نمی‌دانم/یادم نیست
۰		۲ (۱٪)		بدون پاسخ

\*درصد های فراوانی «فرد پیشنهاد دهنده اولین تزریق» در گروه «شریک جنسی» ابتدا برای کل نمونه و سپس درون گروهی که در آن‌ها سابقه تزریق طول عمر مثبت بوده ارایه شده است. مجموع درصد فراوانی ستون اول معادل درصد افرادی است که در آن‌ها تاریخچه طول عمر تزریق مثبت بوده است.

جدول ۲۵-۳- سن و ماده مورد استفاده در اولین تزریق

شریک جنسی (n=25)	مصرف کننده تزریقی (n=192)	
۲۸/۴۱ (±۷/۳۰٪)	۲۹/۵۳ (±۷/۳۹٪)	سن اولین تزریق مواد میانگین (انحراف استاندارد) دامنه
۱۵-۴۵	۱۴-۵۰	
(n=25/192)	(n=192)	ماده مورد استفاده در اولین تزریق*
۰	۱ (۰/۵٪)	تریاک
۱ (۰/۵٪)	۰	سوخته
۶ (۳/۱٪)	۷۵ (۳۹/۱٪)	هروئین
۱۲ (۶/۳٪)	۸۴ (۴۳/۸٪)	کیراک
۰	۱۲ (۶/۳٪)	نورجیزک
۰	۸ (۴/۲٪)	تمجیزک
۴ (۲/۱٪)	۱۲ (۶/۳٪)	شیشه
۲ (۱٪)	۰	بدون پاسخ

\*درصدهای فراوانی برای «ماده مورد استفاده در اولین تزریق» در گروه «شریک جنسی» در کل نمونه ارایه شده است. مجموع درصدهای فراوانی معادل درصد افرادی است که در آنها تاریخچه طول عمر تزریق مثبت بوده است.

جدول ۲۶-۳- عدم موفقیت در استفاده از سرنگ نو

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۱۰ (۵/۲٪)	۱۱۸ (۶۱/۵٪)	بله	تاریخچه عدم موفقیت در استفاده از سرنگ نو برای تزریق (حتی یک بار)*
۱۳ (۶/۸٪)	۶۹ (۳۵/۹٪)	خیر	
۱ (۰/۵٪)	۵ (۲/۶٪)	نمی دانم/یادم نیست	
۱ (۰/۵٪)	۰	بدون پاسخ	
(n=10/192)	(n=118/192)		دلایل آخرین نوبت عدم موفقیت در استفاده از سرنگ نو**
۴ (۲/۱٪)	۲۷ (۱۴/۱٪)	۱- پول نداشتیم	
۱ (۰/۵٪)	۲۳ (۱۲٪)	۲- حال نداشتیم برم بخرم	
۳ (۱/۶٪)	۲۹ (۱۵/۱٪)	۳- به علت خماری نمی توانستم صبر کنم	
۱ (۰/۵٪)	۱۹ (۹/۹٪)	۴- داروخانه ها و مغازه ها بسته بودند	
۰	۸ (۴/۶٪)	۵- سایر موارد	
۰	۱ (۰/۵٪)	مورد ۱، ۲ و ۳	
۰	۱ (۰/۵٪)	مورد ۳ و ۴	
۱ (۰/۵٪)	۵ (۲/۶٪)	تمام موارد	
۰	۲ (۱٪)	نمی دانم/یادم نیست	
۰	۳ (۱/۶٪)	بدون پاسخ	

\* درصدهای فراوانی در کل نمونه ارایه شده است. مجموع درصدهای فراوانی معادل درصد افرادی است که در آن ها تاریخچه طول عمر تزریق مثبت بوده است.

\*\* درصدهای فراوانی در کل نمونه ارایه شده است. مجموع درصدهای فراوانی معادل درصد افرادی است که در آن ها تاریخچه عدم موفقیت برای استفاده از سرنگ نو در طول عمر لااقل یک بار مثبت بوده است.

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
(n=10/192)	(n=118/192)		اقدام انجام شده در آخرین نوبت عدم موفقیت در استفاده از سرنگ نو*
۷ (۳/۶٪)	۸۵ (۴۲/۳٪)	۱- استفاده از سرنگ قبلی خودم	
۳ (۱/۵٪)	۲۱ (۱۱٪)	۲- از سرنگ استفاده شده دیگران استفاده کردم	
۰	۱ (۰/۵٪)	۳- از لابلای وسایل بیرون گذاشته مراکز درمانی سرنگ پیدا کردم	
۰	۵ (۲/۶٪)	۴- استفاده از سرنگ افتاده در خرابه یا خیابان	
۰	۳ (۱/۶٪)	نمی دانم	
۰	۳ (۱/۶٪)	بدون پاسخ	
(n=10/192)	(n=118/192)		اگر خمار باشید و به سرنگ نو یا سرنگ استفاده شده خودتان دسترسی نداشته باشید، چه کار می-کنید؟*
۱ (۰/۵٪)	۶ (۳/۱۱٪)	۱- از سرنگ استفاده شده دیگران استفاده می کنم	
۰	۳ (۱/۶٪)	۲- از لابلای وسایل بیرون گذاشته مراکز درمانی سرنگ پیدا می کنم	
۰	۴ (۲/۱۱٪)	۳- توی خیابان و خرابه دنبال سرنگ می گردم	
۴ (۲/۱۱٪)	۳۳ (۱۷/۲٪)	۴- سعی می کنم هر طوری هست سرنگ نو پیدا کنم	
۴ (۲/۱۱٪)	۴۸ (۲۵٪)	۵- به روش غیرتزریقی استفاده می کنم	
۰	۵ (۲/۶٪)	۶- سایر موارد	
۰	۷ (۳/۶٪)	مورد ۴ و ۵	
۰	۸ (۴/۲٪)	نمی دانم	
۱ (۰/۵٪)	۴ (۲/۱۱٪)	بدون پاسخ	

\*درصدهای فراوانی در کل نمونه ارایه شده است. مجموع درصدهای فراوانی معادل درصد افرادی است که در آن‌ها تاریخچه عدم موفقیت برای استفاده از سرنگ نو در طول عمر لااقل یک بار مثبت بوده است.

جدول ۲۷-۳- تهیه سرنگ نو

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی	
۲۱ (۱۰/۹٪)	۱۹۰ (۹۹٪)	بله
۱ (۰/۵٪)	۲ (۱٪)	خیر
۳ (۱/۶٪)	۰	بدون پاسخ
(n=25/192)		چه کسی برای شما سرنگ نو تهیه می کند؟*
۷ (۳/۶٪)	۱۲۹ (۶۷/۲٪)	۱- خودم
۱ (۰/۵٪)	۹ (۴/۷٪)	۲- دوستان
۲ (۱٪)	۰	۳- همسر
۴ (۲/۱٪)	۸ (۴/۲٪)	۴- تیم سیار
۰	۴ (۲/۱٪)	۵- سایرین
۰	۰	نمی دانم/یادم نیست
۳ (۱/۶٪)	۶ (۳/۱٪)	بدون پاسخ
۲ (۱٪)	۱۴ (۷/۳٪)	۱ یا ۲
۰	۶ (۳/۱٪)	۱، ۲ یا ۴
۱ (۰/۵٪)	۲ (۱٪)	۱، ۳ یا ۴
۰	۱۲ (۶/۲٪)	۱ یا ۴
۱ (۰/۵٪)	۲ (۱٪)	۱، ۲، ۳ یا ۴
۳ (۱/۶٪)	۰	۱ یا ۳
۱ (۰/۵٪)	۰	۲ یا ۴

\*درصدهای فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف کننده تزریقی (n=192) یا شریک جنسی (n=192) ارایه شده است.

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۱۲ (۶/۳٪)	۱۷۰ (۸۸/۵٪)	بله	آیا تا به حال شده خود شما برای تهیه سرنگ به داروخانه رفته باشید؟*
۱۰ (۵/۲٪)	۲۲ (۱۱/۵٪)	خیر	
۰	۰	نمی دانم/یادم نیست	
۳ (۱/۶٪)	۰	بدون پاسخ	
(n=12/192)	(n=170/192)		آیا تا به حال موقع خرید سرنگ از داروخانه دچار مشکل شده اید؟*
۷ (۳/۶٪)	۵۹ (۳۰/۷٪)	بله	
۵ (۲/۶٪)	۱۱۱ (۵۷/۸٪)	خیر	



شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی	چه مشکلی؟*
(n=7/192)	(n=59/192)	
•	۱۲ (۶۳٪)	۱- حاضر نشدن به من سرنگ بفرشند
•	۴ (۲۱٪)	۲- سرنگ گران بود
•	۸ (۴۷٪)	۳- شلوغ بود و جلوی دیگران رویم نمی شد درخواست سرنگ کنم
•	۱ (۵٪)	۴- با پلیس مواجه شدم
۲ (۱۶٪)	۲۲ (۱۱۵٪)	۵- برخورد بدی با من داشتند
۱ (۵٪)	•	۶- سایر موارد
•	۱ (۵٪)	نمی دانم
•	۱ (۵٪)	بدون پاسخ
۱ (۵٪)	۱ (۵٪)	۱، ۳ و ۵
۱ (۵٪)	۱ (۵٪)	۱ و ۵
•	۱ (۵٪)	۲ و ۳
۱ (۵٪)	۶ (۳۱٪)	۳ و ۵

\* درصدهای فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف کننده تزریقی (n=192) یا شریک جنسی (n=192) ارایه شده است.

جدول ۲۸-۳- استفاده از سرنگ استفاده شده دیگران برای تزریق

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی	
(n=25/192)	(n=192)	آیا تا به حال شده از سرنگ به صورت اشتراکی استفاده کرده باشید؟*
۱۲ (۶/۳٪)	۳۶ (۱۸/۸٪)	بله
۶ (۳/۱٪)	۱۴۸ (۷۷/۱٪)	خیر
۴ (۲/۱٪)	۶ (۳/۱٪)	نمی دانم/یادم نیست
۳ (۱/۶٪)	۲ (۱٪)	بدون پاسخ
(n=12/192)	(n=36/192)	آیا در ۱۲ ماه گذشته از سرنگ اشتراکی استفاده کرده اید؟*
۷ (۳/۶٪)	۱۱ (۵/۷٪)	بله
۵ (۲/۶٪)	۲۴ (۱۲/۵٪)	خیر
.	.	نمی دانم/یادم نیست
.	۱ (۰/۵٪)	بدون پاسخ
(n=7/192)	(n=11/192)	در ماه گذشته، چند بار شده از سرنگ به صورت اشتراکی استفاده کرده باشید؟*
.	.	۱- همیشه
.	۱ (۰/۵٪)	۲- تقریباً هر بار (ولی نه همیشه)
۱ (۱/۶٪)	۵ (۲/۶٪)	۳- گاهی اوقات
۳ (۱٪)	۲ (۱٪)	۴- چند بار (کمتر از ۵ بار)
۲ (۱٪)	۲ (۱٪)	۵- هیچ وقت
.	۱ (۰/۵٪)	۶- نمی دانم
.	.	بدون پاسخ

\*درصدهای فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف کننده تزریقی (n=192) یا شریک جنسی (n=192) ارایه شده است.

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی	
(n=5/192)	(n=9/192)	سرنگ یا سرنگ‌هایی که در ماه گذشته به صورت اشتراکی استفاده کردید، قبلاً توسط چه کسی استفاده شده بود؟*
۲ (۱٪)	۰	۱- همسر
۰	۰	۲- صیغه یا شریک جنسی
۲ (۱٪)	۳ (۱٪)	۳- دوست، آشنا یا همکار
۰	۱ (۰/۵٪)	۴- از اعضای فامیل
۱ (۰/۵٪)	۰	۵- فروشنده مواد
۰	۰	۶- تزریق کننده حرفه‌ای
۰	۱ (۰/۵٪)	۷- هم‌تزریقی‌ها در پاتوق
۰	۰	۸- هم‌زندانی
۰	۰	۹- غریبه‌ای در خرابه یا پاتوق
۰	۰	۱۰- سایر موارد
۰	۱ (۰/۵٪)	نمی‌دانم
۰	۰	بدون پاسخ
۰	۰	۱ و ۳
۰	۱ (۰/۵٪)	۱ و ۵
۰	۰	۱، ۷ و ۹
۰	۱ (۰/۵٪)	۱ و ۸
۰	۱ (۰/۵٪)	۳ و ۴

\*درصدهای فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف کننده تزریقی (n=192) یا شریک جنسی (n=192) ارایه شده است.

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی	
(n=5)	(n=9)	فکر می کنید افرادی که پیش از شما از سرنگ استفاده نموده بودند کلاً چند نفر بودند؟ (درون گروه)*
۷/۳۳ (±۴/۵۰)	۵/۳۳ (±۴/۲۴)	میانگین (انحراف استاندارد)
۳-۱۲	۱-۱۲	حداقل- حداکثر
(n=192)	(n=192)	فکر می کنید افرادی که پیش از شما از سرنگ استفاده نموده بودند کلاً چند نفر بودند؟ (کل نمونه)**
۰/۱۲ (±۱/۰۳)	۰/۲۵ (±۱/۴۳)	میانگین (انحراف استاندارد)
۰-۱۲	۰-۱۲	حداقل- حداکثر

\*تعداد شرکت کنندگانی از مطالعه که در ماه گذشته استفاده از سرنگ مشترک داشته اند در گروه مصرف کننده تزریقی ۹ نفر و در گروه شریک جنسی ۵ نفر بوده است. درون این گروه یافته ها مطالعه میانگین نسبتاً بالای این شاخص را نشان می دهد.

\*\*در کل نمونه مصرف کننده تزریقی (n=192) و شریک جنسی (n=192) میانگین تعداد افرادی که استفاده از سرنگ مشترک داشته اند؛ ارایه شده است. برای کسانی که در ماه گذشته تزریق اشتراکی نداشته اند، مقدار صفر در نظر گرفته شد.

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
(n=5/192)	(n=9/192)	در ماه گذشته، چند وقت یک بار قبل از استفاده از سرنگ مشترک آن را تمیز کردید؟*	
۳ (٪۱)	۳ (٪۱/۶)		۱- هر بار
۰	۱ (٪۰/۵)		۲- تقریباً هر بار (ولی نه همیشه)
۴ (٪۱/۶)	۳ (٪۱/۶)		۳- گاهی اوقات
۰	۱ (٪۰/۵)		۴- چند بار (کمتر از ۵ بار)
۰	۱ (٪۰/۵)		۵- هیچ وقت
۰	۰		نمی دانم
۰	۰		بدون پاسخ
(n=5/192)	(n=9/192)	معمولاً به چه روشی سرنگ یا سرسوزن مشترک را تمیز می-کنید؟*	
۲ (٪۱)	۲ (٪۱)		آب سرد یا گرم
۱ (٪۰/۵)	۵ (٪۲/۶)		آب جوش
۰	۰		وایتکس
۰	۰		مواد ضد عفونی کننده (الکل/بتادین)
۱ (٪۰/۵)	۱ (٪۰/۵)		پنبه یا دستمال
۱ (٪۰/۵)	۱ (٪۰/۵)		آب دهان
۰	۰		سایر موارد
۰	۰	نمی دانم/یادم نیست	
۰	۰	بدون پاسخ	

\*درصد های فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف کننده تزریقی (n=192) یا شریک جنسی (n=192) ارائه شده است.

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
(n=5/192)	(n=9/192)	آخرین بار، به چه روشی سرنگ یا سرسوزن مشترک را تمیز کردید؟*	
۰	۱ (۰/۵٪)		پاکش نکردم
۰	۰		آب سرد یا گرم
۱ (۰/۵٪)	۵ (۲/۶٪)		آب جوش
۰	۰		وایتکس
۰	۰		مواد ضد عفونی کننده (الکل/بتادین)
۲ (۱٪)	۰		پنبه یا دستمال
۱ (۰/۵٪)	۲ (۱٪)		آب دهان
۱ (۰/۵٪)	۱ (۰/۵٪)		نمی دانم/یادم نیست
۰	۰	بدون پاسخ	

\*درصدهای فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف کننده تزریقی (n=192) یا شریک جنسی (n=192) ارایه شده است.

جدول ۲۹-۳- استفاده از سایر وسایل تزریق استفاده شده توسط دیگران

رفتارهای تزریق پرخطر	مصرف کننده تزریقی	شریک جنسی
به جز سرنگ، آیا تا به حال شده از سایر وسایل تزریق (مثل قاشق، ملاقه یا فیلتر) به صورت مشترک استفاده کرده باشید؟*	(n=192)	(n=25)
	بله ۹۸ (۵۱٪)	۱۷ (۸/۹٪)
	خیر ۹۲ (۴۸٪)	۵ (۲/۶٪)
	نمی دانم ۲ (۱٪)	۱ (۰/۵٪)
	بدون پاسخ ۰	۲ (۱٪)
استفاده مشترک از سایر وسایل تزریق در ۱۲ ماه گذشته*	(n=98/192)	(n=17/192)
	بله ۵۹ (۳۰/۷٪)	۱۴ (۷/۳٪)
	خیر ۱۳۱ (۶۸/۲٪)	۲ (۱٪)
	نمی دانم ۲ (۱٪)	۱ (۰/۵٪)
	بدون پاسخ ۰	۰
تناوب استفاده مشترک از سایر وسایل تزریق در ماه گذشته*	(n=59/192)	(n=17/192)
	۱- هر بار ۳ (۱/۶٪)	۴ (۱/۶٪)
	۲- تقریباً هر بار (ولی نه همیشه) ۸ (۴/۲٪)	۴ (۱/۶٪)
	۳- گاهی اوقات ۲۶ (۱۳/۵٪)	۴ (۲/۱٪)
	۱- چند بار (کمتر از ۵ بار) ۶ (۳/۱٪)	۲ (۲/۱٪)
	۲- هیچ وقت ۱۲ (۶/۳٪)	۱ (۰/۵٪)
	نمی دانم ۱ (۰/۵٪)	۱ (۰/۵٪)
	بدون پاسخ ۳ (۱/۶٪)	۰

\*درصدهای فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف کننده تزریقی (n=192) یا شریک جنسی (n=192) ارائه شده است.

جدول ۳۰-۳- دادن سرنگ استفاده شده خود به دیگران

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی	
(n=25/192)	(n=192)	دادن سرنگ مصرف شده خود به دیگری در ماه گذشته*
۳ (۱۱/۶٪)	۲۳ (۱۲٪)	بله
۱۷ (۸۰/۹٪)	۱۶۳ (۸۴/۹٪)	خیر
۱ (۰/۵٪)	۶ (۳/۱٪)	نمی دانم
۴ (۲/۱٪)	۰	بدون پاسخ
(n=3)	(n=23)	در ماه گذشته سرنگ مصرف شده خود را به چند نفر دادید؟ (** درون گروه)
****	۲/۰۶ (±۱/۱۸)	میانگین (انحراف استاندارد) حداقل - حداکثر ۱-۵
(n=192)	(n=192)	در ماه گذشته سرنگ مصرف شده خود را به چند نفر دادید؟ (***(کل نمونه))
****	۰/۱۸ (±۶/۶۷)	میانگین (انحراف استاندارد) حداقل - حداکثر ۰-۵

\*درصدهای فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف کننده تزریقی (n=192) یا شریک جنسی (n=192) ارایه شده است.

\*\*تعداد شرکت کنندگانی از مطالعه که در ماه گذشته استفاده مشترک از سایر وسایل تزریق داشته اند، در گروه مصرف کننده تزریقی ۲۳ نفر و در گروه شریک جنسی ۳ نفر بوده است. درون این گروه میانگین و دامنه این رفتار گزارش شده است.

\*\*\*در کل نمونه مصرف کننده تزریقی (n=192) و شریک جنسی (n=192) میانگین تعداد افرادی که در ماه گذشته استفاده مشترک از سایر وسایل تزریق داشته اند، ارایه شده است. برای کسانی که در ماه گذشته استفاده مشترک از سایر وسایل تزریق نداشته اند، مقدار صفر در نظر گرفته شد.

\*\*\*\*missing



جدول ۳-۳۱- سابقه خال کوبی با جوهر و/یا سوزن مشترک

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی	
۱۴ (۷/۳٪)	۴۳ (۲۲/۴٪)	بله سابقه خال کوبی با جوهر و/یا سوزن مشترک با فردی دیگر
۱۷۸ (۹۲/۷٪)	۱۴۷ (۷۶/۶٪)	خیر
۰	۰	نمی دانم/یادم نیست
۰	۲ (۱٪)	بدون پاسخ

جدول ۳۲-۳- سایر رفتارهای پرخطر تزریق

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی	
(n=25/192)	(n=192)	استفاده از سرنگی که قبلاً توسط فرد دیگری به دور از چشم شما پر شده باشد در ماه گذشته*
۰	۲ (٪۱)	۱- هر بار
۰	۲ (٪۱)	۲- تقریباً هر بار (ولی نه همیشه)
۷ (٪۳/۶)	۱۹ (٪۹/۹)	۳- گاهی اوقات
۲ (٪۱)	۱۵ (٪۷/۸)	۴- چند بار (کمتر از ۵ بار)
۱۴ (٪۷/۳)	۱۴۳ (٪۷۴/۵)	۵- هیچ وقت
۰	۷ (٪۳/۶)	نمی دانم
۲ (٪۱)	۴ (٪۲/۱)	بدون پاسخ
(n=25)	(n=192)	دفعات خون بازی در هر بار تزریق به طور معمول (درون گروه)**
۱/۶۷ (±۱/۲۸)	۱/۶۸ (±۱/۹۵)	میانگین (انحراف استاندارد)
۰-۵	۰-۱۰	دامنه
(n=192)	(n=192)	دفعات خون بازی در هر بار تزریق به طور معمول (کل نمونه)***
۰/۱۶ (±۰/۶۳)	۱/۶۸ (±۱/۹۵)	میانگین (انحراف استاندارد)
۰-۵	۰-۱۰	دامنه

\*درصد های فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف کننده تزریقی (n=192) یا شریک جنسی (n=192) ارائه شده است.

\*\*تعداد شرکت کنندگانی که تا کنون تزریق داشته اند در گروه مصرف کننده تزریقی ۱۹۲ نفر و در گروه شریک جنسی ۲۳ نفر بوده است. درون این گروه میانگین و دامنه این رفتار گزارش شده است.

\*\*\*در کل نمونه مصرف کننده تزریقی (n=192) و شریک جنسی (n=192) میانگین دفعات خون بازی ارائه شده است. برای کسانی که تا کنون خون بازی یا تزریق نداشته اند، مقدار صفر در نظر گرفته شد.

## چهار - تاریخچه درمان سوءمصرف مواد

در این بخش نتایج تاریخچه دفعات اقدام به درمان اعتیاد و طولانی‌ترین دوره پاک‌ی برای هر روش درمانی ارایه شده است. به منظور فراهم آوردن امکان مقایسه، میانگین تعداد دفعات اقدام به درمان یک بار برای کل نمونه و یک بار درون گروهی که حداقل یک بار سابقه درمان با روش مذکور را داشته‌اند محاسبه شده است.

به عنوان مثال میانگین دفعات اقدام به درمان نگهدارنده با متادون ابتدا در کل نمونه محاسبه شده است. در این محاسبه برای افرادی که سابقه درمان نگهدارنده با متادون ندارند، عدد صفر در محاسبه میانگین لحاظ شده است. سپس میانگین دفعات اقدام به درمان نگهدارنده با متادون در گروهی که حداقل یک بار سابقه درمان با این روش را دارند، ارایه شده است.

طولانی‌ترین دوره پاک‌ی با هر یک از روش‌های درمانی درون گروهی که حداقل یک بار به درمان با روش مذکور اقدام نموده‌اند، محاسبه و ارایه شده است.

میانگین تعداد دفعات اقدام به هر روش درمانی (در کل نمونه) امکان مقایسه میزان بهره‌مندی از روش‌های درمانی مختلف در کل نمونه را فراهم می‌نماید. میانگین تعداد دفعات اقدام به هر روش درمانی (در گروه) امکان ارزیابی میزان بهره‌مندی از هر یک از روش‌های درمانی در میان افراد اقدام‌کننده با آن روش را نشان می‌دهد و نهایتاً میانگین طولانی‌ترین دوره پاک‌ی با هر روش درمانی نشان دهنده میزان موفقیت با کمک هر یک از درمان‌ها در دستیابی به پرهیز در میان گروهی است که حداقل یک بار اقدام درمانی به روش مورد نظر داشته‌اند.

جدول ۱-۴- تاریخچه درمان‌های اختیاری اعتیاد

شریک جنسی	مصرف‌کننده تزریقی		
۱/۱۳ (۳/۱۰)	۹/۱۳ (۱۱/۸۳)	میانگین (انحراف استاندارد)	تعداد دفعات اقدام به درمان اعتیاد (اختیاری و خارج از زندان)
۰-۲۸	۰-۷۱	دامنه	
<b>درمان نگهدارنده با متادون</b>			
۰/۲۶ (±۰/۶۵)	۰/۹۸ (±۱/۱۹)	میانگین (انحراف استاندارد)	تعداد دفعات اقدام (کل نمونه)
۰-۵	۰-۱۰	دامنه	
(n=34)	(n=118)		تعداد دفعات اقدام (در گروه)
۱/۴۴ (±۰/۸۲)	۱/۵۹ (±۱/۱۶)	میانگین (انحراف استاندارد)	
۱-۵	۱-۱۰	دامنه	
۲۱۲/۰۶ (±۰/۶۵)	۱۶۱/۶۵ (±۱۷۴/۱۴)	میانگین (انحراف استاندارد)	طولانی‌ترین زمان پاک‌ی بر حسب روز (در گروه)
۳۰-۷۵۰	۰-۱۰۹۵	دامنه	
<b>درمان نگهدارنده با بوپرنورفین</b>			
۰/۰۲ (±۰/۱۲)	۰/۰۳ (±۰/۱۷)	میانگین (انحراف استاندارد)	تعداد دفعات اقدام (کل نمونه)
۰-۱	۰-۱	دامنه	
(n=3)	(n=6)		تعداد دفعات اقدام (در گروه)
۱ (۰)	۱ (۰)	میانگین (انحراف استاندارد)	
۱-۱	۱-۱	دامنه	
۵۵/۳۳ (±۴۷/۲۶)	۴۶/۱۷ (±۹۹/۴۷)	میانگین (انحراف استاندارد)	طولانی‌ترین زمان پاک‌ی بر حسب روز (در گروه)
۰-۹۰	۰-۱۸۰	دامنه	

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
<b>درمان نگهدارنده با نالترکسون</b>			
تعداد دفعات اقدام (کل نمونه)	میانگین (انحراف استاندارد)	میانگین (انحراف استاندارد)	تعداد دفعات اقدام (کل نمونه)
۰/۰۲ (±۰/۱۴)	۰/۱ (±۰/۷۸)	۰/۱ (±۰/۷۸)	تعداد دفعات اقدام (در گروه)
۰-۱	۰-۱۰	دامنه	
(n=4)	(n=8)		
تعداد دفعات اقدام (در گروه)	میانگین (انحراف استاندارد)	میانگین (انحراف استاندارد)	تعداد دفعات اقدام (در گروه)
۱ (۰)	۲/۵ (±۳/۱۱)	۲/۵ (±۳/۱۱)	تعداد دفعات اقدام (در گروه)
۱-۱	۱-۱۰	دامنه	
<b>سم زدایی با دارو زیر نظر پزشک</b>			
طولانی ترین زمان پاکی بر حسب روز	میانگین (انحراف استاندارد)	میانگین (انحراف استاندارد)	طولانی ترین زمان پاکی بر حسب روز
۱۵۱/۲۵ (±۹۱/۶۸)	۴۸/۲۵ (±۶۰/۴۷)	۴۸/۲۵ (±۶۰/۴۷)	طولانی ترین زمان پاکی بر حسب روز
۱۵-۲۱۵	۰-۱۸۰	دامنه	(در گروه)
<b>سم زدایی با دارو زیر نظر پزشک</b>			
تعداد دفعات اقدام (کل نمونه)	میانگین (انحراف استاندارد)	میانگین (انحراف استاندارد)	تعداد دفعات اقدام (کل نمونه)
۰/۲ (±۰/۷۰)	۰/۹۲ (±۲/۲۲)	۰/۹۲ (±۲/۲۲)	تعداد دفعات اقدام (کل نمونه)
۰-۵	۰-۲۰	دامنه	
(n=21)	(n=58)		
تعداد دفعات اقدام (در گروه)	میانگین (انحراف استاندارد)	میانگین (انحراف استاندارد)	تعداد دفعات اقدام (در گروه)
۱/۱۸۶ (±۱/۲۳)	۳/۰۵ (±۳/۱۵)	۳/۰۵ (±۳/۱۵)	تعداد دفعات اقدام (در گروه)
۱-۵	۱-۲۰	دامنه	
طولانی ترین زمان پاکی بر حسب روز	میانگین (انحراف استاندارد)	میانگین (انحراف استاندارد)	طولانی ترین زمان پاکی بر حسب روز
۲۲۶/۴۸ (±۴۳۶/۰۵)	۷۰/۲۴ (±۷۵/۰۵)	۷۰/۲۴ (±۷۵/۰۵)	طولانی ترین زمان پاکی بر حسب روز
۰-۱۸۲۵	۰-۴۲۵	دامنه	(در گروه)

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
<b>سم زدایی با دارو بدون نظر پزشک</b>			
تعداد دفعات اقدام (کل نمونه)	میانگین (انحراف استاندارد)	میانگین (انحراف استاندارد)	
۰/۱۶ (±۰/۹۸)	۱/۳۹ (±۳/۱)	۱/۳۹ (±۳/۱)	
دامنه	دامنه	دامنه	
۰-۱۰	۰-۲۰	۰-۲۰	
تعداد دفعات اقدام (در گروه)	(n=69)	(n=14)	
تعداد دفعات اقدام (در گروه)	میانگین (انحراف استاندارد)	میانگین (انحراف استاندارد)	
۳/۸۷ (±۴/۱۵)	۲/۲۱ (±۲/۵۴)	۲/۲۱ (±۲/۵۴)	
دامنه	دامنه	دامنه	
۱-۲۰	۱-۱۰	۱-۱۰	
طولانی ترین زمان پاکی بر حسب روز	میانگین (انحراف استاندارد)	میانگین (انحراف استاندارد)	
۷۲/۳۳ (±۱۵۸/۳۰)	۷۱/۷۱ (±۱۰۱/۲۵)	۷۱/۷۱ (±۱۰۱/۲۵)	
دامنه	دامنه	دامنه	
۰-۱۲۸۰	۰-۳۶۵	۰-۳۶۵	
<b>سم زدایی بدون دارو و کمک درمان گران</b>			
تعداد دفعات اقدام (کل نمونه)	میانگین (انحراف استاندارد)	میانگین (انحراف استاندارد)	
۱/۷۴ (±۴/۶۶)	۰/۰۸ (±۰/۶۴)	۰/۰۸ (±۰/۶۴)	
دامنه	دامنه	دامنه	
۰-۴۵	۰-۷	۰-۷	
تعداد دفعات اقدام (در گروه)	(n=64)	(n=4)	
تعداد دفعات اقدام (در گروه)	میانگین (انحراف استاندارد)	میانگین (انحراف استاندارد)	
۵/۲۲ (±۶/۸۹)	۳/۷۵ (±۲/۷۵)	۳/۷۵ (±۲/۷۵)	
دامنه	دامنه	دامنه	
۱-۴۵	۱-۷	۱-۷	
طولانی ترین زمان پاکی بر حسب روز	میانگین (انحراف استاندارد)	میانگین (انحراف استاندارد)	
۸۷/۶۰ (±۱۵۸/۰۸)	۱۰ (±۱۴/۴)	۱۰ (±۱۴/۴)	
دامنه	دامنه	دامنه	
۰-۷۲۰	۰-۳۰	۰-۳۰	

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
<b>سم زدایی با کمک داروهای گیاهی</b>			
		تعداد دفعات اقدام (کل نمونه)	میانگین (انحراف استاندارد)
$0/05$ ( $0/82$ )	$0/61$ ( $\pm 1/73$ )		
۰-۳	۰-۱۲	دامنه	
(n=6)	(n=42)	تعداد دفعات اقدام (در گروه)	
		تعداد دفعات اقدام (کل نمونه)	میانگین (انحراف استاندارد)
$1/67$ ( $\pm 0/81$ )	$2/79$ ( $\pm 2/8$ )		
۰-۲۰	۱-۱۲	دامنه	
		تعداد دفعات اقدام (در گروه)	میانگین (انحراف استاندارد)
$5/33$ ( $\pm 8/16$ )	$22/98$ ( $\pm 32/01$ )		
۰-۲۰	۰-۱۴۶	دامنه	
<b>سم زدایی بستری بدون بی هوشی</b>			
		تعداد دفعات اقدام (کل نمونه)	میانگین (انحراف استاندارد)
$0/02$ ( $\pm 0/16$ )	$0/15$ ( $\pm 1/45$ )		
۰-۲	۰-۲۰	دامنه	
(n=2)	(n=11)	تعداد دفعات اقدام (در گروه)	
		تعداد دفعات اقدام (کل نمونه)	میانگین (انحراف استاندارد)
$1/50$ ( $\pm 0/7$ )	$2/64$ ( $\pm 5/76$ )		
۱-۲	۱-۲۰	دامنه	
		تعداد دفعات اقدام (در گروه)	میانگین (انحراف استاندارد)
$120$ ( $\pm 42/42$ )	$38$ ( $\pm 33/26$ )		
۹۰-۱۵۰	۰-۱۰۰	دامنه	

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
$(\pm 0/14) 0/01$	$(\pm 0/23) 0/04$	میانگین (انحراف استاندارد)	سم زدایی بستری فوق سریع (UROD)
0-2	0-2	دامنه	تعداد دفعات اقدام (کل نمونه)
(n=1)	(n=8)		تعداد دفعات اقدام (در گروه)
$(0) 2$	$(\pm 0/53) 1$	میانگین (انحراف استاندارد)	
2-2	1-2	دامنه	
$(0) 90$	$(\pm 226/28) 56/33$	میانگین (انحراف استاندارد)	طولانی ترین زمان پاکی بر حسب روز
90-90	0-365	دامنه	(در گروه)
<b>درمان اقامتی (کمپ های مجاز)</b>			
$(\pm 0/23) 0/04$	$(\pm 2/71) 1/41$	میانگین (انحراف استاندارد)	تعداد دفعات اقدام (کل نمونه)
0-2	0-16	دامنه	
(n=8)	(n=87)		تعداد دفعات اقدام (در گروه)
$(\pm 0/54) 1/40$	$(\pm 3/31) 3/51$	میانگین (انحراف استاندارد)	
1-2	1-16	دامنه	
$(\pm 50/2) 78$	$(\pm 199/57) 130/57$	میانگین (انحراف استاندارد)	طولانی ترین زمان پاکی (در گروه)
30-150	0-1260	دامنه	



شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
(n=192)	(n=192)	میانگین (انحراف استاندارد)	بازتوانی اقامتی (اجتماع درمان مدار) (TC)
0/01 (±0/07)	0	دامنه	تعداد دفعات اقدام (کل نمونه)
0-1	0		
(n=1)	(n=0)	میانگین (انحراف استاندارد)	تعداد دفعات اقدام (در گروه)
0 1 (0)	na*	دامنه	
1-1			
(0) 30	na*	میانگین (انحراف استاندارد)	طولانی ترین زمان پاکی
30-30		دامنه	
<b>درمان اقامتی در کمپ های غیرمجاز</b>			
0	0/13 (±0/65)	میانگین (انحراف استاندارد)	تعداد دفعات اقدام (کل نمونه)
	0-7	دامنه	
(n=5)	(n=14)	میانگین (انحراف استاندارد)	تعداد دفعات اقدام (در گروه)
0	1/79 (±1/71)	دامنه	
	1-7		
na*	32/93 (±48/55)	میانگین (انحراف استاندارد)	طولانی ترین زمان پاکی بر حسب روز
	0-180	دامنه (در گروه)	

\*na: not applicable

جدول ۲-۴- تاریخچه درمان‌های اجباری اعتیاد

تاریخچه درمان اجباری	مصرف‌کننده تزریقی	شریک جنسی
تعداد دفعات درمان اجباری	میانگین (انحراف استاندارد) دامنه	میانگین (انحراف استاندارد) دامنه
	۱/۷۹ (±۷/۶۰) ۰-۱۰۰	۰/۲۷ (±۱/۲۴) ۰-۱۰
درمان اجباری در زندان، بازپروری		
تعداد دفعات اقدام (کل نمونه)	میانگین (انحراف استاندارد) دامنه	میانگین (انحراف استاندارد) دامنه
	۱/۶۲ (±۳/۰۱) ۰-۲۰	۰/۲۰ (±۰/۹۰) ۰-۱۰
تعداد دفعات اقدام (در گروه)	میانگین (انحراف استاندارد) دامنه	میانگین (انحراف استاندارد) دامنه
	۳/۹۹ (±۱۱/۰۱) ۱-۲۰	۲/۱۱ (±۲/۲۲) ۱-۱۰
طولانی‌ترین زمان پاک‌ی بر حسب روز		
(در گروه)	میانگین (انحراف استاندارد) دامنه	میانگین (انحراف استاندارد) دامنه
	۱۲۸/۰۷ (±۲۱۰/۷۲) ۰-۱۴۶۰	۱۰۴/۱۷ (±۸۸/۲۵) ۰-۳۶۰

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی	تاریخچه درمان اجباری
		درمان اجباری در اردوگاه/کمپ اجباری
۰	۰/۱۶ (±۰/۷۴)	میانگین (انحراف استاندارد) دامنه
	۰-۸	
(n=0)	(n=16)	تعداد دفعات اقدام (در گروه)
۰	۱/۸۸ (±۱/۸۵)	میانگین (انحراف استاندارد)
	۱-۸	دامنه
na*	۴۲/۶۹ (±۴۱/۱۰)	میانگین (انحراف استاندارد)
	۱-۸	دامنه
		طولانی ترین زمان پاکی بر حسب روز (در گروه)
(n=1)	(n=7)	تعداد دفعات اقدام (در گروه)
۰/۰۱ (±۰/۱۴)	۰/۰۶ (±۰/۳۹)	میانگین (انحراف استاندارد)
۰-۲	۰-۵	دامنه
(n=1)	(n=7)	تعداد دفعات اقدام (در گروه)
۰/۲ (±۰/۱۴)	۱/۵۷ (±۱/۵۱)	میانگین (انحراف استاندارد)
۲-۲	۱-۷	دامنه
(n=1)	(n=7)	تعداد دفعات اقدام (در گروه)
۰/۴۵ (±۰/۱۴)	۴۲/۲۹ (±۶۰/۸۲)	میانگین (انحراف استاندارد)
۴۵-۴۵	۱۵-۱۸۰	دامنه

\*na: not applicable

جدول ۳-۴- رفتارهای پرخطر در کمپ‌های مجاز درمان اعتیاد

شریک جنسی	مصرف‌کننده تزریقی		
۸ (۴/۲٪)	۸۷ (۴۵/۳٪)	بله	تاریخچه طول عمر درمان در کمپ‌های مجاز
۱۸۴ (۹۵/۸٪)	۱۰۵ (۵۴/۷٪)	خیر	
۰	۱۸ (۹/۴٪)	بله	تاریخچه طول عمر مصرف مواد هنگام اقامت در کمپ‌های مجاز*
۸ (۴/۲٪)	۶۹ (۳۵/۹٪)	خیر	
۰	۲ (۱٪)	بله	تاریخچه طول عمر تزریق مواد هنگام اقامت در کمپ‌های مجاز*
۸ (۴/۲٪)	۱۶ (۸/۳٪)	خیر	
na*	۲ (۱٪)	سرنگ نو*	وسیله معمول تزریق در کمپ مجاز
	۰	سرنگ استفاده شده خودم	
	۰	سوزن متصل به پمپ	
	۰	سرنگ استفاده شده دیگران	
	۰	وسایل نوک تیز دیگر	
	۰	سایر	
na**	۱ (۰/۵٪)	بله	تاریخچه مصرف سرنگ اشتراکی در کمپ‌های مجاز*
	۱ (۰/۵٪)	خیر	
na**	۰	بله	تاریخچه استفاده از سایر وسایل تزریق به صورت مشترک در کمپ‌های مجاز*
	۲ (۱٪)	خیر	
۰	۱ (۰/۵٪)	بله	تاریخچه خال‌کوبی در کمپ‌های مجاز*
۸ (۴/۲٪)	۸۶ (۴۴/۸٪)	خیر	

مصرف‌کننده تزریقی		شریک جنسی	
بله	۴۴ (۲۲/۹٪)	۴ (۲/۱٪)	شنیدن یا دیدن رابطه جنسی در کمپ‌های مجاز*
خیر	۴۳ (۲۲/۴٪)	۴ (۲/۱٪)	
بله	۳ (۱/۶٪)	۰	سابقه رابطه جنسی در کمپ‌های مجاز درمان اعتیاد*
خیر	۸۴ (۴۳/۷٪)	۸ (۴/۲٪)	
بیماران	۳ (۱/۶٪)	na**	با چه کسی در کمپ‌های مجاز درمان اعتیاد رابطه جنسی داشتید؟*
کارکنان	۰		
سایر	۰		
بله	۲ (۱٪)	na**	آیا در آخرین رابطه جنسی خود در کمپ مجاز درمان اعتیاد از کاندوم استفاده کردید؟*
خیر	۱ (۰/۵٪)		
میانگین (انحراف استاندارد)	(n=183) ۰/۰۲ (±۰/۲۷)	na**	آخرین باری که در کمپ بودید با چند مرد یا پسر رابطه جنسی داشتید؟*
دامنه	۰-۲		
میانگین (انحراف استاندارد)	(n=183) ۰/۰۱۶ (±۰/۰۱)	na**	آخرین باری که در کمپ بودید چند بار با مرد یا پسر رابطه جنسی داشتید؟*
دامنه	۰-۱		
گذارنده	۲ (۱٪)	na**	آخرین بار که کمپ بودید چه نوع رابطه جنسی با شریک جنسی مرد یا پسر خود داشتید؟*
پذیرنده	۰		
هر دو	۱ (۰/۵٪)		

\*درصدهای فراوانی و میانگین‌ها در کل نمونه مصرف‌کننده تزریقی (n=192) یا شریک جنسی (n=192) ارایه شده است. در محاسبه میانگین برای کسانی که سابقه رفتار مورد نظر در سؤال را نداشته‌اند عدد صفر لحاظ شده است.

\*\*na: not applicable

جدول ۴-۴- دسترسی به خدمات پیشگیری و آزمایش در کمپ‌های مجاز درمان اعتیاد

شریک جنسی	مصرف‌کننده تزریقی	
		آخرین بار که کمپ مجاز درمان اعتیاد بودید کدام یک از موارد زیر در صورت درخواست در اختیار بیماران قرار می‌گرفت یا بیماران می‌توانستند به سهولت تهیه کنند؟*
۱ (۰/۵٪)	۹ (۴/۷٪)	بله کاندوم
۷ (۳/۶٪)	۷۸ (۴۰/۶٪)	خیر
۲ (۱٪)	۱۱ (۵/۷٪)	بله آموزش درباره اچ‌ای‌وی
۶ (۳/۱٪)	۷۶ (۳۹/۵٪)	خیر
۲ (۱٪)	۹ (۴/۷٪)	بله مشاوره اچ‌ای‌وی
۶ (۳/۱٪)	۷۸ (۴۰/۶٪)	خیر
۰	۵ (۲/۶٪)	بله آزمایش اچ‌ای‌وی
۸ (۴/۲٪)	۸۲ (۴۲/۷٪)	خیر

\*درصدهای فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف‌کننده تزریقی ( $n=192$ ) یا شریک جنسی ( $n=192$ ) ارایه شده است.

پنج- تاریخچه زندان و درمان اجباری

جدول ۱-۵- تاریخچه زندان

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۳۳ (۱۷/۲٪)	۱۱۸ (۶۱/۵٪)	بله	تاریخچه طول عمر زندانی شدن
۱۵۸ (۸۲/۳٪)	۷۴ (۳۸/۵٪)	خیر	
(n=192)	(n=192)		تعداد دفعات زندانی شدن (در کل نمونه)*
۰/۴۷ (±۱/۴۶)	۲/۱۶ (±۳/۴۷)	میانگین (انحراف استاندارد)	
۰-۱۰	۰-۲۰	دامنه	
(n=33)	(n=118)		تعداد دفعات زندانی شدن (در گروه)*
۲/۸۷ (±۲/۵۲)	۳/۴۷ (±۳/۸۵)	میانگین (انحراف استاندارد)	
۱-۱۰	۱-۲۰	دامنه	
(n=33)	(n=118)		دلیل آخرین نوبت زندانی شدن**
۳ (۱/۶٪)	۲۴ (۱۲/۵٪)	۱- مصرف مواد	
۹ (۴/۷٪)	۳۴ (۱۷/۷٪)	۲- حمل مواد	
۵ (۱۲/۶٪)	۱۶ (۸/۳٪)	۳- فروش مواد	
۱۶ (۸/۳٪)	۳۶ (۱۸/۸٪)	۴- مرتبط با مواد نبود	
۰	۴ (۲/۱٪)	۱ و ۲	
۰	۲ (۱٪)	۱، ۲ و ۳	
۰	۱ (۰/۵٪)	۱ و ۳	
۰	۱ (۰/۵٪)	۲ و ۳	

\* میانگین سابقه زندان ابتدا برای کل نمونه مصرف کننده تزریقی (n=192) یا شریک جنسی (n=192) و سپس درون گروهی که لااقل یک بار سابقه زندان داشته‌اند، ارایه شده است. \*\* درصد‌های فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف کننده تزریقی (n=192) یا شریک جنسی (n=192) ارایه شده است.

جدول ۲-۵- رفتارهای پرخطر مصرف مواد در زندان

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۳ (۱/۶٪)	۵۸ (۳۰/۲٪)	بله	تاریخچه مصرف مواد در زندان*
۲۸ (۱۴/۶٪)	۶۰ (۳۱/۳٪)	خیر	
۲ (۱٪)	۰	بدون پاسخ	
۲ (۱٪)	۲۶ (۱۳/۵٪)	بله	تاریخچه تزریق در زندان*
۱ (۰/۵٪)	۳۲ (۱۶/۷٪)	خیر	
(n=2)	(n=26)		وسيله معمول تزریق در زندان*
۰	۴ (۲/۱٪)	سرنگ نو	
۱ (۰/۵٪)	۶ (۲/۱٪)	سرنگ استفاده شده خودم	
۰	۳ (۱/۶٪)	سوزن متصل به پمپ	
۰	۳ (۱/۶٪)	سرنگ استفاده شده دیگران	
۰	۰	وسایل نوک تیز دیگر	
۱ (۰/۵٪)	۲ (۰/۵٪)	بدون پاسخ	
۰	۳ (۱/۶٪)	۱ و ۳	
۰	۲ (۱٪)	۱، ۲ و ۴	
۰	۱ (۰/۵٪)	۱ و ۳	
۰	۱ (۰/۵٪)	۱ و ۴	
۰	۱ (۰/۵٪)	۳ و ۴	



شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۲ (۱٪)	۱۲ (۶۳٪)	بله	تاریخچه استفاده از سرنگ مشترک در زندان*
۰	۱۴ (۷۳٪)	خیر	
۲ (۱٪)	۱۹ (۹۹٪)	بله	تاریخچه استفاده از سایر وسایل تزریق به صورت مشترک در زندان*
۰	۷ (۳۶٪)	خیر	

\*درصدهای فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف کننده تزریقی ( $n=192$ ) یا شریک جنسی ( $n=192$ ) ارایه شده است.

جدول ۳-۵- تاریخچه درمان در اردوگاه درمان اجباری

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۵ (۲/۶٪)	۲۵ (۱۳٪)	بله	تاریخچه طول عمر اردوگاه درمان اجباری یا بازپروری
۱۸۷ (۹۷/۲٪)	۱۶۷ (۸۷٪)	خیر	
۰/۰۷ (±۰/۱۲)	۰/۲ (±۰/۳۴)	میانگین (انحراف استاندارد)	تعداد دفعات رفتن به اردوگاه درمان اجباری یا بازپروری (در کل نمونه)*
۰-۵	۰-۷	دامنه	
(n=5)	(n=25)		تعداد دفعات رفتن به اردوگاه درمان اجباری یا بازپروری (در گروه)*
۲/۶ (±۱/۴۴)	۱/۵۶ (±۰/۷۳)	میانگین (انحراف استاندارد)	
۱-۵	۱-۷	دامنه	

\* میانگین سابقه اردوگاه درمان اجباری یا بازپروری ابتدا برای کل نمونه مصرف کننده تزریقی (n=192) یا شریک جنسی (n=192) و سپس درون گروهی که لااقل یک بار سابقه اردوگاه درمان اجباری یا بازپروری داشته اند، ارایه شده است.

جدول ۴-۵- رفتارهای پرخطر مصرف مواد در اردوگاه درمان اجباری

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۱ (۰/۵٪)	۷ (۳/۶٪)	بله	سابقه مصرف مواد در اردوگاه درمان اجباری یا بازپروری*
۴ (۲/۱٪)	۱۸ (۹/۴٪)	خیر	
۰	۱ (۰/۵٪)	بله	سابقه تزریق در در اردوگاه درمان اجباری یا بازپروری*
۱ (۰/۵٪)	۶ (۳/۱٪)	خیر	
na**	۰	سرنگ نو	وسیله معمول تزریق در در اردوگاه درمان اجباری یا بازپروری*
	۰	سرنگ استفاده شده خودم	
	۰	سوزن متصل به پمپ	
	۱ (۰/۵٪)	سرنگ استفاده شده دیگران	
	۰	وسایل نوک تیز دیگر	
na**	۱ (۰/۵٪)	بله	استفاده از سرنگ مشترک در اردوگاه درمان اجباری یا بازپروری*
	۰	خیر	
na**	۰	بله	استفاده از سایر وسایل تزریق مشترک در اردوگاه درمان اجباری یا بازپروری*
	۱ (۰/۵٪)	خیر	

\*درصدهای فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف کننده تزریقی (n=192) یا شریک جنسی (n=192) ارایه شده است.

\*\*na: not applicable

جدول ۵-۵- تاریخچه خال کوبی در زندان/آردوگاه درمان اجباری

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۱ (۰/۵٪)	۲۱ (۱۰/۹٪)	بله	تاریخچه خال کوبی در زندان*
۳۲ (۱۶/۵٪)	۹۷ (۵۰/۵٪)	خیر	
۰	۳ (۱/۶٪)	بله	تاریخچه خال کوبی در آردوگاه درمان اجباری*
۵ (۲/۶٪)	۲۲ (۱۱/۵٪)	خیر	

\*درصدهای فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف کننده تزریقی (n=192) یا شریک جنسی (n=192) ارایه شده است.

جدول ۶-۵- رفتارهای پرخطر جنسی در زندان یا اردوگاه درمان اجباری

شریک جنسی	مصرف‌کننده تزریقی		
۷ (۳/۶٪)	۶۳ (۳۲/۸٪)	بله	دیدن یا شنیدن درباره رابطه جنسی در زندان یا اردوگاه درمان اجباری*
۱۸۵ (۹۶/۴٪)	۱۲۹ (۶۷/۲٪)	خیر	
۳ (۱/۶٪)	۷ (۳/۶٪)	بله	سابقه ارتباط جنسی در زندان یا اردوگاه درمان اجباری*
۳۰ (۱۵/۷٪)	۱۱۴ (۵۹/۴٪)	خیر	
۰	۱ (۰/۵٪)	همسر	با چه کسی در زندان یا اردوگاه درمان اجباری رابطه جنسی داشتید؟*
۲ (۱٪)	۶ (۳/۱٪)	سایر مددجویان	
۰	۰	کارکنان	
۰	۰	سایر	
۱ (۰/۵٪)	۰	بدون پاسخ	
۰	۲ (۱٪)	بله	استفاده از کاندوم در آخرین رابطه جنسی در زندان یا اردوگاه درمان اجباری*
۲ (۱٪)	۴ (۲/۱٪)	خیر	
۱ (۰/۵٪)	۱ (۰/۵٪)	بدون پاسخ	

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
$(\pm 0/1) 0/005$ 0-1	$(\pm 6/54) 0/08$ 0-15	میانگین (انحراف استاندارد) دامنه	آخرین باری که در زندان یا اردوگاه درمان اجباری بودید با چند مرد یا پسر رابطه جنسی داشتید؟ (کل نمونه)
(n=3) 1 (0)	(n=6) 2/67 $(\pm 4/87)$	میانگین (انحراف استاندارد) دامنه	آخرین باری که در زندان یا اردوگاه درمان اجباری بودید با چند مرد یا پسر رابطه جنسی داشتید؟ (در گروه)
$(\pm 0/1) 0/005$ 0-1	$(\pm 9/92) 0/32$ 0-60	میانگین (انحراف استاندارد) دامنه	آخرین باری که در زندان یا اردوگاه درمان اجباری بودید چند بار با مرد یا پسر رابطه جنسی داشتید؟ (کل نمونه)
(n=3) 1 (0)	(n=6) 10/2 $(\pm 5/67)$	میانگین (انحراف استاندارد) دامنه	آخرین باری که در زندان یا اردوگاه درمان اجباری بودید چند بار با مرد یا پسر رابطه جنسی داشتید؟ (در گروه)
0	2 (1%)	گذارنده	آخرین بار که زندان یا اردوگاه درمان اجباری بودید چه نوع رابطه جنسی با شریک جنسی مرد یا پسر خود داشتید؟*
0	0	پذیرنده	
0	4 (2/1%)	هر دو	
1 (0/5%)	1 (0/5%)	بدون پاسخ	
0	0	همیشه	تناوب استفاده از کاندوم در تماس جنسی با مرد در آخرین نوبت زندان یا اردوگاه درمان اجباری*
0	1 (0/5%)	بیشتر اوقات	
1 (0/5%)	1 (0/5%)	گاهی	
0	3 (1/6%)	هیچ وقت	
0	1 (0/5%)	بدون پاسخ	

\*درصدهای فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف کننده تزریقی (n=192) یا شریک جنسی (n=192) ارایه شده است.

جدول ۷-۵- دسترسی به خدمات پیشگیری و آزمایش در زندان

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی	
<p>آخرین بار که زندان بودید کدام یک از موارد زیر در صورت درخواست در اختیار مددجویان قرار می گرفت یا آنها می توانستند به سهولت تهیه کنند؟*</p>		
۱۳ (۶/۸٪)	۶۶ (۳۴/۴٪)	بله درمان با متادون
۲۰ (۱۰/۴٪)	۵۲ (۲۷٪)	خیر
۰	۱۸ (۹/۴٪)	بله سرنگ نو
۳۳ (۱۷/۲٪)	۱۰۰ (۵۲/۱٪)	خیر
۸ (۴/۲٪)	۲۷ (۱۴/۱٪)	بله کاندوم
۲۵ (۱۲/۹٪)	۹۱ (۴۶/۸٪)	خیر
۱۵ (۷/۸٪)	۶۷ (۳۴/۹٪)	بله آموزش درباره اچ ای وی
۱۸ (۹/۴٪)	۵۱ (۲۶/۵٪)	خیر
۱۴ (۷/۳٪)	۴۰ (۲۰/۸٪)	بله مشاوره اچ ای وی
۱۹ (۹/۹٪)	۷۸ (۴۰/۷٪)	خیر
۱۳ (۶/۸٪)	۳۶ (۱۸/۸٪)	بله آزمایش اچ ای وی
۲۰ (۱۰/۴٪)	۸۲ (۴۲/۷٪)	خیر

\*درصدهای فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف کننده تزریقی (n=192) یا شریک جنسی (n=192) ارایه شده است.

جدول ۸-۵- دسترسی به خدمات پیشگیری و آزمایش در اردوگاه درمان اجباری

شریک جنسی	مصرف‌کننده تزریقی		
آخرین بار که اردوگاه درمان اجباری بودید کدام یک از موارد زیر در صورت درخواست در اختیار مددجویان قرار می‌گرفت یا آن‌ها می‌توانستند به سهولت تهیه کنند؟*			
•	۲ (٪۱)	بله	درمان با متادون
۵ (٪۲/۶)	۲۳ (٪۱۱/۹)	خیر	
•	۲ (٪۱)	بله	سرنگ نو
۵ (٪۲/۶)	۲۳ (٪۱۱/۹)	خیر	
•	۴ (٪۲/۱)	بله	کاندوم
۵ (٪۲/۶)	۲۱ (٪۱۰/۹)	خیر	
•	۳ (٪۱/۶)	بله	آموزش درباره اچ‌ای‌وی
۵ (٪۲/۶)	۲۰ (٪۱۰/۴)	خیر	
•	۴ (٪۲/۱)	بله	مشاوره اچ‌ای‌وی
۵ (٪۲/۶)	۱۹ (٪۹/۹)	خیر	
•	۲ (٪۱)	بله	آزمایش اچ‌ای‌وی
۵ (٪۲/۶)	۲۳ (٪۱۱/۹)	خیر	

\*درصدهای فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف‌کننده تزریقی ( $n=192$ ) یا شریک جنسی ( $n=192$ ) ارایه شده است.



## نش - آگاهی درباره و سابقه آزمایش اچ‌آی‌وی

جدول ۱-۶- آشنایی با راه‌های انتقال اچ‌آی‌وی

مصرف‌کننده تزریقی	شریک جنسی		
۱۵۱ (۷۸/۶٪)	۱۵۱ (۷۸/۶٪)	بله	آیا تا پیش از این مصاحبه، درباره عفونت اچ‌آی‌وی یا ایدز چیزی شنیده بودید؟
۴۰ (۲۰/۸٪)	۴۱ (۲۱/۴٪)	خیر	
۱ (۰/۵٪)	۰	بدون پاسخ	
۴۹ (۲۵٪)	۴۲ (۲۱/۹٪)	۰	تعداد پاسخ صحیح درباره راه‌های انتقال اچ‌آی‌وی
۲۵ (۱۳٪)	۶ (۳/۱٪)	۱	
۶۸ (۳۵/۴٪)	۸۹ (۴۶/۴٪)	۲	
۴۴ (۲۲/۹٪)	۴۴ (۲۲/۶٪)	۳	
۷ (۳/۶٪)	۹ (۴/۷٪)	۴	
۰	۲ (۱٪)	بدون پاسخ	
(n=192)	(n=192)	تعداد پاسخ صحیح درباره راه‌های انتقال اچ‌آی‌وی (کل نمونه)*	
۱/۷۴ (±۱/۱۶)	۱/۸۶ (±۱/۱۴)	میانگین (انحراف استاندارد)	
۰-۴	۰-۴	حداقل - حداکثر	
(n=143)	(n=148)	تعداد پاسخ صحیح درباره راه‌های انتقال اچ‌آی‌وی (در گروه)*	
۲/۲۳ (۰/۷۹)	۲/۳۸ (۰/۶۶)	میانگین (انحراف استاندارد)	
۱-۴	۱-۴	حداقل - حداکثر	

\*میانگین یک بار برای کل نمونه و یک بار برای کسانی که حداقل یک پاسخ صحیح داده‌اند محاسبه شده است.

جدول ۲-۶- آشنایی با راه‌های پیشگیری از اچ‌آی‌وی

شریک جنسی	مصرف‌کننده تزریقی	
۱۰۳ (۵۳/۶٪)	۴۹ (۲۵٪)	۰
۳۸ (۱۹/۸٪)	۲۱ (۱۰/۹٪)	۱
۵۹ (۳۰/۷٪)	۹۱ (۵۱٪)	۲
۲۱ (۱۰/۹٪)	۱۹ (۹/۹٪)	۳
۱ (۰/۵٪)	۱ (۰/۵٪)	۴
۲ (۱٪)	۴ (۲/۱٪)	بدون پاسخ
(n=192)	(n=192)	
۱/۳۹ (±۱/۰۲)	۱/۵۴ (±۰/۹۸)	میانگین (انحراف استاندارد)
۰-۴	۰-۴	حداقل - حداکثر
(n=87)	(n=139)	
۱/۸۷ (۰/۷۲)	۱/۹۹ (۰/۵۸)	میانگین (انحراف استاندارد)
۱-۴	۱-۴	حداقل - حداکثر

\*میانگین یک بار برای کل نمونه و یک بار برای کسانی که حداقل یک پاسخ صحیح داده‌اند محاسبه شده است.

جدول ۳-۶- ارزیابی آگاهی درباره عفونت اچ‌آی‌وی

شریک جنسی	مصرف‌کننده تزریقی		
۵۴ (۲۸/۱٪)	۴۹ (۲۵/۵٪)	صحیح	آگاهی از «عدم انتقال عفونت اچ‌آی‌وی از طریق نیش پشه»
۵۰ (۲۶٪)	۵۲ (۲۷/۱٪)	غلط	
۸۸ (۴۵/۹٪)	۹۰ (۴۹/۹٪)	نمی‌دانم	
	۱ (۰/۵٪)	بدون پاسخ	
۱۰۶ (۵۵/۲٪)	۱۱۹ (۶۲٪)	صحیح	آگاهی از «عدم انتقال عفونت اچ‌آی‌وی از طریق ظرف غذای مشترک»
۱۴ (۷/۳٪)	۱۳ (۶/۸٪)	غلط	
۷۰ (۳۶/۵٪)	۵۹ (۳۰/۸٪)	نمی‌دانم	
۲ (۱٪)	۱ (۰/۵٪)	بدون پاسخ	
۱۰۶ (۵۵/۲٪)	۱۱۹ (۶۲٪)	صحیح	آگاهی از «کاهش خطر ابتلا به عفونت اچ‌آی‌وی در برقراری رابطه جنسی با فرد سالمی که فقط یک شریک جنسی دارد و نه کس دیگری»
۱۴ (۷/۳٪)	۱۳ (۶/۸٪)	غلط	
۷۰ (۳۶/۵٪)	۵۹ (۳۰/۸٪)	نمی‌دانم	
۲ (۱٪)	۱ (۰/۵٪)	بدون پاسخ	
۱۱۴ (۵۹/۴٪)	۱۴۱ (۷۳/۴٪)	صحیح	آگاهی از «اثر کاندوم در پیشگیری از انتقال جنسی عفونت اچ‌آی‌وی»
۱۱ (۵/۷٪)	۹ (۴/۷٪)	غلط	
۶۶ (۳۴/۴٪)	۴۲ (۲۱/۹٪)	نمی‌دانم	
۱ (۰/۵٪)	۰	بدون پاسخ	

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۷۸ (۴۰/۶٪)	۸۸ (۴۵/۸٪)	صحیح	آگاهی از این که «فرد مبتلا به اچ‌آی‌وی می‌تواند ظاهر کاملاً سالم داشته باشد»
۱۹ (۹/۹٪)	۲۲ (۱۱/۵٪)	غلط	
۹۲ (۴۸/۳٪)	۷۹ (۴۱/۲٪)	نمی‌دانم	
۳ (۱/۶٪)	۳ (۱/۶٪)	بدون پاسخ	
۷۸ (۴۰/۶٪)	۸۸ (۴۵/۸٪)	صحیح	آگاهی از «احتمال انتقال عفونت اچ‌آی‌وی از طریق شیردهی»
۱۹ (۹/۹٪)	۲۲ (۱۱/۵٪)	غلط	
۹۲ (۴۸/۳٪)	۷۹ (۴۱/۲٪)	نمی‌دانم	
۳ (۱/۶٪)	۳ (۱/۶٪)	بدون پاسخ	

جدول ۴-۶- تاریخچه آزمایش اچ‌آی‌وی

شریک جنسی	مصرف‌کننده تزریقی		
۴۴ (۲۲/۹٪)	۶۲ (۳۲/۳٪)	بله	تاریخچه آزمایش اچ‌آی‌وی
۱۴۶ (۷۶٪)	۱۲۵ (۶۵/۱٪)	خیر	
۲ (۱٪)	۴ (۲/۱٪)	نمی‌دانم	
۰	۱ (۰/۵٪)	بدون پاسخ	
(n=192)	(n=192)	تعداد دفعات آزمایش اچ‌آی‌وی (در کل نمونه)*	
(±۱/۵۸) ۰/۶۰	(±۰/۹۳) ۰/۵۱	میانگین (انحراف استاندارد)	
۰-۱۰	۰-۶	حداقل - حداکثر	
(n=44)	(n=62)	تعداد دفعات آزمایش اچ‌آی‌وی (در گروه)*	
(±۲/۳۲) ۳	(±۰/۹۹) ۱/۶۲	میانگین (انحراف استاندارد)	
۱-۱۰	۱-۶	حداقل - حداکثر	

\* میانگین‌ها ابتدا در کل نمونه و سپس در گروهی که حداقل یک بار سابقه آزمایش اچ‌آی‌وی داشته‌اند، ارایه شده است.

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
(n=44)	(n=62)	آخرین بار کجا برای شما درخواست آزمایش اچ‌آی‌وی شد؟*	
۸ (۴/۲٪)	۷ (۳/۶٪)		مرکز مشاوره بیماری‌های رفتاری
۵ (۲/۶٪)	۲۵ (۱۳٪)		مرکز گذری
۷ (۳/۶٪)	۸ (۴/۲٪)		انتقال خون
۳ (۱/۶٪)	۵ (۲/۶٪)		مطب یا بیمارستان خصوصی
۸ (۴/۲٪)	۸ (۴/۲٪)		مطب یا بیمارستان دولتی
۴ (۲/۱٪)	۶ (۳/۱٪)		زندان
۴ (۲/۱٪)	۱ (۰/۵٪)		مرکز مشاوره زنان
۳ (۱/۶٪)	۰		نمی‌دانم
۲ (۱٪)	۲ (۱٪)		بدون پاسخ
۳۷ (۱۹/۳٪)	۵۱ (۲۶/۶٪)	آیا جواب آزمایش اچ‌آی‌وی را گرفتید یا به اطلاع شما رسانده شد؟*	
۴ (۲/۱٪)	۸ (۴/۲٪)		بله
۱ (۰/۵٪)	۰		خیر
۲ (۱٪)	۳ (۱/۶٪)		نمی‌دانم
۳ (۱/۶٪)	۳ (۱/۶٪)	بدون پاسخ	
(n=37)	(n=51)	جواب آخرین آزمایش اچ‌آی‌وی شما چه بود؟*	
۱ (۰/۵٪)	۵ (۲/۶٪)		مثبت
۳۲ (۱۶/۷٪)	۴۴ (۲۲/۹٪)		منفی
۰	۱ (۰/۵٪)		مشکوک
۳ (۱/۶٪)	۰		نمی‌دانم/یادم نیست
۱ (۰/۵٪)	۱ (۰/۵٪)		بدون پاسخ

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
.	۴ (۲/۱٪)	بله	سابقه پرسش از وضعیت عفونت اچ‌آی‌وی در مراکز درمانی یا دندان پزشکی از شرکت کنندگان اچ‌آی‌وی مثبت*
۱ (۰/۵٪)	.	خیر	
.	.	نمی‌دانم	
.	۱ (۰/۵٪)	بدون پاسخ	
پاسخ فرد اچ‌آی‌وی مثبت به پرسش از وضعیت اچ‌آی‌وی در مراکز درمانی یا دندان پزشکی*			
.	۳ (۱/۶٪)	گفتم مثبت هستم	
.	۱ (۰/۵٪)	اول از پاسخ طرفه رفتم، ولی بعد گفتم مثبت هستم	
.	.	ترجیح دادم قضیه را پنهان کنم و گفتم منفی هستم	
۱ (۰/۵٪)	.	بدون پاسخ	

\*درصدهای فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف کننده تزریقی (n=192) یا شریک جنسی (n=192) ارایه شده است.

## هفت- رفتارهای پرخطر جنسی

جدول ۱-۷- سن اولین رابطه جنسی

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۱۹/۶۶ (±۴/۸۹)	۱۹/۶۵ (±۳/۷۱)	میانگین (انحراف استاندارد)	سن اولین رابطه جنسی
۱۲-۳۹	۸-۳۰	دامنه	



جدول ۲-۷- نپمرخ رفتاری در رابطه جنسی با فرد شرکت کننده در مطالعه

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۲۴/۴۳ (±۸/۰۴)	۲۷/۲۱ (±۷/۵۰)	میانگین (انحراف استاندارد)	سن اولین رابطه جنسی با فردی که با شما در این مطالعه شرکت نموده
۱۲-۴۹	۱۵-۵۲	دامنه	
(%۵۵/۷) ۱۰۷	(%۵۵/۷) ۱۰۷	بله	تاریخچه طول عمر استفاده از کاندوم در
(%۴۳/۲) ۸۳	(%۴۲/۷) ۸۲	خیر	ارتباط جنسی با فردی که با شما در این مطالعه شرکت نموده*
۰	(%۱) ۲	نمی دانم	
(%۱) ۲	(%۰/۵) ۱	بدون پاسخ	
(%۲۷/۱) ۵۲	(%۳۰/۷) ۵۹	بله	تاریخچه استفاده از کاندوم در آخرین
(%۶۸/۸) ۱۳۲	(%۶۵/۱) ۱۲۵	خیر	ارتباط جنسی با فردی که با شما در این مطالعه شرکت نموده**
(%۲/۶) ۷	(%۲/۱) ۴	نمی دانم	
(%۰/۵) ۱	(%۲/۱) ۴	بدون پاسخ	
(±۵/۴۸) ۵/۳۳	(±۵/۱۹) ۵/۳۳	میانگین (انحراف استاندارد)	تعداد دفعات رابطه جنسی مهملی با فردی که با شما در این مطالعه شرکت کرده در ۳۰ روز گذشته
۰-۳۰	۰-۳۰	دامنه	
(±۲/۸۰) ۱/۶۵	(±۲/۷۳) ۱/۵۶	میانگین (انحراف استاندارد)	چند بار آن با کاندوم بوده؟ (در کل نمونه)
۰-۱۵	۰-۱۵	دامنه	

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
$1/10$ ( $\pm 2/38$ ) ۰-۱۸	$1/04$ ( $\pm 2/45$ ) ۰-۱۸	میانگین (انحراف استاندارد) دامنه	تعداد دفعات رابطه جنسی مقعدی با فردی که با شما در این مطالعه شرکت کرده در ۳۰ روز گذشته
$0/19$ ( $\pm 0/68$ ) ۰-۵	$0/18$ ( $\pm 0/65$ ) ۰-۵	میانگین (انحراف استاندارد) دامنه	چند بار آن با کاندوم بوده؟ (در کل نمونه)
$0/74$ ( $\pm 2/30$ ) ۰-۲۰	$0/51$ ( $\pm 1/50$ ) ۰-۱۰	میانگین (انحراف استاندارد) دامنه	تعداد دفعات رابطه جنسی دهانی با فردی که با شما در این مطالعه شرکت کرده در ۳۰ روز گذشته
$0/04$ ( $\pm 0/30$ ) ۰-۳	$0/02$ ( $\pm 0/16$ ) ۰-۲	میانگین (انحراف استاندارد) دامنه	چند بار آن با کاندوم بوده؟ (در کل نمونه)

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۵۲ (۲۷/۱٪)	۹۵ (۴۹/۵٪)	بله	مصرف الکل یا مواد قبل یا حین رابطه جنسی با فردی که با شما در مطالعه شرکت نموده در ۳۰ روز گذشته**
۱۳۸ (۷۰/۹٪)	۹۶ (۵۰٪)	خیر	
۲ (۱٪)	۱ (۰/۵٪)	نمی دانم/یادم نیست	
۰	۰	بدون پاسخ	
۶ (۳/۱٪)	۸ (۴/۲٪)	بله	تزریق مشترک با فردی که با شما در مطالعه حاضر شرکت نموده در ۳۰ روز گذشته**
۱۸۲ (۹۴/۸٪)	۱۸۰ (۹۳/۸٪)	خیر	
۳ (۱/۶٪)	۳ (۱/۶٪)	نمی دانم/یادم نیست	
۱ (۰/۵٪)	۱ (۰/۵٪)	بدون پاسخ	
۵۳ (۲۷/۶٪)	۵۱ (۲۶/۶٪)	روز قبل	زمان آخرین رابطه جنسی با فردی که با شما در مطالعه شرکت نموده
۹۹ (۵۱/۶٪)	۱۰۵ (۵۴/۷٪)	هفته قبل	
۱۷ (۸/۹٪)	۱۷ (۸/۹٪)	ماه قبل	
۱۱ (۵/۷٪)	۷ (۳/۶٪)	۱-۳ ماه پیش	
۸ (۴/۲٪)	۶ (۳/۱٪)	۴-۶ ماه پیش	
۱ (۰/۵٪)	۱ (۰/۵٪)	نمی دانم/یادم نیست	
۳ (۱/۶٪)	۵ (۲/۶٪)	بدون پاسخ	

\* با توجه به حساسیت سؤالات این بخش، پرسش در خصوص سابقه طول عمر استفاده از کاندوم به عنوان یک پرسش شروع کننده (warm up) و فیلتر کننده در نظر گرفته شد، هر چند نتایج پاسخ به این سؤال نشان دهنده آن است که درصد قابل ملاحظه‌ای از نمونه تجربه استفاده از کاندوم با همسر یا شریک جنسی اصلی خود نداشته‌اند.

\*\* درصدهای فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف کننده تزریقی ( $n=192$ ) یا شریک جنسی ( $n=192$ ) ارائه شده است.

جدول ۳-۷- نبرخ رفتاری در رابطه جنسی با فرد یا افرادی به جز فرد شرکت کننده در مطالعه

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۸۱ (۴۲/۲٪)	۱۴۵ (۷۵/۵٪)	بله	تاریخچه طول عمر رابطه جنسی با فردی به جز فرد شرکت کننده در مطالعه
۱۱۰ (۵۷/۳٪)	۴۷ (۲۴/۵٪)	خیر	
.	.	نمی دانم	
۱ (۰/۵٪)	.	بدون پاسخ	
۵۹ (۳۰/۷٪)	۹۲ (۴۹/۹٪)	بله	تاریخچه استفاده از کاندوم در ارتباط جنسی با کسی به جز فردی که با شما در این مطالعه شرکت نموده*
۲۱ (۱۰/۹٪)	۵۲ (۲۷٪)	خیر	
۱ (۰/۵٪)	۱ (۰/۵٪)	نمی دانم	
.	.	بدون پاسخ	
۱/۳۶ (±۴/۰۲)	۱/۵۲ (±۲/۶۴)	میانگین (انحراف استاندارد)	تعداد افرادی به جز فرد شرکت کننده در مطالعه که فرد در ۶ ماه گذشته با آنها رابطه جنسی داشته (کل نمونه)
۰-۳۰	۰-۲۰	دامنه	
(n=81)	(n=145)		تعداد افرادی به جز فرد شرکت کننده در مطالعه که فرد در ۶ ماه گذشته با آنها رابطه جنسی داشته (در گروهی که سابقه طول عمر رابطه جنسی با فردی دیگر را تأیید کردند)
۳/۲۲ (±۵/۸۳)	۲/۰۳ (±۲/۸۸)	میانگین (انحراف استاندارد)	
۱-۳۰	۱-۲۰	دامنه	
۳/۰۲ (±۹/۶۵)	۱/۶۹ (±۳/۱۳)	میانگین (انحراف استاندارد)	تعداد دفعات رابطه جنسی مهملی با کسی به جز فردی که با شما در این مطالعه شرکت کرده در ۳۰ روز گذشته
۰-۷۰	۰-۲۰	دامنه	
۱/۱۷ (±۳/۸۱)	۰/۹۴ (±۱/۸۸)	میانگین (انحراف استاندارد)	چند بار آن با کاندوم بوده؟
۰-۳۰	۰-۱۰	دامنه	

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
تعداد دفعات رابطه جنسی مقعدی با فردی به جز کسی که با شما در این مطالعه شرکت کرده در ۳۰ روز گذشته	میانگین (انحراف استاندارد) دامنه	میانگین (انحراف استاندارد) دامنه	
۱/۲۱ (±۴/۰۵) ۰-۴۰	۰/۸۶ (±۱/۸۱) ۰-۱۲	۰/۲۰ (±۰/۶۸) ۰-۴	چند بار آن با کاندوم بوده؟
تعداد دفعات رابطه جنسی دهانی با فردی به جز کسی که با شما در این مطالعه شرکت کرده در ۳۰ روز گذشته	میانگین (انحراف استاندارد) دامنه	میانگین (انحراف استاندارد) دامنه	
۰/۶۲ (±۲/۸۹) ۰-۳۰	۰/۴۸ (±۱/۴۵) ۰-۱۰	۰/۰۵ (±۰/۴۲) ۰-۵	چند بار آن با کاندوم بوده؟
مصرف الکل یا مواد قبل یا حین رابطه جنسی با فردی به جز کسی که با شما در مطالعه شرکت نموده در ۳۰ روز گذشته**	بله خیر نمی دانم بدون پاسخ	۸۸ (۴۵/۸٪) ۵۴ (۲۸/۱٪) ۲ (۱٪) ۱ (۰/۵٪)	۳۱ (۱۶/۱٪) ۴۷ (۲۴/۴٪) ۳ (۱/۶٪) ۰
استفاده از کاندوم در آخرین رابطه جنسی با فردی به جز کسی که با شما در مطالعه شرکت نموده**	بله خیر نمی دانم بدون پاسخ	۵۲ (۲۷/۱٪) ۸۱ (۴۲/۲٪) ۱۱ (۵/۷٪) ۱ (۰/۵٪)	۳۲ (۱۶/۷٪) ۴۵ (۲۳/۴٪) ۴ (۲/۱٪) ۰

این پرسش به عنوان یک پرسش فیلترکننده سابقه طول عمر استفاده از کاندوم در رابطه با فردی به جز شریک جنسی شرکت کننده در مطالعه حاضر را مورد ارزیابی قرار می دهد. درصدهای فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف کننده تزریقی (n=192) یا شریک جنسی (n=192) ارایه شده است.

\*\* درصدهای فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف کننده تزریقی (n=192) یا شریک جنسی (n=192) ارایه شده است.

جدول ۴-۷- رفتار ارتباط جنسی گروهی

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۲۲ (۱۱/۵٪)	۳۹ (۲۰/۳٪)	بله	تاریخچه طول عمر رابطه جنسی گروهی
۱۷۰ (۸۸/۵٪)	۱۵۳ (۷۹/۷٪)	خیر	با چند مرد یا زن
۰	۰	نمی دانم	
۰	۰	بدون پاسخ	
۰/۳۲ (±۱/۰۶)	۰/۸۲ (±۲/۰۳)	میانگین (انحراف استاندارد)	آخرین رابطه جنسی گروهی شما با چند
۰-۶	۰-۱۵	دامنه	مرد بود؟ (کل نمونه)
۲/۰۰ (±۱/۹۷)	۰/۳۳ (±۰/۷۷)	میانگین (انحراف استاندارد)	آخرین رابطه جنسی گروهی شما با چند
۰-۱۰	۰-۳	دامنه	زن بود؟ (کل نمونه)

جدول ۵-۷- روش‌های پیشگیری از بارداری

شریک جنسی	مصرف‌کننده تزریقی		
۳۶ (۱۸/۸٪)	۳۴ (۱۷/۷٪)	بله	برنامه برای بچه‌دار شدن از/با فردی که در مطالعه حاضر شرکت نموده
۱۵۴ (۸۰/۲٪)	۱۵۸ (۸۲/۳٪)	خیر	
۰	۰	نمی‌دانم	
۲ (۱٪)	۰	بدون پاسخ	
۴۷ (۲۲/۴٪)	۵۵ (۲۸/۷٪)	بله	استفاده (مصرف‌کننده تزریقی یا شریک جنسی شرکت‌کننده در مطالعه) از روش- های هورمونی برای پیشگیری از بارداری در ۳۰ روز گذشته
۱۴۵ (۷۳/۶٪)	۱۳۷ (۷۱/۳٪)	خیر	
۰	۰	نمی‌دانم	
۰	۰	بدون پاسخ	
۵ (۲/۶٪)	۴ (۲/۱٪)	بله	استفاده (مصرف‌کننده تزریقی یا شریک جنسی شرکت‌کننده در مطالعه) از آی‌یودی برای پیشگیری از بارداری در ۳۰ روز گذشته
۱۸۷ (۹۷/۴٪)	۱۸۶ (۹۶/۹٪)	خیر	
۰	۰	نمی‌دانم	
۰	۱ (۰/۵٪)	بدون پاسخ	
۱۳ (۶/۸٪)	۹ (۴/۷٪)	بله	استفاده (مصرف‌کننده تزریقی یا شریک جنسی شرکت‌کننده در مطالعه) از روش «اجتناب از ارتباط جنسی در زمان تخمک- گذاری» برای پیشگیری از بارداری در ۳۰ روز گذشته
۱۷۲ (۸۹/۶٪)	۱۷۶ (۹۱/۷٪)	خیر	
۷ (۳/۶٪)	۷ (۳/۶٪)	نمی‌دانم	
۰	۰	بدون پاسخ	

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۶۷ (۳۴/۹٪)	۵۶ (۲۹/۲٪)	بله	استفاده (مصرف کننده تزریقی یا شریک جنسی شرکت کننده در مطالعه) از روش «بیرون کشیدن موقع انزال» برای پیشگیری از بارداری در ۳۰ روز گذشته
۱۲۴ (۶۴/۶٪)	۱۳۵ (۷۰/۳٪)	خیر	
.	.	نمی دانم	
۱ (۰/۵٪)	۱ (۰/۵٪)	بدون پاسخ	
۱ (۰/۵٪)	۵ (۲/۶٪)	بله	واژکتومی در مصرف کننده تزریقی یا شریک جنسی شرکت کننده در مطالعه
۱۹۱ (۹۹/۵٪)	۱۸۷ (۹۷/۴٪)	خیر	
.	.	نمی دانم	
.	.	بدون پاسخ	
۲۳ (۱۲٪)	۲۱ (۱۰/۹٪)	بله	توبکتومی در مصرف کننده تزریقی یا شریک جنسی شرکت کننده در مطالعه
۱۶۹ (۸۸٪)	۱۷۱ (۸۹/۱٪)	خیر	
.	.	نمی دانم	
.	.	بدون پاسخ	



جدول ۶-۷- نیم‌رخ رفتاری در رابطه جنسی مرد با مرد

شریک جنسی	مصرف‌کننده تزریقی	
(n=9)	(n=183)	تاریخچه طول عمر رابطه جنسی مرد با مرد*
۲ (۲۲/۲٪)	۴۵ (۲۴/۶٪)	بله
۷ (۷۷/۸٪)	۱۳۸ (۷۵/۴٪)	خیر
.	.	نمی‌دانم
.	.	بدون پاسخ
.	۷ (۳/۸٪)	بله
۲ (۲۲/۲٪)	۳۸ (۲۰/۸٪)	خیر
.	.	نمی‌دانم
.	.	بدون پاسخ
۰/۰۱ (±۰/۰۷)	۰/۰۴ (±۰/۲۸)	میانگین (انحراف استاندارد)
۰-۱	۰-۳	دامنه
۰/۰۱ (±۰/۰۷)	.	میانگین (انحراف استاندارد)
۰-۱	.	دامنه
۱ (۰/۵٪)	۲۴ (۱۲/۵٪)	گذارنده
.	.	پذیرنده
۱ (۰/۵٪)	۲۱ (۱۰/۹٪)	هر دو
.	.	هیچ کدام

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
$(\pm 0/16) \cdot 0/02$ ۰-۲	$(\pm 0/29) \cdot 0/02$ ۰-۴	میانگین (انحراف استاندارد) دامنه	تعداد دفعات رابطه جنسی مرد با مرد گذارنده (فاعلی) در ۳۰ روز گذشته
$(\pm 0/12) \cdot 0/01$ ۰-۲	$(\pm 0/29) \cdot 0/02$ ۰-۴	میانگین (انحراف استاندارد) دامنه	چند بار آن با کاندوم بود؟
۰	$(\pm 0/14) \cdot 0/01$ ۰-۲	میانگین (انحراف استاندارد) دامنه	تعداد دفعات رابطه جنسی مرد با مرد پذیرنده (مفعولی) در ۳۰ روز گذشته
۰	۰	میانگین (انحراف استاندارد) دامنه	چند بار آن با کاندوم بود؟
۰	۳ (۱/۶٪)	بله	استفاده از کاندوم در آخرین تماس جنسی مرد با مرد*
۲ (۲۲/۲٪)	۴۲ (۲۲/۹٪)	خیر	
۰	۰	نمی دانم	
۰	۰	بدون پاسخ	
۲ (۲۲/۲٪)	۸ (۴/۴٪)	بله	مصرف الکل یا مواد قبل از آخرین رابطه جنسی مرد با مرد*
۰	۳۳ (۱۸/۰۳٪)	خیر	
۰	۰	نمی دانم	
۰	۲ (۱٪)	بدون پاسخ	

\* با توجه به حساسیت سؤالات این بخش، پرسش در خصوص سابقه طول عمر استفاده از کاندوم به عنوان یک پرسش شروع کننده (warm up) و فیلترکننده در نظر گرفته شد، هر چند نتایج پاسخ به این سؤال نشان دهنده آن است که درصد قابل ملاحظه‌ای از نمونه تجربه استفاده از کاندوم در روابط مرد با مرد خود نداشته‌اند. درصدها بر حسب تعداد مردان در گروه مصرف کننده تزریقی (n=183) و گروه شریک جنسی (n=9) محاسبه و ارائه شده است.

\*\*درصدها بر حسب تعداد مردان در گروه مصرف کننده تزریقی (n=183) و گروه شریک جنسی (n=9) محاسبه و ارائه شده است.

## هشت- سابقه بیماری‌های منتقله از راه جنسی، هپاتیت‌ها و سل

جدول ۱-۸- تاریخچه ابتلا به بیماری‌های منتقله از راه جنسی

شریک جنسی	مصرف‌کننده تزریقی		
۱۳۲ (۶۸/۸٪)	۱۴۹ (۷۷/۶٪)	بله	آیا تا کنون درباره بیماری‌هایی که می‌توانند از طریق رابطه جنسی منتقل شوند چیزی شنیده‌اید؟
۶۰ (۳۶/۲٪)	۴۳ (۲۲/۴٪)	خیر	
۰	۰	نمی‌دانم	
۰	۰	بدون پاسخ	
۴ (۲/۱٪)	۱۵ (۷/۸٪)	بله	تاریخچه طول عمر تشخیص ابتلا به سیفلیس توسط پزشک*
۱۷۴ (۹۰/۶٪)	۱۷۳ (۹۰/۱٪)	خیر	
۱۴ (۷/۳٪)	۳ (۱/۶٪)	نمی‌دانم	
۰	۱ (۰/۵٪)	بدون پاسخ	
۰	۳ (۱/۶٪)	بله	تاریخچه تشخیص ابتلا به سیفلیس توسط پزشک در ۳۰ روز گذشته*
۴ (۲/۱٪)	۱۱ (۵/۷٪)	خیر	
۰	۰	نمی‌دانم	
۱ (۰/۵٪)	۱ (۰/۵٪)	بدون پاسخ	

\* درصدهای فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف‌کننده تزریقی (n=192) یا شریک جنسی (n=192) ارائه شده است.

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۱۲۲ (۶۳/۵٪)	۵۸ (۳۰/۲٪)	بله	تاریخچه طول عمر ترشح از مجرا یا سوزش ادرار
۶۷ (۳۴/۹٪)	۱۲۸ (۶۶/۷٪)	خیر	
۲ (۱٪)	۵ (۲/۶٪)	نمی دانم	
۱ (۰/۵٪)	۱ (۰/۵٪)	بدون پاسخ	
۷۵ (۳۹/۱٪)	۲۰ (۱۰/۴٪)	بله	تاریخچه ترشح از مجرا یا سوزش ادرار در ۳۰ روز گذشته*
۴۴ (۲۲/۹٪)	۳۸ (۱۹/۸٪)	خیر	
۲ (۱٪)	۰	نمی دانم	
۱ (۰/۵٪)	۰	بدون پاسخ	
۱۰ (۵/۲٪)	۱۲ (۶/۳٪)	بله	تاریخچه طول عمر ابتلا به تبخال تناسلی*
۱۷۶ (۹۱/۷٪)	۱۷۹ (۹۳/۲٪)	خیر	
۶ (۳/۱٪)	۰	نمی دانم	
۰	۱ (۰/۵٪)	بدون پاسخ	
۲ (۱٪)	۱ (۰/۵٪)	بله	تاریخچه ابتلا به تبخال تناسلی در ۳۰ روز گذشته*
۸ (۴/۲٪)	۱۱ (۵/۷٪)	خیر	
۰	۰	نمی دانم	
۰	۰	بدون پاسخ	

\* درصدهای فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف کننده تزریقی ( $n=192$ ) یا شریک جنسی ( $n=192$ ) ارائه شده است.

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۹ (۴/۷٪)	۱۴ (۷/۳٪)	بله	تاریخچه طول عمر ابتلا به زگیل تناسلی
۱۷۸ (۹۲/۷٪)	۱۷۷ (۹۲/۲٪)	خیر	
۵ (۲/۶٪)	۰	نمی دانم	
۰	۱ (۰/۵٪)	بدون پاسخ	
۲ (۱٪)	۱ (۰/۵٪)	بله	تاریخچه ابتلا به زگیل تناسلی در ۳۰ روز گذشته*
۷ (۳/۶٪)	۱۲ (۶/۲٪)	خیر	
۰	۰	نمی دانم	
۰	۱ (۰/۵٪)	بدون پاسخ	

\* درصد های فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف کننده تزریقی ( $n=192$ ) یا شریک جنسی ( $n=192$ ) ارایه شده است.

جدول ۲-۸- هیپاتیت‌ها

شریک جنسی	مصرف‌کننده تزریقی	هیپاتیت ب
۳۳ (۱۷/۱٪)	۶۲ (۳۲/۳٪)	تاریخچه طول عمر آزمایش هیپاتیت ب
۱۵۱ (۷۸/۶٪)	۱۲۵ (۶۵/۱٪)	بله
۸ (۴/۲٪)	۴ (۲/۱٪)	خیر
۰	۰	نمی‌دانم
۰	۰	بدون پاسخ
۰	۵ (۲/۶٪)	نتیجه آزمایش هیپاتیت ب*
۲۹ (۱۵/۱٪)	۵۳ (۲۷/۶٪)	مثبت
۴ (۲/۱٪)	۴ (۲/۱٪)	منفی
۰	۰	نمی‌دانم
۰	۰	بدون پاسخ
na*	۲ (۱٪)	دریافت درمان برای هیپاتیت ب*
	۳ (۱/۶٪)	بله
	۰	خیر
	۰	نمی‌دانم
	۰	بدون پاسخ

\* درصد‌های فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف‌کننده تزریقی (n=192) یا شریک جنسی (n=192) ارایه شده است.

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۳۶ (۱۸/۸٪)	۴۶ (۲۴٪)	بله	تاریخچه طول عمر واکسیناسیون هیپاتیت ب*
۱۳۸ (۷۱/۹٪)	۱۴۲ (۷۴٪)	خیر	
۱۴ (۷/۳٪)	۴ (۲/۱٪)	نمی دانم	
۴ (۲/۱٪)	۰	بدون پاسخ	
۱۸ (۹/۴٪)	۱۷ (۸/۹٪)	یک	تعداد نوبت های دریافت واکسیناسیون هیپاتیت ب*
۵ (۲/۶٪)	۲۱ (۱۰/۹٪)	دو	
۵ (۲/۶٪)	۵ (۲/۶٪)	سه (دوره کامل)	
۳ (۱/۶٪)	۳ (۱/۶٪)	نمی دانم	
۵ (۲/۶٪)	۰	بدون پاسخ	

\* درصد های فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف کننده تزریقی ( $n=192$ ) یا شریک جنسی ( $n=192$ ) ارایه شده است.

هیپاتیت سی	مصرف کننده تزریقی	شریک جنسی
تاریخچه طول عمر آزمایش هیپاتیت سی	بله	۵۶ (۲۹/۲٪)
	خیر	۱۳۰ (۶۷/۷٪)
	نمی دانم	۳ (۱/۶٪)
	بدون پاسخ	۰
نتیجه آزمایش هیپاتیت سی*	مثبت	۷ (۳/۶٪)
	منفی	۴۱ (۲۱/۴٪)
	مشکوک	۱ (۰/۵٪)
	نمی دانم	۶ (۳/۱٪)
	بدون پاسخ	۱ (۰/۵٪)
دریافت درمان برای هیپاتیت سی*	بله	۳ (۱/۶٪)
	خیر	۴ (۲/۱٪)
	نمی دانم	۰
	بدون پاسخ	۰
		na

\* درصد های فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف کننده تزریقی ( $n=192$ ) یا شریک جنسی ( $n=192$ ) ارایه شده است.



جدول ۳-۸- علایم عفونت سل

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۱۲ (۶/۳٪)	۲۲ (۱۱/۵٪)	بله	تاریخچه سرفه مزمن بیش از دو هفته در ۶ ماه گذشته
۱۷۷ (۹۲/۲٪)	۱۶۷ (۸۷٪)	خیر	
۱ (۰/۵٪)	۱ (۰/۵٪)	نمی دانم	
۲ (۱٪)	۱ (۰/۵٪)	بدون پاسخ	
۸ (۴/۲٪)	۳۷ (۱۹/۳٪)	بله	تاریخچه تعریق شبانه در ۶ ماه گذشته
۱۸۱ (۹۴/۳٪)	۱۵۰ (۷۸/۱٪)	خیر	
۲ (۱٪)	۴ (۲/۱٪)	نمی دانم	
۱ (۰/۵٪)	۱ (۰/۵٪)	بدون پاسخ	
۸ (۴/۲٪)	۳۴ (۱۲/۵٪)	بله	تاریخچه تب شبانه یا متناوب بدون علت مشخص در ۶ ماه گذشته
۱۸۰ (۹۳/۸٪)	۱۶۵ (۸۵/۹٪)	خیر	
۱ (۰/۵٪)	۱ (۱٪)	نمی دانم	
۱ (۰/۵٪)	۱ (۰/۵٪)	بدون پاسخ	
۱۶ (۸/۳٪)	۳۰ (۱۵/۶٪)	بله	تاریخچه کاهش وزن در ۶ ماه گذشته
۱۷۲ (۸۹/۶٪)	۱۵۶ (۸۱/۳٪)	خیر	
۰	۵ (۲/۶٪)	نمی دانم	
۱ (۰/۵٪)	۱ (۰/۵٪)	بدون پاسخ	

## نه- آشنایی با برنامه‌های درمان و کاهش آسیب اعتیاد

جدول ۹-۱- آشنایی با برنامه‌های درمان و کاهش آسیب اعتیاد

شریک جنسی	مصرف‌کننده تزریقی		
۹۳ (۴۸/۴٪)	۱۶۰ (۸۳/۳٪)	بله	آیا جایی را می‌شناسید بتوان از آن جا «سرنگ نو رایگان» دریافت کرد؟
۹۸ (۵۱٪)	۳۳ (۱۶/۷٪)	خیر	
۰	۰	نمی‌دانم	
۱ (۰/۵٪)	۰	بدون پاسخ	
۳۹ (۲۰/۳٪)	۱۴۱ (۷۳/۴٪)	بله	آیا تا کنون از این محل «سرنگ و سوزن رایگان» دریافت کرده‌اید؟
۵۴ (۲۸/۱٪)	۱۸ (۹/۴٪)	خیر	
۰	۰	نمی‌دانم	
۰	۱ (۰/۵٪)	بدون پاسخ	
۱ (۰/۵٪)	۱۲ (۶/۳٪)	هر روز	در طول سال گذشته، چند وقت یک بار برای دریافت «سرنگ و سوزن رایگان» به آن جا مراجعه کرده‌اید؟*
۴ (۲/۱٪)	۲۹ (۱۵/۱٪)	تقریباً هر روز	
۲۶ (۱۳/۵٪)	۴۹ (۲۵/۵٪)	گاهی اوقات	
۶ (۳/۱٪)	۴۲ (۲۱/۹٪)	به تدرت	
۲ (۱٪)	۸ (۴/۲٪)	هرگز	
۰	۰	نمی‌دانم	
۰	۲ (۱٪)	بدون پاسخ	

\* درصد‌های فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف‌کننده تزریقی (n=192) یا شریک جنسی (n=192) ارایه شده است.

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۶۸ (۳۵/۴٪)	۱۲۱ (۶۳٪)	بله	آیا جایی را می شناسید بتوان از آن جا «درمان نگهدارنده با متادون رایگان یا ارزان» دریافت کرد؟
۱۲۳ (۶۴/۱٪)	۷۱ (۳۷٪)	خیر	
۰	۰	نمی دانم	
۱ (۰/۵٪)	۰	بدون پاسخ	
۱۲ (۶/۳٪)	۸۱ (۴۲/۲٪)	بله	آیا تا کنون از این محل «درمان نگهدارنده با متادون رایگان یا ارزان» دریافت کرده اید؟
۵۶ (۲۹/۲٪)	۳۹ (۲۰/۳٪)	خیر	
۰	۰	نمی دانم	
۰	۱ (۰/۵٪)	بدون پاسخ	
۶ (۳/۱٪)	۲۶ (۱۳/۵٪)	هر روز	در طول سال گذشته چند وقت یک بار برای دریافت «درمان نگهدارنده با متادون رایگان یا ارزان» به آن جا مراجعه کرده اید؟*
۰	۲۲ (۱۱/۵٪)	تقریباً هر روز	
۲ (۱٪)	۱۲ (۶/۳٪)	گاهی اوقات	
۲ (۱٪)	۸ (۴/۲٪)	به تدرت	
۲ (۱٪)	۱۱ (۵/۲٪)	هرگز	
۰	۰	نمی دانم	
۰	۲ (۱٪)	بدون پاسخ	

\* درصدهای فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف کننده تزریقی ( $n=192$ ) یا شریک جنسی ( $n=192$ ) ارائه شده است.

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۷۲ (۳۷/۵٪)	۹۶ (۵۰٪)	بله	آیا جایی را می شناسید بتوان برای «ترک کامل اعتیاد» به آن جا مراجعه کرد؟
۱۱۸ (۶۱/۵٪)	۹۴ (۴۹٪)	خیر	
۰	۰	نمی دانم	
۲ (۱٪)	۲ (۱٪)	بدون پاسخ	
۱۳ (۶/۸٪)	۴۸ (۲۵٪)	بله	آیا تا کنون برای «ترک کامل اعتیاد» به این مرکز مراجعه کرده اید؟
۵۹ (۳۰/۷٪)	۴۶ (۲۴٪)	خیر	
۰	۰	نمی دانم	
۰	۱ (۰/۵٪)	بدون پاسخ	
۴ (۲/۱٪)	۳ (۱/۶٪)	هر روز	در طول سال گذشته چند وقت یک بار برای «ترک کامل اعتیاد» به آن جا مراجعه کرده اید؟*
۳ (۱/۶٪)	۸ (۴/۲٪)	تقریباً هر روز	
۱ (۰/۵٪)	۹ (۴/۷٪)	گاهی اوقات	
۱ (۰/۵٪)	۷ (۳/۶٪)	به تدرت	
۴ (۲/۱٪)	۲۱ (۱۱٪)	هرگز	
۰	۰	نمی دانم	
۰	۰	بدون پاسخ	

\* درصدهای فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف کننده تزریقی ( $n=192$ ) یا شریک جنسی ( $n=192$ ) ارایه شده است.

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۱۳۳ (۶۹/۳٪)	۱۴۸ (۷۷/۱٪)	بله	آیا جایی را می‌شناسید بتوان از آن جا «کاندوم رایگان» دریافت کرد؟
۵۹ (۳۰/۸٪)	۴۳ (۲۲/۴٪)	خیر	
۰	۰	نمی‌دانم	
۰	۱ (۰/۵٪)	بدون پاسخ	
۷۲ (۳۷/۵٪)	۱۰۳ (۵۳/۶٪)	بله	آیا تا کنون از این محل خدمات «توزیع کاندوم رایگان» دریافت کرده‌اید؟
۶۱ (۳۱/۸٪)	۴۱ (۲۱/۳٪)	خیر	
۰	۰	نمی‌دانم	
۰	۴ (۲/۱٪)	بدون پاسخ	
۲ (۱٪)	۵ (۲/۶٪)	هر روز	در طول سال گذشته چند وقت یک بار برای دریافت خدمات «توزیع کاندوم رایگان» به آن جا مراجعه کرده‌اید؟*
۴۱ (۲۱/۴٪)	۷ (۳/۶٪)	تقریباً هر روز	
۱۹ (۹/۹٪)	۴۷ (۲۴/۵٪)	گاهی اوقات	
۴ (۲/۱٪)	۳۲ (۱۶/۷٪)	به تدرت	
۱ (۰/۵٪)	۱۲ (۶/۲٪)	هرگز	
۵ (۲/۶٪)	۰	نمی‌دانم	
۰	۰	بدون پاسخ	

\* درصدهای فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف کننده تزریقی ( $n=192$ ) یا شریک جنسی ( $n=192$ ) ارایه شده است.

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۶۸ (۳۵/۴٪)	۹۱ (۴۷/۴٪)	بله	آیا جایی را می شناسید بتوان برای «آزمایش اچ آی وی» به آن جا مراجعه کرد؟
۱۲۴ (۶۴/۶٪)	۱۰۱ (۵۲/۶٪)	خیر	
۰	۰	نمی دانم	
۰	۰	بدون پاسخ	
۲۱ (۱۰/۹٪)	۴۶ (۲۴٪)	بله	آیا تا کنون برای «آزمایش اچ آی وی» به این مرکز مراجعه کرده اید؟
۴۷ (۲۴/۵٪)	۴۵ (۲۳/۴٪)	خیر	
۰	۰	نمی دانم	
۰	۰	بدون پاسخ	
۱۰ (۵/۲٪)	۳۴ (۱۷/۷٪)	بله	آیا در طول سال گذشته برای «آزمایش اچ آی وی» به این مرکز مراجعه کرده اید؟*
۱۱ (۵/۷٪)	۸ (۴/۲٪)	خیر	
۰	۰	نمی دانم	
۰	۴ (۲/۱٪)	بدون پاسخ	

\* درصدهای فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف کننده تزریقی ( $n=192$ ) یا شریک جنسی ( $n=192$ ) ارائه شده است.

شریک جنسی	مصرف کننده تزریقی		
۲۵ (۱۳٪)	۳۴ (۱۷/۷٪)	بله	آیا جایی را می شناسید بتوان برای «معالجه عفونت اچ آی وی» به آن جا مراجعه کرد؟
۱۶۵ (۸۶٪)	۱۵۶ (۸۱/۲٪)	خیر	
۰	۰	نمی دانم	
۲ (۱٪)	۱ (۰/۵٪)	بدون پاسخ	
۱ (۰/۵٪)	۵ (۲/۶٪)	بله	آیا تا کنون برای «معالجه عفونت اچ آی وی» به آن جا مراجعه کرده اید؟
۲۴ (۱۲/۵٪)	۲۹ (۱۵/۱٪)	خیر	
۰	۰	نمی دانم	
۰	۰	بدون پاسخ	
۰	۰	هر روز	در طول سال گذشته چند وقت یک بار برای «معالجه عفونت اچ آی وی» به آن جا مراجعه کرده اید؟*
۰	۱ (۰/۵٪)	تقریباً هر روز	
۱ (۰/۵٪)	۳ (۲/۱٪)	گاهی اوقات	
۰	۱ (۰/۵٪)	به تدرت	
۰	۰	هرگز	
۰	۰	نمی دانم	
۰	۰	بدون پاسخ	

\* درصدهای فراوانی نسبت به کل نمونه مصرف کننده تزریقی ( $n=192$ ) یا شریک جنسی ( $n=192$ ) ارائه شده است.

## ده- هم‌خوانی نتایج آزمایش‌ها در دو گروه

بر حسب مشابهت یا عدم مشابهت نتایج آزمایش در زوج‌ها سه حالت ممکن است رخ دهد که شامل موارد زیر می‌شود:

- هم‌خوان<sup>۳</sup> مثبت: مصرف‌کننده تزریق و شریک جنسی هر دو مثبت هستند.
- هم‌خوان منفی: مصرف‌کننده تزریقی و شریک جنسی هر دو منفی هستند.
- ناهم‌خوان<sup>۴</sup>: مصرف‌کننده تزریقی مثبت و شریک جنسی منفی یا مصرف‌کننده تزریقی منفی و شریک جنسی مثبت

در این بخش هم‌خوانی نتایج آزمایش‌های اچ‌آی‌وی، اچ‌سی‌وی و اچ‌بی‌اس‌آنتی‌ژن ارایه شده است.

### جدول ۱-۱- هم‌خوانی نتایج آزمایش اچ‌آی‌وی (HIV) در دو گروه

شریک جنسی		
نمونه ناکافی	مثبت	منفی
۰	۰	۱۸۲
۲	۱	۵
۰	۱	۱

نتایج آزمایش اچ‌آی‌وی نشان می‌دهد هم‌خوانی منفی در ۱۸۲ زوج، هم‌خوانی مثبت در ۱ زوج و ناهم‌خوانی در ۵ زوج (۲/۶٪ کل نمونه) دیده می‌شود که تمام موارد آن شامل ناهم‌خوانی مصرف‌کننده تزریقی مثبت و شریک جنسی منفی می‌شود.

<sup>3</sup> concordance

<sup>4</sup> discordance



جدول ۲-۱۰- هم‌خوانی نتایج آزمایش اچ‌سی‌وی (HCV) در دو گروه

شریک جنسی			منفی	مثبت	نمونه ناکافی
منفی	مثبت	نمونه ناکافی			
۱۲۵	۱۰	۱	منفی	مصرف‌کننده تزریقی مواد	
۴۵	۷	۱	مثبت		
۳	۰	۰	نمونه ناکافی		

نتایج آزمایش اچ‌سی‌وی نشان می‌دهد هم‌خوانی منفی در ۱۲۵ زوج، هم‌خوانی مثبت در ۷ زوج و ناهم‌خوانی در ۵۵ زوج (۲۸/۶٪ کل نمونه) دیده می‌شود که ۴۵ مورد آن مربوط به ناهم‌خوانی مصرف‌کننده تزریقی مثبت و شریک جنسی منفی و ۱۰ مورد آن مربوط به ناهم‌خوانی مصرف‌کننده تزریقی منفی و شریک جنسی مثبت می‌شود.

جدول ۳-۱۰- هم‌خوانی نتایج آزمایش اچ‌بی‌اس آنتی‌ژن (HbsAg) در دو گروه

شریک جنسی			منفی	مثبت	نمونه ناکافی
منفی	مثبت	نمونه ناکافی			
۱۸۴	۲	۱	منفی	مصرف‌کننده تزریقی مواد	
۲	۰	۱	مثبت		
۲	۰	۰	نمونه ناکافی		

نتایج آزمایش اچ‌بی‌اس آنتی‌ژن نشان می‌دهد هم‌خوانی منفی در ۱۸۴ زوج، هم‌خوانی مثبت در ۰ زوج و ناهم‌خوانی در ۴ زوج (۲/۱٪ کل نمونه) دیده می‌شود که ۲ مورد آن مربوط به ناهم‌خوانی مصرف‌کننده تزریقی مثبت و شریک جنسی منفی و دو مورد مربوط به ناهم‌خوانی مصرف‌کننده تزریقی منفی و شریک جنسی مثبت می‌شوند.

## بحث

نتایج این مطالعه بالا بودن نسبی شیوع عفونت‌های ویروسی منتقله از راه خون شامل اچ‌آی‌وی، هپاتیت سی و هپاتیت ب را در مصرف‌کنندگان تزریقی مواد و شرکای جنسی آن‌ها را نشان می‌دهد. علاوه بر این مطالعه یکی از اولین مطالعاتی است که میزان ناهم‌خوانی نتایج آزمایش عفونت‌های ویروسی منتقله از راه خون را در مصرف‌کنندگان تزریقی مواد و شرکای جنسی آن‌ها مستند نموده است.

نگاهی به خصوصیات دموگرافیک نمونه که از میان مراجعه‌کنندگان به مراکز گذری انتخاب شده‌اند نشان می‌دهد شرکت‌کنندگان مطالعه جوان و از سطوح اقتصادی، اجتماعی پایین هستند. نیمی از گروه مصرف‌کنندگان تزریقی زیر ۳۵ سال و نیمی از گروه شریک جنسی زیر ۳۳ سال سن دارند. میزان بی‌کاری (۳۳/۸٪ و ۷۶٪ به ترتیب در گروه مصرف‌کننده تزریقی و شریک جنسی) و اسکان ناپایدار (۲۱/۱٪ و ۹/۹٪ به ترتیب در گروه مصرف‌کننده تزریقی و شریک جنسی) گزارش شده نسبتاً قابل توجه است.

بر اساس ملاک‌های ورود، مصرف‌کنندگان تزریقی‌ای وارد مطالعه شدند که در ۶ ماه گذشته از نظر جنسی فعال بوده و بتوانند شریک جنسی خود را برای شرکت در مطالعه بیاورند. نتایج مطالعه نشان داد تاریخچه طول عمر ازدواج دایم در اکثر شرکت‌کنندگان (به ترتیب در ۸۶/۵ و ۸۹/۱٪ مصرف‌کنندگان تزریقی و شرکای جنسی) مثبت است و ۷۰/۳٪ مصرف‌کنندگان تزریقی و ۷۲/۹٪ گروه شریک جنسی در حال حاضر متأهل هستند. علاوه بر این در اقلیت قابل توجهی از شرکت‌کنندگان تاریخچه طول عمر ازدواج موقت (صیغه) (به ترتیب در ۲۷/۱ و ۲۱/۴٪ مصرف‌کنندگان تزریقی و شرکای جنسی) تأیید شد. تقریباً تمام زنان شرکت‌کننده در مطالعه (۱۹۲ نفر) در سنین باروری (۵۳-۱۶ ساله) بوده و میانگین تعداد فرزندان بیولوژیک گروه مصرف‌کننده تزریقی و شریک جنسی به ترتیب ۱/۵۱ (±۱/۴۷) و ۱/۶۳ (±۱/۴۹) بودند. این نتایج نشان می‌دهند گروه مصرف‌کنندگان تزریقی مواد و شرکای جنسی آن‌ها جوان و در سنین باروری هستند.

مروری بر شاخص‌های رفتارهای پرخطر مصرف مواد و رفتارهای پرخطر جنسی از شیوع بالای این رفتارها در مصرف‌کنندگان تزریقی و شرکای جنسی آن‌ها حکایت دارد. شیوع نسبتاً بالای عفونت‌های منتقله از راه خون در مصرف‌کنندگان تزریقی مواد خطر انتقال عفونت به شرکای جنسی را افزایش می‌دهد. شرکای جنسی یا مصرف‌کنندگان تزریقی مؤنث نیز که به لحاظ جنسی فعال بوده و در سنین باروری هستند همچنین ممکن است عفونت را در بارداری به نوزاد خود منتقل کنند. این مطالعه تأیید کننده نتایج مطالعه دیگر انجام شده بر روی مصرف‌کنندگان تزریقی و شرکای جنسی آن‌ها است که شرکای جنسی مصرف‌کنندگان تزریقی را به عنوان یک گروه در معرض خطر بالای ابتلا به عفونت‌ها معرفی کرده است (حق‌دوست و همکاران ۱۳۸۸).

انتقال اچ‌آی‌وی از مصرف‌کنندگان تزریقی مواد اچ‌آی‌وی مثبت، خود می‌تواند تحت تأثیر عوامل مختلفی مثل تعداد شرکای جنسی و نوع شریک جنسی آنها قرار گیرد. این مطالعه نشان داد که درصد قابل توجهی از مصرف‌کنندگان تزریقی مواد شریک جنسی غیر از شریک اصلی خود داشتند. تعداد تماس‌های جنسی با شریک یا شرکای جنسی به جز فرد شرکت‌کننده در مطالعه در گروه شریک جنسی بیشتر بود که این مسأله می‌تواند به روابط جنسی متعدد گروهی از زنان گروه شریک جنسی به خاطر تن‌فروشی باشد.

میزان استفاده از کاندوم و نسبت دفعات استفاده از کاندوم به کل دفعات ارتباط جنسی در آخرین تماس جنسی با شریک جنسی به جز شریک جنسی اصلی در مقایسه با این شاخص‌ها در ارتباط با شریک جنسی اصلی بالاتر بود. این نتایج هماهنگ با نتایج مطالعه دیگری بود که نشان داد مصرف‌کنندگان تزریقی در ارتباط جنسی با شریک جنسی اصلی خود تقریباً هیچ‌گاه از کاندوم استفاده نمی‌کنند (روزنگارد و همکاران ۲۰۰۴). هر چند تمایل به استفاده از کاندوم در رابطه جنسی با شریک اصلی و غیراصلی در مطالعه‌های مختلف نتایج گوناگونی در بر داشته است. برای مثال در مطالعه پارسونز و همکاران (۲۰۰۴) مصرف‌کنندگان تزریقی مواد اچ‌آی‌وی مثبت با احتمال بیشتری با شریک اصلی خود از کاندوم استفاده می‌کنند. در حالی که در مطالعه دیگری که بر روی رفتار مصرف‌کنندگان تزریقی مواد در تایلند انجام شد، اکثر افراد در رابطه جنسی با شریک اصلی خود کمتر از کاندوم استفاده کردند (وانیچسنی و همکاران ۱۹۹۳). علاوه بر یک بررسی دیگر دیده

شد چنانچه فرد داری عفونت اچ‌آی‌وی باشد و همسرش مصرف کننده تزریقی نباشد احتمال استفاده کردن از کاندوم بالا می‌رود (فریدمن و همکاران ۱۹۹۴).

نوع دیگری از روابط جنسی که می‌تواند باعث انتقال آلودگی ویروس اچ‌آی‌وی شود، روابط جنسی مرد با مرد می‌باشد. در تحقیق حاضر درصد قابل توجهی از مردان شرکت‌کننده، سابقه تماس جنسی با مردان دیگر را داشته‌اند و درصد کمی از آن‌ها از کاندوم استفاده کرده‌اند. در مطالعات قبلی نیز وجود رابطه جنسی مرد با مرد در بین مصرف‌کنندگان تزریقی مواد گزارش شده است که در این میان می‌توان به نتایج ارزیابی سریع وضعیت مصرف مواد در ایران در سال ۱۳۸۶ (نارنجی‌ها و همکاران ۱۳۸۷) اشاره کرد. این یافته‌ها همچنین هماهنگ با نتایج مطالعه دیگری است که شیوع بالای رفتارهای پرخطر جنسی مرد با مرد را در مصرف‌کنندگان تزریقی مواد دارای ارتباط جنسی فعال با یک شریک جنسی مؤث است (حق‌دوست و همکاران ۱۳۸۸).

تزریق پرخطر یکی دیگر از راه‌های گسترش عفونت‌های ویروسی منتقله از طریق خون است. مطالعه حاضر نشان داد که در صد قابل از گروه مصرف‌کنندگان تزریقی مواد تاریخچه طول عمر استفاده از وسایل تزریق استفاده شده توسط دیگران دارند. به صورت جالب توجهی اقلیتی از گروه شریک جنسی نیز سابقه مصرف تزریقی مواد (۱۳/۰۲٪) و تزریق پرخطر در طول عمر و ۱۲ ماه گذشته (به ترتیب ۶/۳٪ و ۳/۶٪) را تأیید نمودند. این یافته‌ها نشان می‌دهند زیرگروهی از شرکای جنسی مصرف‌کنندگان تزریقی مواد علاوه بر روابط جنسی پرخطر ممکن است به خاطر رفتارهای پرخطر تزریق مواد در معرض خطر افزایش یافته برای ابتلا به عفونت‌ها قرار گیرند.

نتایج مطالعه نشان داد که در مجموع آگاهی افراد از راه‌های انتقال و پیشگیری از عفونت اچ‌آی‌وی در میان مصرف‌کنندگان تزریقی مواد و شرکای جنسی آن‌ها خوب است، اما نکته قابل توجه این است که علی‌رغم این آگاهی شیوع رفتارهای پرخطر مرتبط با مصرف مواد و رفتارهای محافظت نشده جنسی نسبتاً بالاست.

در مطالعه حاضر از میان سه دسته عفونت منتقله از طریق خون (اچ‌آی‌وی، ویروس هپاتیت بی و هپاتیت سی)، بالاترین شیوع به ترتیب در عفونت هپاتیت سی، اچ‌آی‌وی و هپاتیت بی دیده شد. علت تفاوت شیوع عفونت به دلایل مختلفی ممکن است باشد از جمله قابلیت انتقال بالای ویروس هپاتیت سی در تزریق آلوده و قدیمی‌تر بودن همه‌گیری هپاتیت سی باشد. این موضوع باعث شده علی‌رغم آن که ویروس هپاتیت سی تقریباً متحصراً از طریق تزریق پرخطر منتقل می‌گردد، شیوع بالاتری از عفونت اچ‌آی‌وی در میان مصرف‌کنندگان تزریقی مواد دارد. در مطالعه حاضر گرچه به جز در مورد عفونت هپاتیت بی، شرکای جنسی تقریباً یک سوم مصرف‌کنندگان تزریقی آلوده بودند ولی این شیوع در این گروه نسبت به جمعیت عادی بسیار بالاتر است.

داده‌های مطالعه حوزه‌های بسیار متنوعی مرتبط با اعتیاد، درمان آن، رفتارهای پرخطر، پیشگیری از بارداری و عفونت‌ها را پوشش می‌دهد که بینش‌های ارزشمندی در خصوص هر یک از این زمینه‌ها در دو گروه مصرف‌کنندگان تزریقی مواد و شریک جنسی آن‌ها تأمین می‌کند و از این نظر یکی از اولین مطالعات انجام شده با این ویژگی به حساب می‌آید. در صورت طرح سؤالات پژوهشی بیشتر این امکان وجود دارد که با تحلیل بیشتر نتایج استفاده‌های بیشتری از این نتایج خصوصاً به منظور طراحی مداخلات پیشگیرانه نمود.

## نتیجه گیری

عفونت‌های منتقله از راه جنسی خون در مصرف‌کنندگان تزریقی شایع بوده و شیوع آن در شرکای جنسی آن‌ها به مراتب از جمعیت عمومی بالاتر است. با این حال ناهم‌خوانی در شیوع عفونت‌ها نیز در این دو گروه قابل توجه بوده و نشان دهنده اهمیت طراحی مداخلات به منظور پیشگیری از انتقال عفونت‌ها از مصرف‌کنندگان تزریقی به شرکای جنسی آن‌ها است.

نتایج این مطالعه شرکای جنسی مصرف‌کنندگان مواد را به عنوان یک گروه به طور خاص در معرض خطر برای درگیری با مصرف مواد و رفتارهای پرخطر مرتبط با آن نشان می‌دهد که باید در سیاست‌گذاری‌های بهداشتی به صورت خاص مورد توجه قرار گیرند. داده‌های این مطالعات همچنین بینش‌های ارزشمندی در خصوص روابط پرخطر در ارتباط زوج‌ها در اختیار ما می‌گذارد که می‌تواند در طراحی مداخلات درمان و کاهش آسیب اعتیاد مبتنی بر زوج‌ها به کار گرفته شوند. مطالعات بیشتر به منظور شناسایی وضعیت مصرف‌کنندگان تزریقی مواد در استان‌های دیگر کشور می‌تواند بسیار کمک‌کننده باشد. نتایج این مطالعه همچنین نشان می‌دهد که طراحی مداخلات پایلوت به منظور بهبود ارتباطات بین-زوجی و کاهش رفتارهای پرخطر بین زوج‌ها و ارزشیابی این مداخلات به شدت احساس نیاز می‌گردد.

## محدودیت‌های مطالعه

این مطالعه در مصرف‌کنندگان تزریقی مواد در سه استان کشور انجام شده و نتایج آن ممکن است قابل تعمیم به سایر مناطق کشور نباشد. در طراحی مطالعه بنا بر این بود که بخشی از مصرف‌کنندگان تزریقی مواد از میان مصرف‌کنندگان تزریقی مواد مؤنث انتخاب شوند، اما حجم نمونه مصرف‌کنندگان تزریقی مواد مؤنث وارد شده در مطالعه بسیار محدود بود. صرف زمان نسبتاً زیاد برای انجام هماهنگی‌های لازم با وزارت بهداشت و دانشگاه‌های علوم پزشکی از یک طرف و حساسیت‌های نمونه‌گیری از زوج‌های مصرف‌کننده تزریقی مواد و شرکای جنسی آن‌ها منجر به طولانی شدن زمان اجرای طرح در مقایسه به زمان پیش‌بینی شده گردید که باید در طراحی مداخلات مشابه مورد توجه قرار گیرد.

- Benhamou Y, Bochet M, Di Martino V, Charlotte F, Azria F, Coutellier A, Vidaud M, Bricaire F, Opolon P, Katlama C. Liver fibrosis progression in human immunodeficiency virus and hepatitis C virus coinfecting patients. *Hepatology* 1999;30(4):1054-8.
- Booth RE, Kwiatkowski CF, Chitwood DD. Sex related HIV risk behaviors: differential risks among injection drug users, crack smokers, and injection drug users who smoke crack. *Drug and Alcohol Dependence* 2000;58(3):219-26.
- Center for Communicable Diseases Control Iran. (2008a). Integrated bio-behavioral surveillance for HIV infection among injecting drug users in Iran (unpublished report). Tehran, Iran: Ministry of Health and Medical Education.
- Center for Communicable Diseases Control Iran. (2008b). I. R. Of Iran UNGASS Report.
- Center for Communicable Diseases Control Iran (2010). Surveillance data on identifies cases.
- El-Bassel N, Gilbert L, Wu E, Witte SS, Chang M, Hill J, Remien RH. Couple-Based HIV Prevention for Low-Income Drug Users From New York City: A Randomized Controlled Trial to Reduce Dual Risks. *J Acquir Immune Defic Syndr*. 2011 Oct 1;58(2):198-206.
- Friedman SR, Jose B, Neaigus A, Goldstein M. Consistent condom use in relationships between seropositive injecting drug users and sex partners who do not inject drugs. *Aids* 1994.
- Khodadadi-Zadeh A, Esmaeili Nadimi A, Hosseini SH, Shabani Shahrabaki Z. (2006) The prevalence of HIV, HBV and HCV in narcotic addicted persons referred to the outpatient clinic of Rafsanjan University of Medical Sciences in 2003 [in Persian]. *J Rafsanjan Univ Med Sci* 5:23—30.
- Haghdoust A, et al. (2011) Final report of serologic and behavioral surveillance of IV drug users and their sexual partners in three cities in Iran, 1389. HIV/AIDS surveillance system knowledge hub, Kerman University of Medical Sciences.
- Hajiani, E., Masjedizadeh, R., Hashemi, J., Azmi, M., & Rajabi, T. (2006). Hepatitis C virus transmission and its risk factors within families of patients infected with hepatitis C virus in southern Iran: Khuzestan. *World Journal of Gastroenterology*, 12(43), 7025–7028.
- Health Protection Agency, Shooting Up: Infections among injecting drug users in the United Kingdom 2006. An update: October 2008.
- Helal H, Momas I, Pretet S, Marsal L, Poinard R. HIV prevalence and risk behaviour among intravenous drug users attending HIV counselling and testing centres in Paris. *Addiction* 1995;90(12):1627-33.
- Hurt CB, Torrone E, Green K, Foust E, Leone P, Hightow-Weidman L. (2010) Methamphetamine use among newly diagnosed HIV-positive young men in North Carolina, United States, from 2000 to 2005. *PLoS One*. Jun 25;5(6):e11314.
- Imani, R., Karimi, A., Rouzbahani, R., & Rouzbahani, A. (2008). Seroprevalence of HBV, HCV and HIV infection among intravenous drug users in Shahr-e-Kord, Islamic Republic of Iran. *Eastern Mediterranean Health Journal*, 14(5), 1136–1141.

Khamisipour GR, Tahmasebi R. (2000). Prevalence of HIV, HBV, HCV and syphilis infection in high risk groups of Bushehr Province, 1999 [in Persian]. *Iranian South Med J* 3:53—9.

Mathers BM, Degenhardt L, Phillips B, Wiessing L, Hickman M, Strathdee SA, et al. Global epidemiology of injecting drug use and HIV among people who inject drugs: a systematic review. *Lancet* 2008;372:1733—45.

Mirahmadizadeh AR, Kadivar MR, Ghane Shirazi R, Fararoei M (2001). Prevalence of HIV infection among intravenous drug addicts in Shiraz [in Persian]. *J Gorgan Univ Med Sci* 3:39—41.

Mir-Nasseri MM, Poustchi H, Nasseri-Moghadam S, Nouraei SM, Tahaghoghi S, Afshar P, et al (2005). HCV in intravenous drug users [in Persian]. *Govaresh* 2:80—6.

Mohammad-Alizadeh AH, Alavian AM, Jafari K, Yazdi N. (2005). Prevalence of hepatitis C virus infection and its related risk factors in drug abuser prisoners in Hamedan — Iran. *World J Gastroenterol* 11:4058—89.

Narenjaha H, Rafiey A, et al (2007). Rapid situational analysis of drug use in I. R of Iran (unpublished report). Tehran, Drug Control Headquarter (DCHQ)

Parsons JT, Missildine W, Van Ora J, Purcell DW, Gomez CA. HIV serostatus disclosure to sexual partners among HIV-positive injection drug users. *AIDS Patient Care and STDs* 2004;18(8):457-69.

Rahimi-Movaghar A, Razaghi EM, Sahimi-Izadian S, Amin-Esmaeili M. HIV, hepatitis C virus, and hepatitis B virus co-infections among injecting drug users in Tehran, Iran. *International Journal of Infectious Diseases* (2010) 14, e28—e33

Rosengard C, Anderson B, Stein MD. (2004) Intravenous drug users' HIV-risk behaviors with primary/other partners. *Am J Drug Alcohol Abuse*. May;30(2):225-36.

Rowhani Rahbar A, Rooholamini S, Khoshnood K. Prevalence of HIV infection and other blood-borne infections in incarcerated and non-incarcerated injection drug users (IDUs) in Mashhad, Iran. *Int J Drug Policy* 2004;15:151—5.

Salehi M, Sanei Moghaddam E, Ansari Moghaddam AR. (2001) HBsAg and hepatitis C infection prevalence in prisoners of Sistan and Balouchestan Province [in Persian]. *Tabibe Shargh* 4:203-6.

Somlai AM, Kelly JA, McAuliffe TL, Ksobiech K, Hackl KL. Predictors of HIV sexual risk behaviors in a community sample of injection drug-using men and women. *AIDS and Behavior* 2003;7(4):383-93.

Tortu S, Beardsley M, Deren S, Davis WR. The risk of HIV infection in a national sample of women with injection drug-using partners. *American journal of public health* 1994;84(8):1243.

Panda S, Chatterjee A, Bhattacharya SK, Manna B, Singh PN, Sarkar S, Naik TN, Chakrabarti S, Detels R. Transmission of HIV from injecting drug users to their wives in India. *Int J STD AIDS*. 2000 Jul;11(7):468-73.

UNODC. World Drug Report, 2010.

Vanichseni S, Des Jarlais DC, Choopanya K, Friedmann P, Wenston J, Sonchai W, Sothoran JL, Raktham S, Carballo M, Friedman SR. Condom use with primary partners among injecting drug users in Bangkok, Thailand and New York City, United States. *AIDS*. 1993, Jun;7(6):887-91.

Zali MR, Aghazadeh R, Nowroozi A, Amir-Rasouly H. (2001). Anti-HCV antibody among Iranian IV drug users: is it a serious problem? *Arch Iranian Med* 4:115—9.

Zamani S, Kihara M, Gouya MM, Vazirian M, Ono-Kihara M, Razzaghi EM, et al. (2005). Prevalence of and factors associated with HIV-1 infection among drug users visiting treatment centers in Tehran, Iran. *AIDS* 19:709-16.

Zamani, S., Ichikawa, S., Nassirimanesh, B., Vazirian, M., Ichikawa, K., Gouya, M. M., et al. (2007). Prevalence and correlates of hepatitis C virus infection among injecting drug users in Tehran. *International Journal of Drug Policy*, 18(5), 359–363.

Zamani S, Radfar R, Nematollahi P, Fadaie R, Meshkati M, Mortazavi S, Sedaghat A, Ono-Kihara M, Kihara M. (2010) Prevalence of HIV/HCV/HBV infections and drug-related risk behaviours amongst IDUs recruited through peer-driven sampling in Iran. *International Journal of Drug Policy* (2010), doi:10.1016/j.drugpo.2010.04.006.